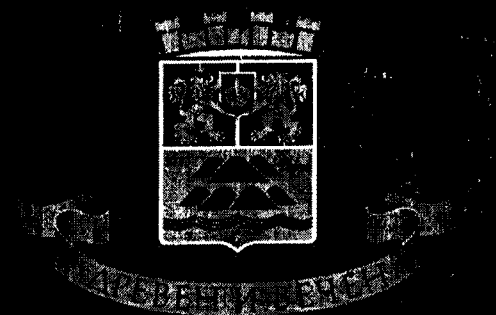

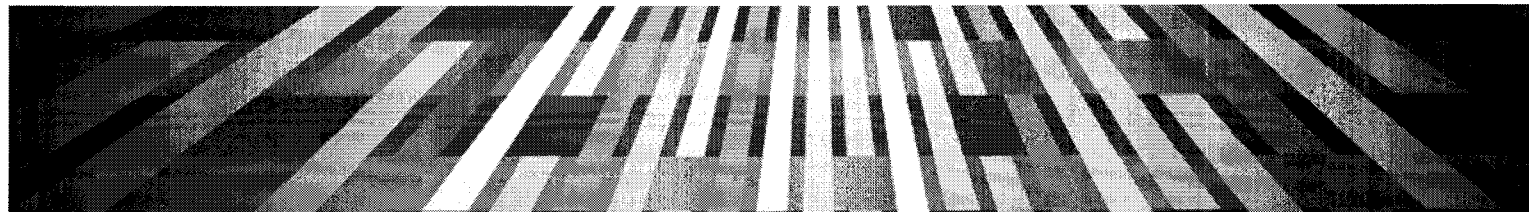
**ПРОЕКТ НА
ИНОВАЦИОННА СТРАТЕГИЯ
ЗА ИНТЕЛИГЕНТНА СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ
НА ОБЩИНА ПЛОВДИВ 2016 – 2020 г.**

Съдържание

ПРОЕКТ НА ИНОВАЦИОННА СТРАТЕГИЯ ЗА ИНТЕЛИГЕНТНА СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНА ПЛОВДИВ 2016 – 2020 г.....	1
Въведение	6
1. Стратегическа ориентация на ИСИСОП.....	7
2. Динамично развитие на иновациите чрез участие на всички заинтересовани страни.....	8
3. Подход и методология при разработването на ИСИСОП	10
4. Структура на стратегията	11
Анализ на икономическия профил на Община Пловдив и функционалния урбанизиран ареал на град Пловдив	13
1. Количествен анализ за идентифициране на потенциални сфери за интензивно иновационно развитие.....	15
2. Анализ на избрани сектори с иновационен потенциал	19
2.1 Търговия.....	19
2.2 Преработваща промишленост	21
2.3 Транспорт, складиране и пощи	31
2.4 Здравеопазване	32
2.5 Информация и комуникации	34
3. Анализ на сектор Строителство	36
4. Анализ на високотехнологичните производства и интензивните на знание услуги	38
5. Анализ на преките чуждестранни инвестиции	41
Модел на иновационното търсене и предлагане в Община Пловдив	47
1. Анализ на потребностите на предприятията за развитие на НИРД.....	50
1.1 Преглед на иновационната активност във Пловдив и ФУА.....	50
1.2 Анализ на иновационните потребности на предприятията и бариерите пред развитие на НИРД	52
2. Оценка на текущото състояние на инфраструктурата за подкрепа на иновациите	54
2.1 Предприемачество	54
2.2 Цифрови инфраструктури и информационни и комуникационни технологии.....	58
2.3 Човешки ресурси.....	59
2.4 Образование, научни изследвания и развойна дейност.....	63
2.5 Финансиране на иновациите	73

SWOT Анализ	84
Иновационна стратегия за интелигентна специализация на Община Пловдив	89
1. Визия на стратегията	90
2. Стратегически цели, мерки и дейности	90
3. Стратегическа рамка на ИСИСОП	92
Стратегическа цел 1. Подкрепа за изграждане на благоприятна бизнес среда за интелигентна специализация и предприемачество	92
Стратегическа цел 2. Насърчаване на иновациите, насочени към потребностите на бизнеса, научните организации, гражданското общество и публичния сектор	94
Стратегическа цел 3. Интернационализация на местната икономика	97
Стратегическа цел 4. Осигуряване на устойчиво финансиране на НИРД.....	99
Стратегическа цел 5. Развитие на знания и умения за насърчаване на иновациите .	100
Стратегическа цел 6. Насърчаване на дигитализацията и използването на ИКТ	102
Тематични приоритети за интелигентна специализация в Община Пловдив и ФУА	104
План за действие	106
Механизъм за управление, мониторинг и оценка	108
1. Управление и изпълнение на ИСИСОП	109
2. Мониторинг и оценка на ИСИСОП	113
Приложения	115
Приложение 1. Географски обхват на ФУА	116
Приложение 2. Стратегически подход и политики за подкрепа на иновациите ...	122
Приложение 3. Речник на използваните понятия	138

Съкращения

БАН	Българската академия на науките
ЕИБ	Европейската инвестиционна банка
ЕИИТ	Европейски институт за иновации и технологии
ЕИП	Европейско изследователско пространство
ЕНП	Европейско научноизследователско пространство
ЕПИ	Европейско партньорство за иновации
ЕПО	Европейски патентен офис
ЕСИФ	Европейски структурни и иновационни фондове
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
ИПГВР	Интегриран план за градско възстановяване и развитие на град Пловдив
ИСИС 2014-2020	Иновационна стратегия за интелигентна специализация 2014-2020 г.
ИСИСОП	Иновационна стратегия за интелигентна специализация на Община Пловдив
МСП	Малки и средни предприятия
НИРД	Научноизследователска и развойна дейност
НСИ	Национален статистически институт
ОПИК	Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г.
ОПНОИР 2014-2020	Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014—2020 г.
ОПРКБИ 2007 - 2013	Оперативна програма "Развитие на конкурентоспособността на Българската икономика"
ОПРОП 2014-2020	Общински план за развитие на Община Пловдив 2014-2020 г.
ОСРОП 2014-2020	Областна стратегия за развитие на Област Пловдив 2014-2020 г.
ПЧИ	Преки чуждестранни инвестиции

РАЦ	Регионален академичен център
РИС	Регионална иновационна стратегия
СРМ	Свободни работни места
ССБ	Средносписъчен брой персонал
ТИЗ	Тракия икономическа зона
ФУА, Ареала	Функционален урбанизиран ареал
ХВП	Хранително вкусова промишленост
ХФД	Холдингов фонд JEREMIE
ЦВП	Центрове за върхови постижения
ЦК	Центрове за компетентност
SWOT Анализ	Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите

Въведение

Въведение

Икономиката на Община Пловдив се конкурира с икономиките на останалите региони в Европейския съюз, с динамичните икономики на развиващите се държави, както и други индустриално развити държави. Един от ключовите източници на конкурентно предимство е доброто състояние на иновационната екосистема, която подпомага процеса на развитие и оползотворяване на знания и технологии. В същото време, иновационната екосистема става все по-сложна, отворена и интернационализирана.

Мерките, които предвижда Иновационната стратегия за интелигентна специализация на Община Пловдив (ИСИСОП), се фокусират основно върху подобряване на социално-икономическия потенциал на иновационната екосистема на Община Пловдив за създаване, разпространение и внедряване на иновации. Предложените стратегически насоки за развитие на иновационната екосистема на Община Пловдив са в съответствие с националните, регионалните и местните стратегически документи. Търсенето на по-добро използване на съществуващия потенциал, включително човешки ресурси, знания и капитал, стои в основата на стратегическата рамка на ИСИСОП. Стратегията предвижда изграждане и на нови форми на конкурентно предимство чрез увеличаване на разходите за развойна дейност, образование, инфраструктура, дигитализация и методи за тяхното ефективно използване.

Основните ползи от изпълнение на ИСИСОП могат да се обобщят по следния начин:

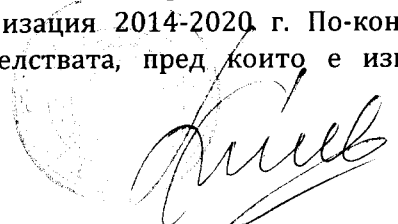
- Фокусирани инвестиции в приоритетни области на иновационната екосистема, които подсилват конкурентните предимства на общината;
- Укрепване на системните връзки между заинтересованите страни за развитие на иновации;
- Постигане на синергия между европейските, националните, регионалните и общинските политики за насърчаване на иновациите и предприемачеството;
- Ефективно и ефикасно използване на средствата от европейските структурни и иновационни фондове (ЕСИФ);
- В дългосрочен план - реализация на иновационния потенциал на Община Пловдив, подобряване на бизнес средата и ускоряване на икономическия растеж.

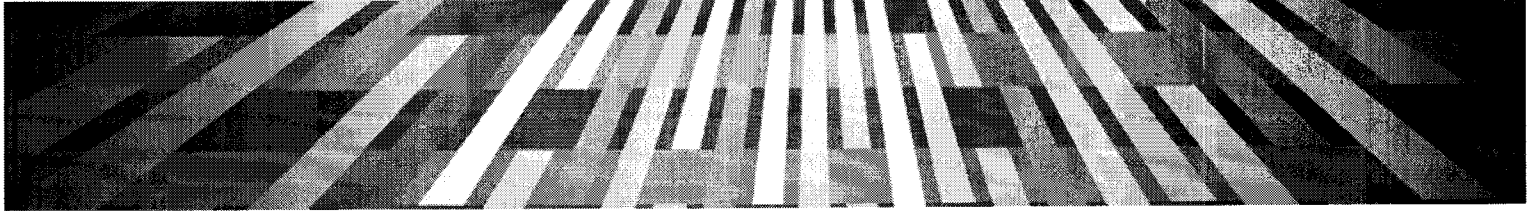
1. Стратегическа ориентация на ИСИСОП

Иновационната стратегия за интелигентна специализация на Община Пловдив обвързва сравнителните предимства и потенциал за развитие на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети за постигане на стратегическите цели.

ИСИСОП, като стратегически документ, е съобразена с политиките за интелигентна специализация на национално, регионално и местно ниво. Документът отчита нарастваща необходимост от справяне с икономическите предизвикателства, които изискват решителни стратегически стъпки и политики. Стратегията е насочена към укрепване на връзката между интелигентната специализация и целта за засилване ориентацията на публичните средства към резултатите като цяло.

Разработването на ИСИСОП се основава на стратегическата рамка на националната Иновационна стратегия за интелигентна специализация 2014-2020 г. По-конкретно, ИСИСОП адресира на местно ниво предизвикателствата, пред които е изправена

българската индустрия според Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2014-2020 г.:

- Българският износ е основно от нискотехнологична продукция;
- Интернационализацията на българските предприятия е ниска;
- Приносът на преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) за трансфер на технологии е ограничен;
- Промислената продукция е високо енергоемка, енергийно неефективна;
- Производителността на труда е ниска, като следствие от горните фактори.

Подробна информация за стратегическия контекст на ИСИСОП е представена в Приложение 2.

Въз основа на Ръководството за научноизследователски и иновационни стратегии за интелигентна специализация (РИС 3) е дефинирана следната стратегическа ориентация на ИСИСОП:

ИСИСОП е интегрирана, местна програма за икономическа трансформация, която:

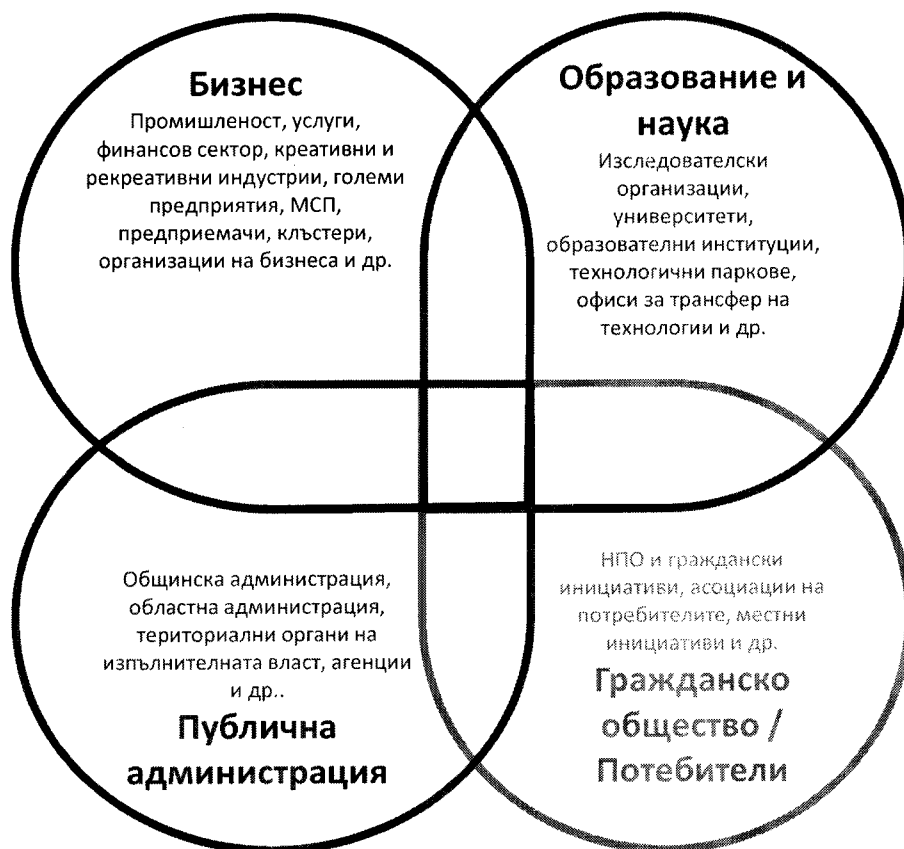
- Фокусира политическата подкрепа и инвестициите върху местни приоритети, предизвикателства и потребности за основано на знанието икономическо и социално развитие, включително мерки, свързани с информационните и комуникационни технологии (ИКТ);
- Надгражда върху силните страни, конкурентните предимства и потенциала за високи постижения на Община Пловдив;
- Подкрепя технологичните, както и базираните на практиката иновации, и има за цел стимулирането на инвестициите в частния сектор;
- Включва изцяло заинтересованите страни и насърчава иновациите и развойната дейност;
- Основана се на доказателства и включва надеждни системи за мониторинг и оценка.

2. Динамично развитие на иновациите чрез участие на всички заинтересовани страни

Успехът на ИСИСОП зависи от активното включване на всички заинтересовани страни в процеса. Предвиждането на участието на заинтересованите страни в изпълнението на стратегията се основава на разбирането за т.нар. Четворна спирала (Quadruple helix) относно процеса на изграждане и управление на иновационната екосистема. Четворната спирала предвижда участието на представители на публичната администрация, бизнеса, научните и изследователските организации, както и гражданското общество и потребителите.

Фигура 1. Четворна спирала за сътрудничество в областта на иновациите

Източник: Европейска комисия

ИСИСОП е динамичен документ. Успехът на предвидените мерки и дейности зависи от активното участие на всички заинтересовани страни в процеса на управление, изпълнение и мониторинг на стратегията. Неделима част от този процес е и предоставянето на качествена обратна връзка от заинтересованите страни за резултатите и въздействията от изпълнението на стратегията.

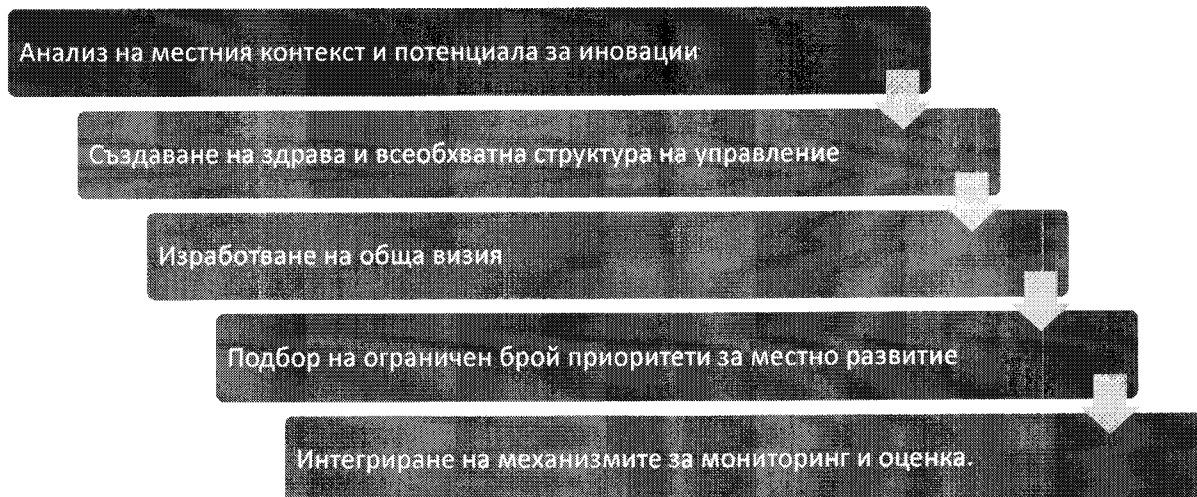
Основните принципи на диалога и ангажирането на представителите на заинтересованите страни са:

- ориентация към действие;
- отвореност към алтернативни перспективи;
- насърчаване на активността
- мултидисциплинарен, холистичен подход в процеса на управление и изпълнение.

3. Подход и методология при разработването на ИСИСОП

Основните стъпки при разработването на ИСИСОП са представени на следната фигура:

Фигура 2. Основни стъпки на методологията за разработване на ИСИСОП

За разработване на ИСИСОП бяха приложени следните логически обвързани методи, в съответствие с Ръководството за научноизследователски и иновационни стратегии за интелигентна специализация (РИС 3):

Фигура 3. Методи за разработване на ИСИСОП

Анализ на документи и данни

Анализът на документи включва нормативните актове и стратегически документи (стратегии, планове, програми и др.), статистически данни, иконометрични данни и др., които са относими към предмета на анализ и подпомагат разработването на ИСИСОП.

Анкетно проучване (въпросник)

Цел на анкетното проучване е да събере информация за изготвяне на профила на търсенето и предлагането на иновации в Община Пловдив.

Провеждане на интервюта

За верифициране на информацията от анализа на документи и данни, както и от въпросниците, беше приложен метода на полу-структурираното интервю с определена част (извадка) от заинтересованите страни.

Провеждане на фокус-група

За потвърждаване и извършване на качествен анализ на информацията от останалите методи беше приложен и метода на фокус-групата с определена част (извадка) от заинтересованите страни.

Сравнение/Бенчмарк

Методът включва съпоставка с добри практики, които служат за отправна точка – „бенчмарк“ по отношение на разработването на ИСИСОП. Бенчмаркът се определя на база на добрите практики в други региони/общини в Европейския съюз, спрямо които бе извършена съпоставката.

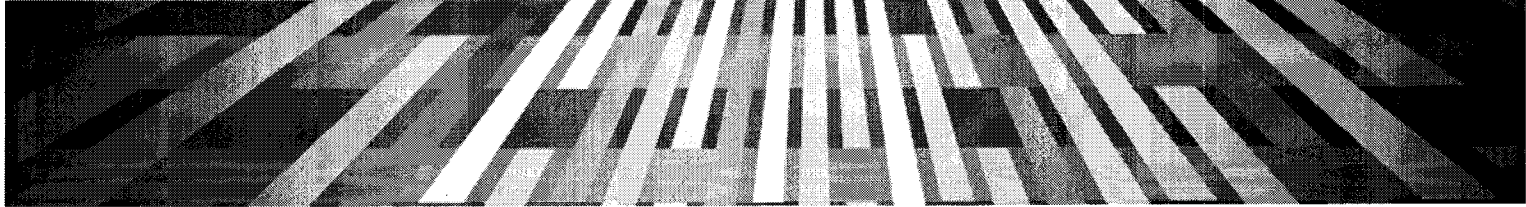
Експертна оценка

Експертната оценка е метод, който допълва описаните предходни методи. Основното съдържание на метода е оценяване на резултатите от приложените методи за проучване на документи, анкетно проучване, интервюта, фокус-групи от експертен екип с необходимата квалификация и опит.

4. Структура на стратегията

ИСИСОП съдържа следните основни елементи:

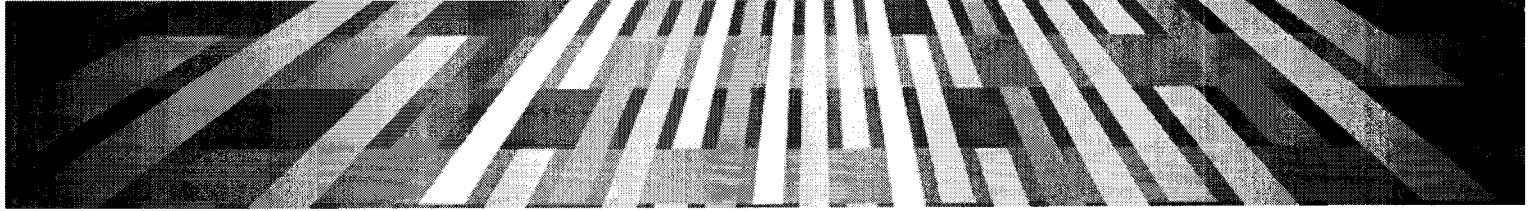
- **Анализ на икономическото състояние (икономически профил) на Община Пловдив** – съдържа количествен и качествен анализ на икономическото състояние и цели да открие конкурентните предимства на общината и функционалния урбанизиран ареал (ФУА, ареала) на град Пловдив;
- **Модел на иновационното търсене и предлагане в Община Пловдив** – поставя акцент върху анализа на потребностите на предприятията и бариерите пред иновациите и съдържа оценка на подкрепата, предоставена от създадената в Община Пловдив инфраструктура за подкрепа на иновациите;
- **SWOT анализ на иновационната система на Община Пловдив** – съдържа обобщение на силните и слабите страни, възможностите и заплахите пред иновационната екосистема на общината;

-
- **Визия, стратегически цели и тематични приоритети на ИСИСОП** – представя визията, стратегическите цели, мерките и дейностите, предвидени в стратегията;
  - **План за действие** – предвижда препоръчителен краен срок за въвеждане на мерките, конкретни дейности, отговорни структури и необходим ресурс от бюджета на Община Пловдив или други източници;
  - **Механизъм за управление, мониторинг и оценка** - определя развитието на системата за изпълнение на ИСИСОП и рамката за функциониране на механизмите на формиране и изпълнение на политиката в областта на иновациите в Община Пловдив.

**Анализ на икономическия профил на
Община Пловдив и функционалния
урбанизиран ареал на град Пловдив**

Анализ на икономическия профил на Община Пловдив и функционалния урбанизиран ареал на град Пловдив

Анализът на икономическия профил на Община Пловдив цели да открие конкурентните предимства на Община Пловдив и функционалния урбанизиран ареал (ФУА, ареала) на град Пловдив. Резултатите от анализа предоставят възможност за вземане на информирани решения, базирани на фактите, при изготвяне на ИСИСОП и Плана за действие към Стратегията. Съгласно Националния регистър на населените места, град Пловдив е единственото населено място в рамките на административно-териториалната единица Община Пловдив, откъдето град Пловдив и Община Пловдив са използвани като взаимнозаменяеми определения за географски обхват в настоящия анализ. Терминът „град“ е въведен също така с цел определяне обхвата на ФУА.

Анализът на местния икономически контекст на Община Пловдив представлява преглед на икономическите сектори съгласно номенклатурата NACE Rev.2¹, подбрана с оглед на регионалните вериги на добавена стойност. Икономическият преглед обхваща избрани индикатори в периода 2007 – 2014 година.

Предвид спецификата на Община Пловдив като административна единица, избраните индикатори са представени за Община Пловдив, както и за ФУА на град Пловдив. Понятието Функционален урбанистичен ареал - ФУА (Functional Urban Area - FUA), разбран като територии на влияние на големите градове, е разработено на европейско ниво във връзка с проекта Urban Audit² на Европейската комисия. ФУА се обособява около големи градове, оказва преобразуващо влияние на обкръжаващата територия и се свързва с процесите на суб-урбанизация на околградските територии на градовете. Пълен списък на географския обхват на ФУА на град Пловдив е представен в Приложение 1.

Някои ограничения при изготвяне на анализа включват:

- Необходимост от включване в обхвата на анализа на функционалния урбанистичен ареал на град Пловдив с цел разработване на холистичен икономически профил поради спецификата на административно-териториалния обхват на Община Пловдив – едно населено място, а именно гр. Пловдив;
- Използваната методология не включва стопанските резултати от дейността на предприятия и други юридически лица, на територията на ФУА, регистрирани извън обхвата на ФУА;
- Липса на статистическа информация за 2015 г. към момента на изготвяне на анализа.

В рамките на анализа на икономическия профил е представен количествен анализ за идентифициране на потенциални сфери за интензивно иновационно развитие, анализ на избрани сектори с иновационен потенциал, анализ на високотехнологичните производства и услуги и анализ на преките чуждестранни инвестиции.

¹ Eurostat. (2008). Statistical classification of economic activities in the European Community. ISSN 1977-0375

² Национален статистически институт. (2016). Градове и техните функционални урбанизирани ареали в Република България. София.

1. Количествен анализ за идентифициране на потенциални сфери за интензивно иновационно развитие

Количественият анализ на основните икономическите сектори на икономиката на Пловдив и ФУА има за цел идентифициране на потенциални сфери за интензивно иновационно развитие. За постигане на тази цел, количественият анализ се фокусира върху степента на специализация на местната икономика въз основа на иконометрични данни. Количественият анализ може да идентифицира наличието на критични маси на икономическа дейност. Анализът може да диагностицира потенциални проблеми, свързани с твърде специализирани сектори и неконкурентни дейности. Динамичният количествен анализът на промените в специализацията с течение на времето може да доведе и до разкриване на по-задълбочени елементи, отколкото статичните анализи³.

Търговията и Преработващата промишленост са секторите с най-голям дял от оборота във функционалния урбанистичен ареал (съответно 38.5% и 32.2%) и Община Пловдив (съответно 44.4% и 23.4%) по данни от Търговския регистър за 2014 г. (Фигура 4).

Делът на приходите на предприятията, регистрирани в Община Пловдив в сектор Търговия представлява 90% от търговията в ареала, а в сектор Преработваща промишленост е 57%, както може да се проследи от Фигура 5. Това показва, че около половината от предприятията в преработващата промишленост са изнесени извън общината, но в рамките на функционалния урбанистичен ареал, докато търговията е ситуирана предимно в Община Пловдив.

Други сектори в рамките на ФУА, чиято дейност е регистрирана основно в Община Пловдив (над 90%) са:

- Операции с недвижими имоти (97%)
- Култура, спорт и развлечения (97%)
- Информация и комуникации (96%)
- Финанси и застраховане (96%)
- Комунални услуги (96%)
- Здравеопазване (96%)
- Професионални дейности и научни изследвания (93%)
- Административни и спомагателни дейности (92%)
- Строителство (90%) и др.

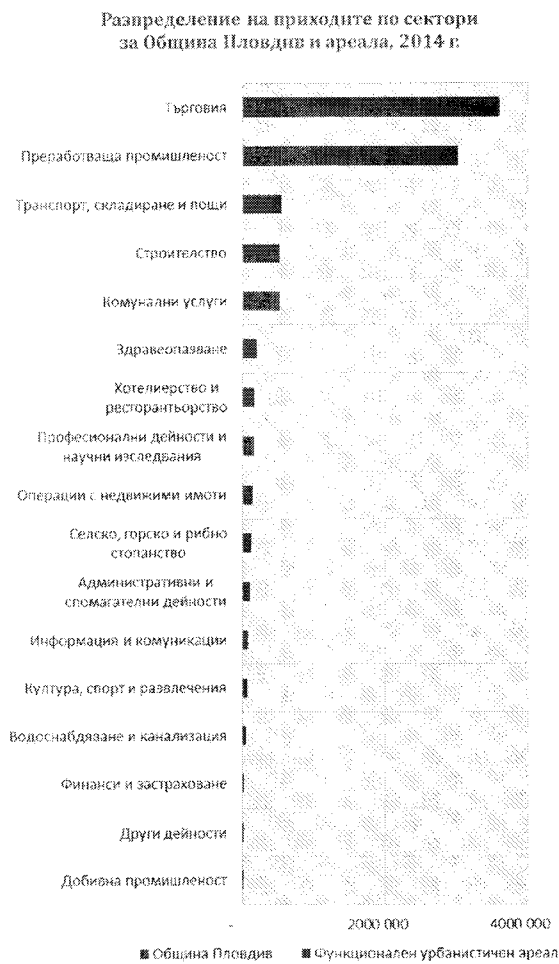
³ Ръководство за научноизследователски и иновационни стратегии за интелигентна специализация (РИС 3), Служба за публикации на Европейския съюз, 2012 г.

Фигура 4. Приходи по сектори в рамките на ФУА

Източник: Търговски регистър и собствени изчисления.

Фигура 5. Разпределение на приходите в рамките на Община Пловдив и ФУА

Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

Най-бързо растящите сектори в ареала по ръст на приходите за периода 2007 - 2014 г. са Операции с недвижими имоти (3.7 пъти), Здравеопазване (2.7 пъти), Транспорт, складиране и пощи (2.7 пъти), Информация и комуникации (2.3 пъти). На Фигура 6 се вижда, че с изключение на сектор Транспорт, складиране и пощи, останалите три сектора са с нисък дял от общия оборот и печалбата, въпреки големия си ръст.

Фигура 6. Бързо растящи сектори

- Информация и комуникации – ръст 126%, дял за 2014 г. 0.8%
- Операции с недвижими имоти – ръст 267%, дял за 2014 г. 1.6%
- Здравеопазване – ръст 173%, дял за 2014 г. 2.2%
- Транспорт, складиране и пощи – ръст 171%, дял за 2014 г. 5.9%

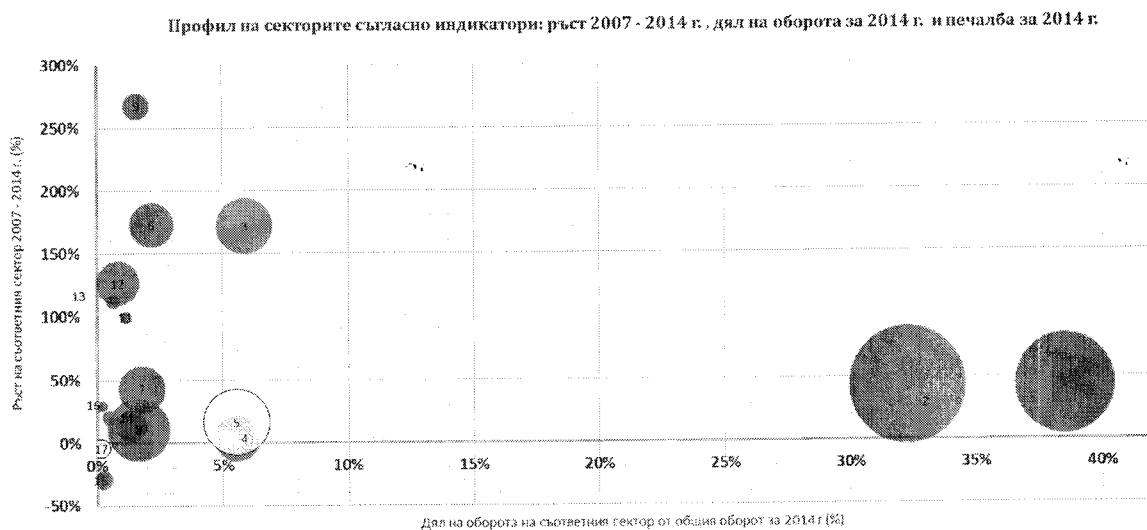
Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

На Фигури 4 и 5 са представени секторите във ФУА и Община Пловдив съгласно следните индикатори:

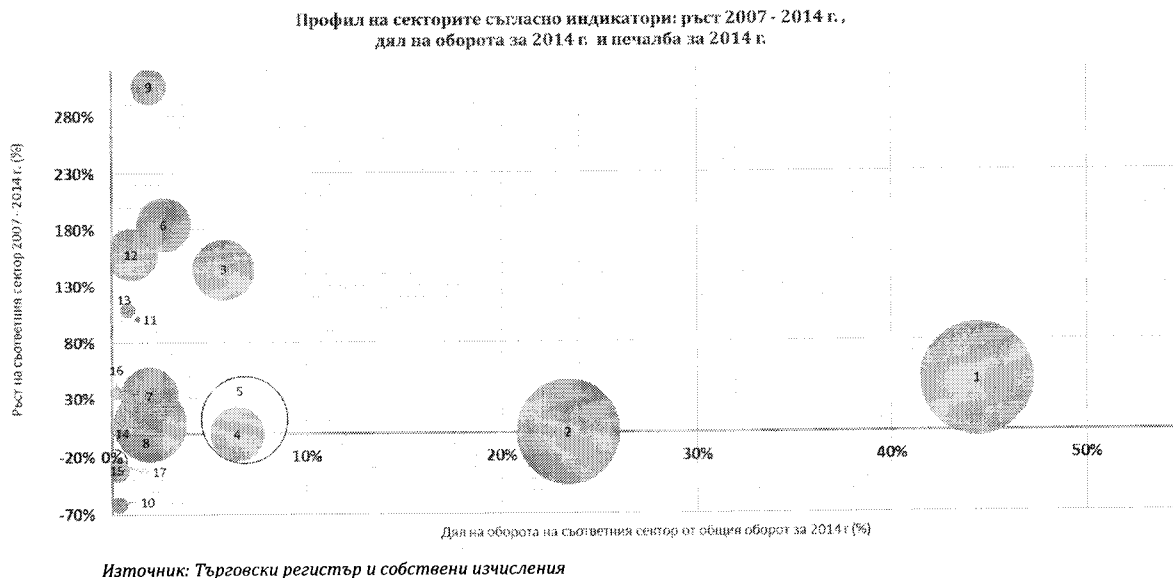
- Дял на оборота на съответния сектор от общия оборот за 2014 г., показващ големината на сектора (%)
- Ръст на съответния сектор за периода 2007 – 2014 г. (%), показващ тенденцията в развитието на приходите за посочения период
- Дял на печалбата в рамките на съответния сектор от общо печалбата за 2014 г. – индикатор, който измерва в кои сектори е концентриран по-голям дял от печалбата, регистрирана в рамките на общината/ФУА; този индикатор определя големината на „сферата“ на сектора, представен на фигурите по-долу

От диаграмите се вижда, че в Община Пловдив и ФУА няма сектор, който да се намира в горен десен квадрант, т.е. да има голям дял от оборота и висок ръст за разглеждания период. Традиционните сектори – Търговия и Преработваща промишленост са в долен десен квадрант, показващи голям дял от общия оборот, устойчив но не лавинообразен ръст и голям дял на печалбата от общата печалба. - разликата в оборота за 2014 г. между сектор Преработваща промишленост (Сектор 2, Фигура 7) и сектор Транспорт, складиране и пощи (Сектор 3, Фигура 7) в рамките на ФУА е над 5 пъти.

Фигура 7. Профил на секторите - ФУА

Фигура 8. Профил на секторите - Община Пловдив

Легенда за Фигури 7 и 8:

1	Търговия	10	Селско, горско и рибно стопанство
2	Преработваща промишленост	11	Административни и спомагателни дейности
3	Транспорт, складиране и пощи	12	Информация и комуникации
4	Строителство	13	Култура, спорт и развлечения
5	Комунални услуги	14	Водоснабдяване и канализация
6	Здравеопазване	15	Финанси и застраховане
7	Хотелиерство и ресторантьорство	16	Други дейности
8	Професионални дейности и научни изследвания	17	Добивна промишленост
9	Операции с недвижими имоти		

2. Анализ на избрани сектори с иновационен потенциал

Съгласно количествения анализ за идентифициране на потенциални сфери за интензивно иновационно развитие, двата традиционни сектора с най-голям оборот и печалба в абсолютна и релативна стойност са Търговия и Преработваща промишленост.

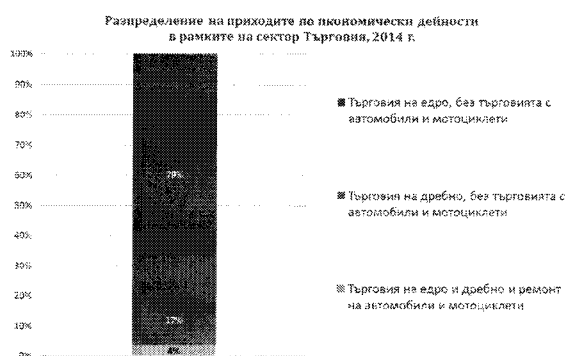
Най-бързо развиващите се сектори в горен ляв квадрант за периода 2007 – 2014 г. и със значителна печалба са Транспорт, складиране и пощи, Здравеопазване, и Информация и комуникации.

Тези сектори ще бъдат анализирани по-обстойно в следващите секции на анализа.

2.1 Търговия

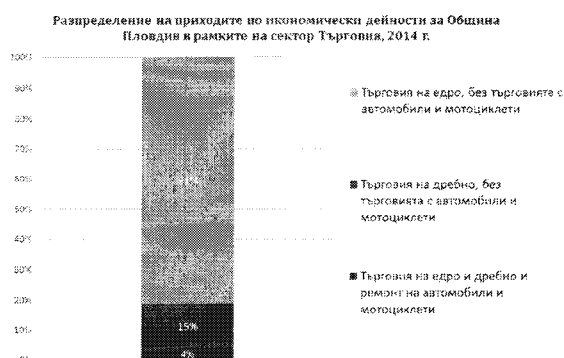
На Фигура 9 и 10 е представено разпределение на оборота за 2014 г. в рамките на сектор Търговия. Най-голям дял има търговията на едро, която се равнява на около 80% от оборота в сектора във ФУА и Община Пловдив. Търговията на едро доминира и с оглед на дела оборота от общия оборот в сектора, дела на печалбата от общата печалбата в сектора и дела на средносписъчния брой персонал от сумата на всички заети (Фигура 11). Въпреки сравнително големия процент на заети лица (49% от сектора), търговията на едро се намира в горен десен квадрант съгласно индикатори оборот и печалба за предприятието на 1 служител за 2014 г., което показва високо ниво на ефективност на труда в икономическите дейности, свързани с Търговията на едро.

Фигура 9. Групирани икономически дейности в сектор Търговия, ФУА

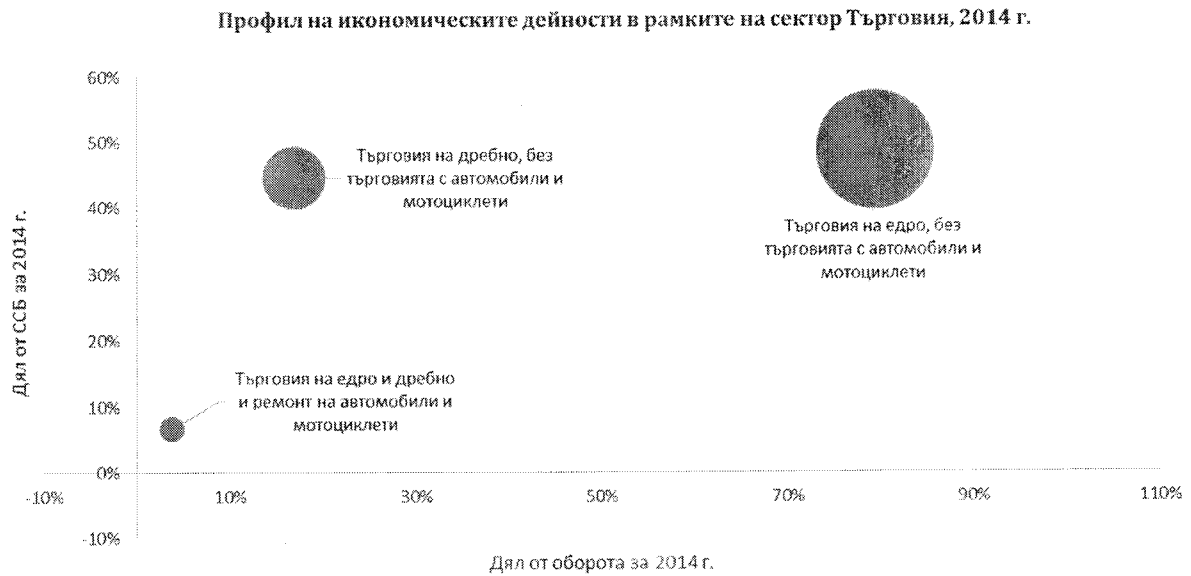
Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

Фигура 10. Групирани икономически дейности в сектор Търговия, Община Пловдив

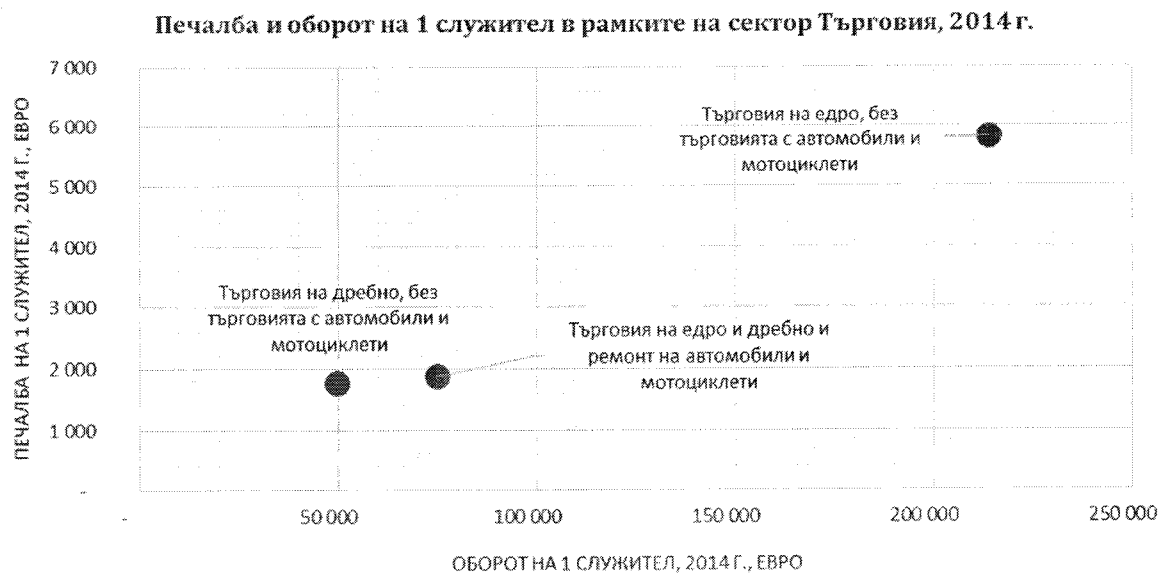
Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

Фигура 11. Групирани икономически дейности в сектор Търговия съгласно индикатори Дял от оборота, Дял от ССБ и Дял от печалбата за 2014 г.

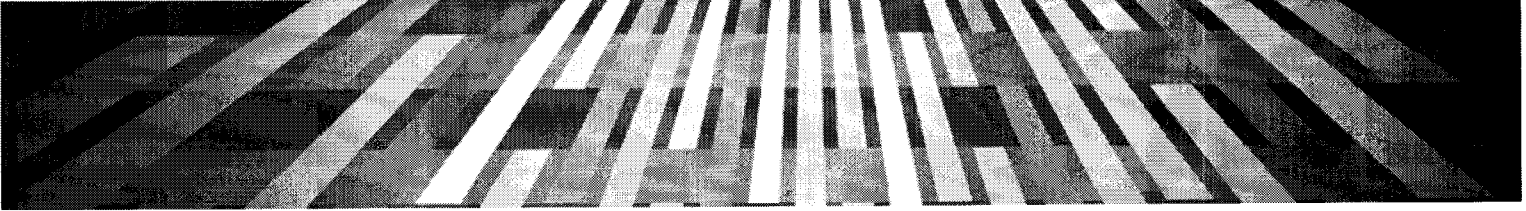

Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

Фигура 12. Среднестатистическа печалба и оборот на 1 служител в сектор Търговия за 2014 г.

Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

Следните икономически дейности в рамките на търговия на едро в ареала имат най-голям дял и сумарно представляват около 50% от търговията на едро в ареала:

- Търговия на едро с тютюневи изделия (18.7%)
- Търговия на едро с метали и руди (7.9%)
- Неспециализирана търговия на едро с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия (6.4%)
- Търговия на едро с твърди, течни и газообразни горива и подобни продукти (5.7%)
- Търговия на едро с химични вещества и продукти (5.5%)
- Търговия на едро с други машини и оборудване (5.4%)

В заключение, в сектор Търговия икономическата дейност с най-голям потенциал за развитие е Търговията на едро. От друга страна, основният съставен елемент на Търговията на едро с най-голям дял от общия оборот – Търговията на едро с тютюневи изделия, се основава на екстракция и първична преработка на природни ресурси, където добавената стойност е ниска.

2.2 Преработваща промишленост

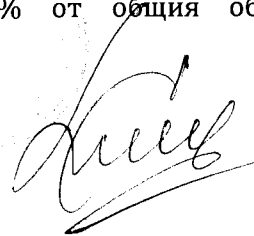
На Фигури 13 и 14 са представени елементите на сектор Преработващата промишленост и техния дял в сектора за 2014 г., от които могат да се направят следните изводи:

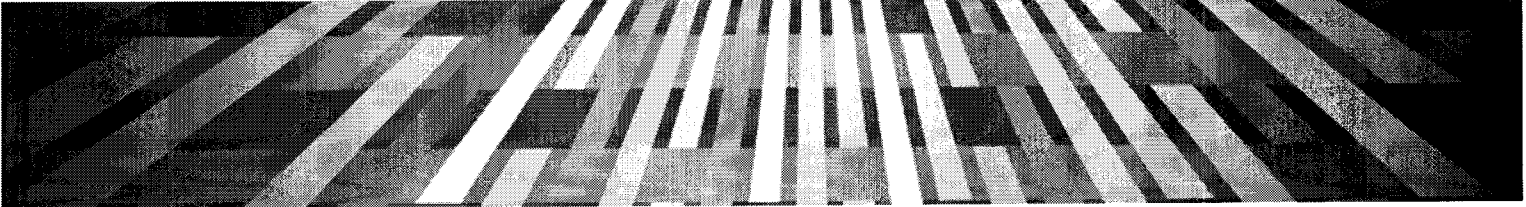
В рамките на сектор Преработваща промишленост в ареала следните дейности обхващат 60% от оборота в сектора:

- Производство на хранителни продукти е 16.3% от общия оборот на предприятията в сектора
- Производство на основни метали е 12.4% от общия оборот на предприятията в сектора, но регистрираната печалба е отрицателна за 2014 година
- Производство на изделия от каучук и пластмаса е 9.3% от общия оборот на предприятията в сектора
- Производство на метални изделия, без машини и оборудване, е 8.5% от общия оборот на предприятията в сектора
- Производство на електрически съоръжения е 8.0% от общия оборот на предприятията в сектора
- Производство на машини и оборудване е 5.9% от общия оборот на предприятията в сектора

В рамките на сектор Преработваща промишленост в Община Пловдив следните дейности обхващат 58.7% от общия размер на оборота за сектора:

- Производство на основни метали е 21.4% от общия оборот на предприятията в сектора, но регистрираната печалба е отрицателна за 2014 година
- Производство на хранителни продукти е 13.6% от общия оборот на предприятията в сектора

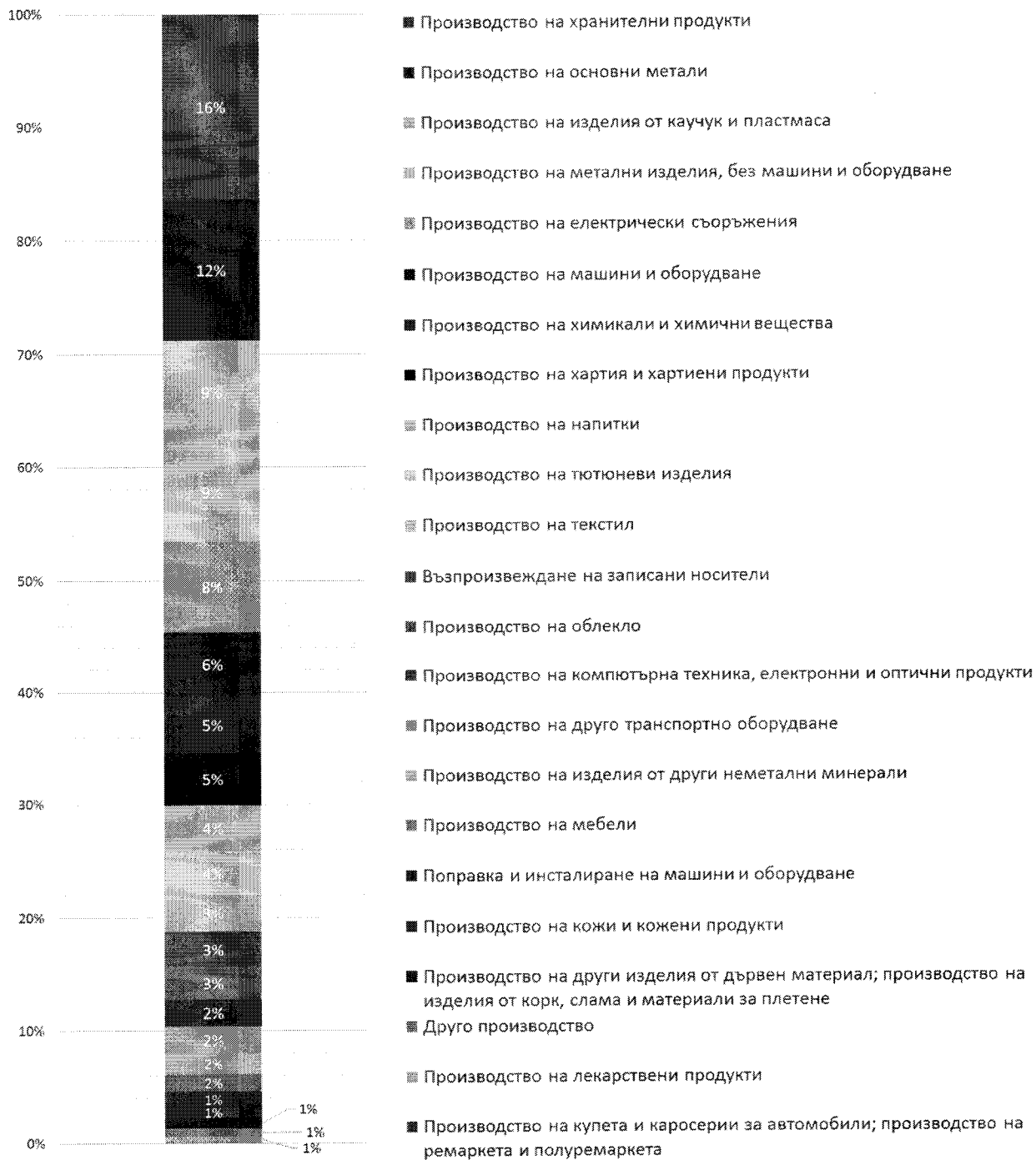
-
- Производство на метални изделия, без машини и оборудване, е 12.7% от общия оборот на предприятията в сектора
  - Производство на машини и оборудване е 5.9% от общия оборот на предприятията в сектора
  - Производството на химикали и химични вещества е 5.1% от общия оборот на предприятията в сектора

Handwritten signature

Фигура 13. Разпределение на оборота за ФУА за 2014 г. в рамките на сектор Преработваща промишленост

Разпределение на приходите по икономически дейности в рамките на сектор Преработваща промишленост, 2014 г.

Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

Фигура 14. Разпределение на оборота за Община Пловдив за 2014 г. в рамките на сектор Преработваща промишленост

Разпределение на приходите по икономически дейности за Община Пловдив в рамките на сектор Промисленост, 2014 г.

Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

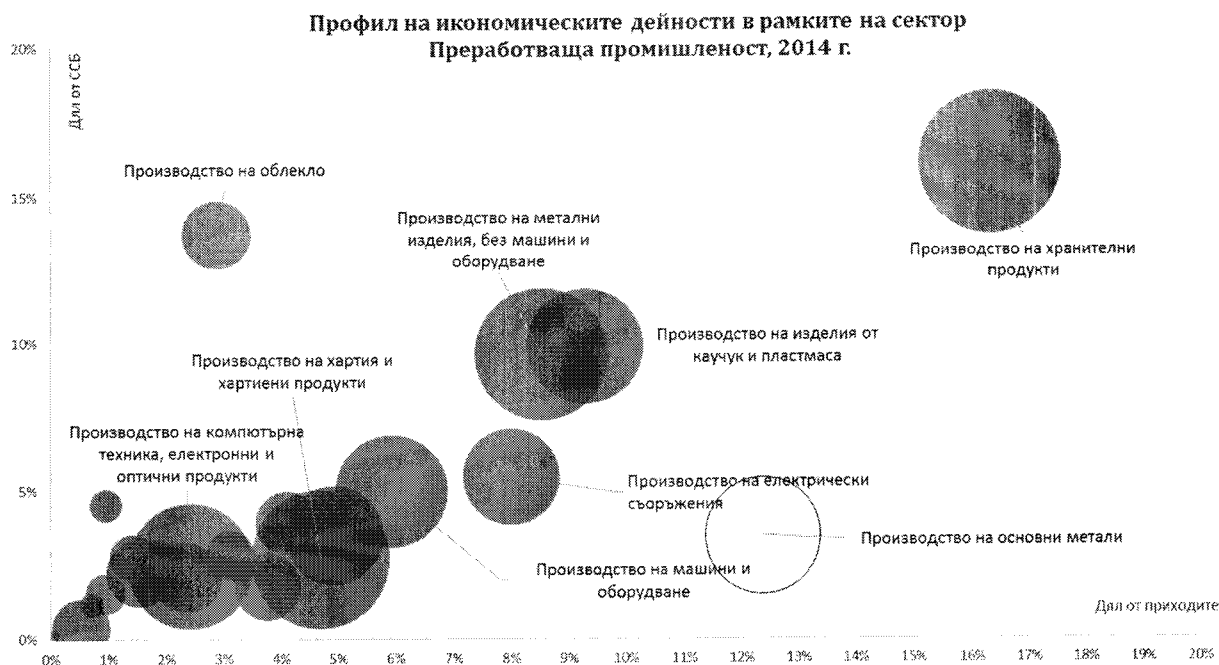
Делът от общия оборот в рамките на сектор Преработваща промишленост е добра отправна точка за анализ на съставните дейности в сектора, но не позволява изчерпателна оценка на потенциала за развитие и значимостта на икономическите

дейности в рамките на този сектор. Комплексна „снимка“ на икономическите дейности е представена при комбиниране на няколко индикатора, както е видно от Фигура 15.

С оглед на показателите дял от оборота, средносписъчен персонал и печалба за 2014 г. се открояват няколко групи икономически дейности с потенциал в рамките на ареала:

- Висок дял от приходи, средносписъчен брой персонал и печалба - Производство на хранителни продукти
- Сравнително висок дял на печалба и приходи - Производство на изделия от каучук и пластмаса, Производство на метални изделия, Производство на електрически съоръжения
- Нисък дял от общия оборот, но висока печалба - Производство на хартия и хартиени продукти, Производство на компютърна, техника, електронни и оптични продукти

Фигура 15. Групирани икономически дейности в сектор Преработваща промишленост съгласно индикатори Дял от оборота, Дял от ССБ и Дял от печалбата за 2014 г. - ФУА

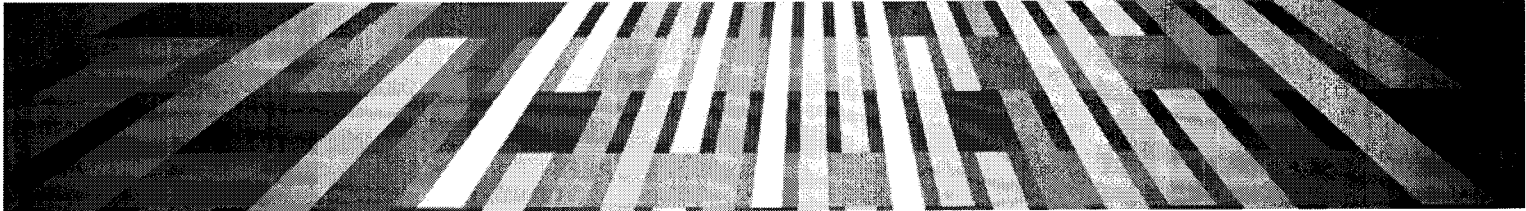

Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

Производство на облекло изисква по-голям човешки ресурс, откъдето и позиционирането му в горен ляв квадрант на диаграмата, но големината на печалбата е сравнително малка, както и общият оборот за дейността.

Относно Община Пловдив (Фигура 16), се открояват следните констатации:

- Производството на хранителни продукти е в по-малък мащаб спрямо ФУА

-
- Производството на изделия от каучук и пластмаса бележи по-нисък дял в общия оборот
  - Делът и значението на Производството на метални изделия е по-голямо
  - Производството на машини и оборудване се запазва
  - Печалбата е по-голяма при Производство на компютърна техника, електронни и оптични продукти в общината спрямо ФУА

С оглед на клъстеризацията на икономически дейности в Община Пловдив е идентифициран потенциал за създаване на клъстер на автомобилни производители, доставчици и организации, предоставящи услуги за автомобилната индустрия.

Към момента тяхната дейност е разпръсната в редица икономически дейности, включително:

- Производство на машини и оборудване;
- Производство на лагери, предавки и съединители;
- Производство на автомобили, ремаркета и полуремаркета;
- Производство на електрическо и електронно оборудване за моторни превозни средства;
- Производство на части и принадлежности за автомобили;
- Производство на купета и каросерии за автомобили; производство на ремаркета и полуремаркета;
- Други дейности.

Въпреки фрагментацията в номенклатурата на икономическите активности, като цяло тази група предприятия обвързва дейността си с потребностите на автомобилната индустрия и нейното интегриране е предпоставка за бъдещото развитие на автомобилната индустрия в Община Пловдив.

Автомобилната индустрия се характеризира със средно към високотехнологично производство и добавена стойност, откъдето и важността и в рамките на регионалната икономика.

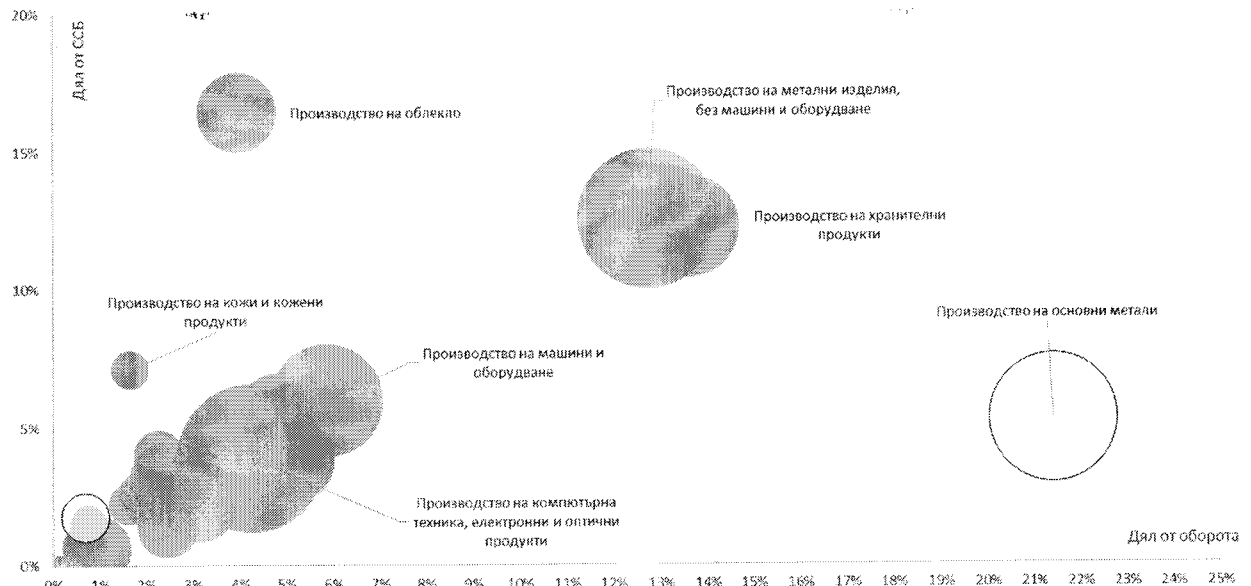
С оглед на показателите дял от оборота, средносписъчен персонал и печалба за 2014 г. се открояват няколко групи икономически дейности с потенциал в рамките на Община Пловдив:

- Висок дял от приходи, средносписъчен брой персонал и печалба – не се наблюдава икономическа дейност с такъв профил
- Сравнително висок дял на печалба и приходи - Производство на хранителни продукти, Производство на метални изделия
- Нисък дял от общия оборот, но висока печалба – Производство на машини и оборудване, Производство на компютърна, техника, електронни и оптични продукти

Фигура 16. Групирани икономически дейности в сектор Преработваща промишленост съгласно индикатори Дял от оборота, Дял от ССБ и Дял от печалбата за 2014 г. - Община Пловдив

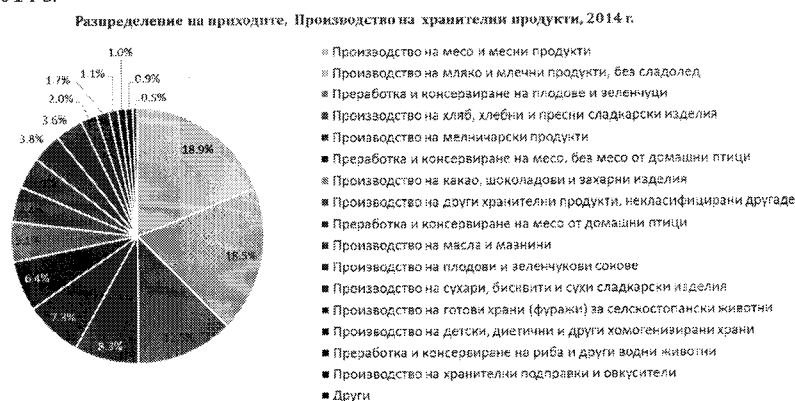
Профил на икономическите дейности за Община Пловдив в рамките на сектор Преработваща промишленост, 2014 г.

Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

Предвид, че 43% от преработващата промишленост е извън Община Пловдив, икономическите дейности в рамките на този сектор ще бъдат изследвани в тяхната цялост, т.е. в рамките на ареала.

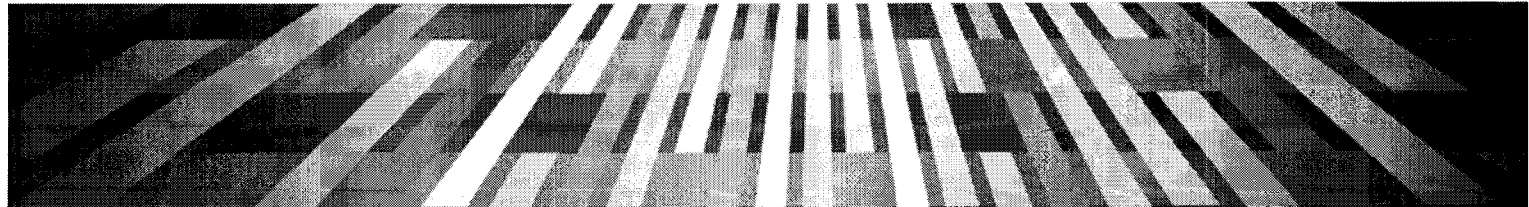
Фигура 17. Разпределение на оборота в рамките на дейност Производство на хранителни продукти, сектор Преработваща промишленост, 2014 г.

Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

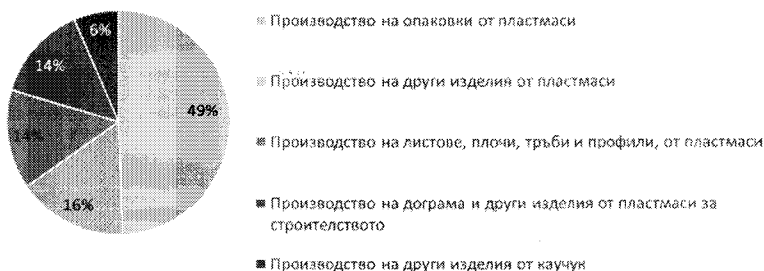
При производството на хранителни продукти, най-голям дял имат:

- Производство на месо и месни продукти – 18.9%
- Производство на мляко и млечни продукти – 18.5%
- Преработка и консервиране на плодове и зеленчуци – 12.5%

Фигура 18. Разпределение на оборота в рамките на дейност
Производство на изделия от каучук и Пластмаси, сектор
Преработваща промишленост, 2014 г.

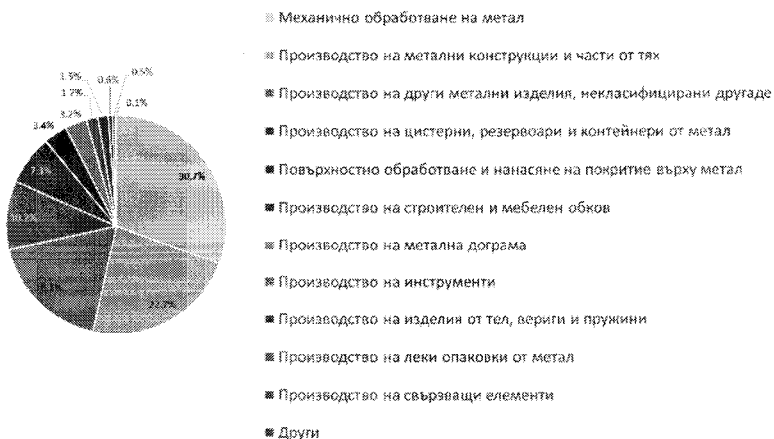
Разпределение на приходите, Производство на изделия от каучук и пластмаси, 2014 г.

Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

Фигура 19. Разпределение на оборота в рамките на дейност
Производство на метални изделия, без машини и оборудване,
сектор Преработваща промишленост, 2014 г.

Разпределение на приходите, Производство на метални изделия,
без машини и оборудване, 2014 г.

Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

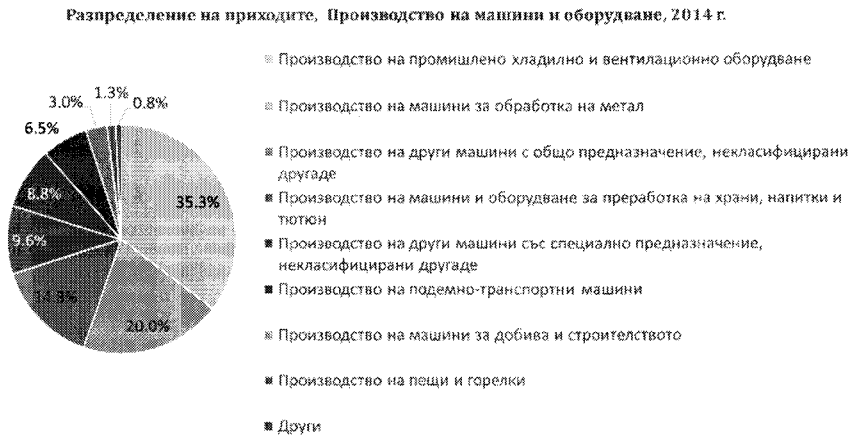
При производство на изделия от каучук и пластмаси, най-голям дял имат:

- Производство на опаковки от пластмаси – 49%
- Производство на други изделия от пластмаси – 16%
- Производство на листове, плочи, тръби и профили от пластмаси – 14%

При производството на метални изделия, без машини и оборудване най-голям дял имат:

- Механично обработване на метал – 30.7%
- Производство на метални конструкции и части от тях – 22.7%
- Производство на други метални изделия, неклассифицирани другаде – 18.1%

Фигура 20. Разпределение на оборота в рамките на дейност
Производство на машини и оборудване, сектор Преработваща промишленост
, 2014 г.

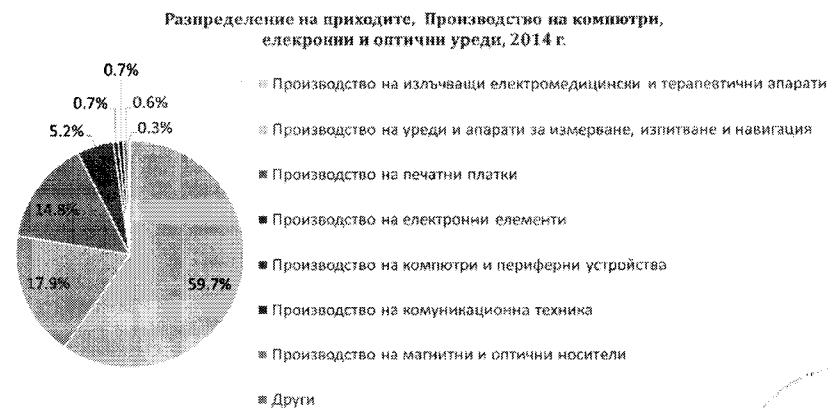
Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

Фигура 21. Разпределение на оборота в рамките на дейност
Производство на електрически съоръжения, сектор Преработваща промишленост, 2014 г.

Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

Фигура 22. Разпределение на оборота в рамките на дейност
Производство на компютри, електронни и оптични уреди, сектор Преработваща промишленост, 2014 г.

Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

При производството на машини и оборудване най-голям дял имат:

- Производството на промишлено хладилно и вентилационно оборудване – 35.3%
- Производството на машини за обработка на метал – 20.0%
- Производство на други машини с общо предназначение – 14.8%

При производството на електрически съоръжения най-голям дял имат:

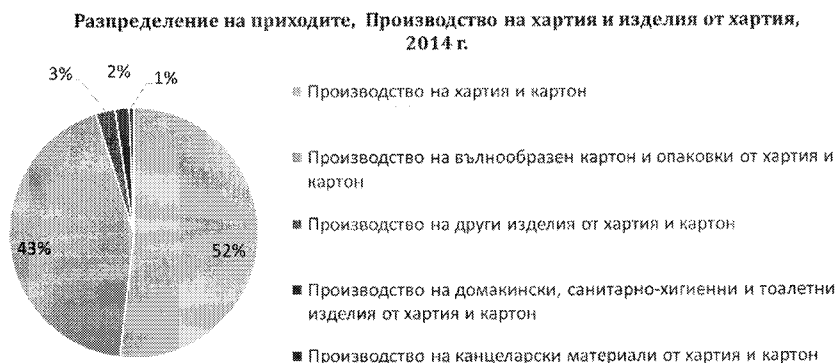
- Производството на битови електроуреди – 78%
- Производство на други електрически и електронни проводници и кабели – 6%
- Производство на лампи и осветители – 6%

При производството на компютри, електронни и оптични уреди най-голям дял имат:

- Производство на излъчващи електромедицински и терапевтични апарати – 17.9%
- Производство на уреди и апарати за измерване, изпитване и навигация - 14.8%
- Производство на печатни платки – 5.2%

Фигура 23. Разпределение на оборота в рамките на дейност
Производство на хартия и изделия от хартия, сектор Преработваща
промишленост, 2014 г.

Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

В заключение, в Община Пловдив в рамките на сектор Преработваща промишленост икономическите дейности, които показват потенциал за развитие и иновации включват:

- Производство на хранителни продукти и Производство на метални изделия - с значителен дял от общия оборот и печалба
- Производство на машини и оборудване и Производство на компютърна, техника, електронни и оптични продукти - със значителен дял от общата печалба, както и висока добавена стойност

В допълнение, съществуват няколко икономически дейности, които могат да бъдат обект на фокус с оглед на тяхната значимост в географския обхват на ФУА - Производство на изделия от каучук и пластмаса, Производство на електрически съоръжения и Производство на хартия и хартиени продукти, дейности, свързани с обслужване на автомобилната индустрия („Аутомотив“).

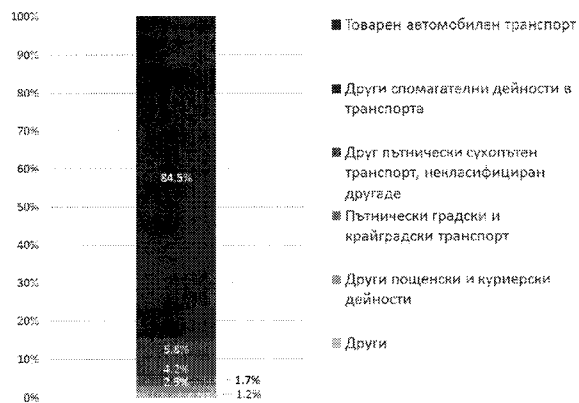
При производството на хартия и изделия от хартия най-голям дял имат:

- Производство на хартия и картон – 52%
- Производство на вълнообразен картон и опаковки от хартия и картон – 43%

2.3 Транспорт, складиране и пощи

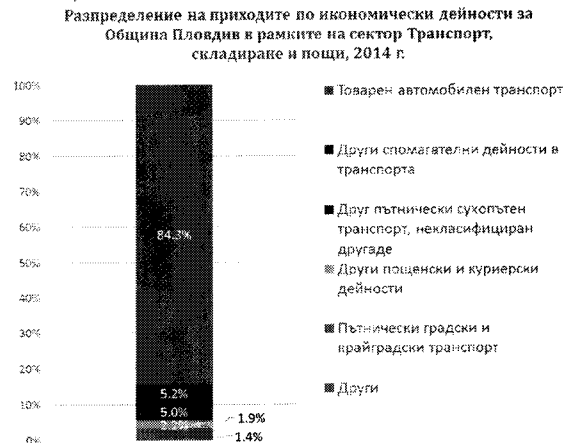
Сектор Транспорт, складиране и пощи заема около 6% от общия оборот за 2014 г. в ареала и Община Пловдив. Ръстът на сектора е съществен - 171% в ареала и 145% в Община Пловдив за периода 2007 – 2014 г. Секторът се характеризира основно с товарен автомобилен транспорт, който представлява над 84% от оборота в сектора.

Фигура 24. Разпределение на оборота за 2014 г. в рамките на сектор Транспорт, складиране и пощи - ФУА
Разпределение на приходите по икономически дейности в рамките на сектор Транспорт, складиране и пощи, 2014 г.

Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

Фигура 25. Разпределение на оборота за 2014 г. в рамките на сектор Транспорт, складиране и пощи – Община Пловдив
Разпределение на приходите по икономически дейности за Община Пловдив в рамките на сектор Транспорт, складиране и пощи, 2014 г.

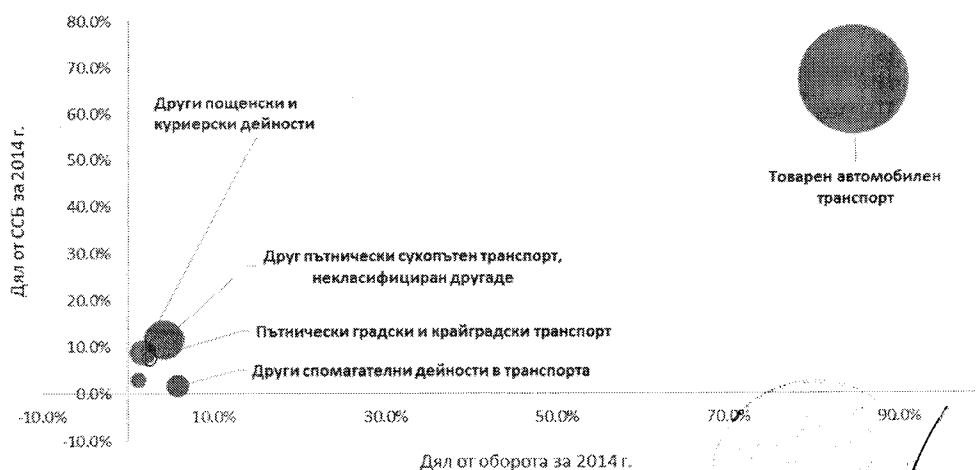

Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

Ръстът на Товарен автомобилен транспорт за периода 2007 – 2014 г. е над 3.3 пъти, а средносписъчният брой персонал се равнява на 67.2% от всички заети в сектора, както е видно от Фигура 26. Делът на печалбата в сектора представлява 81.0% от общата печалба в рамките на ареала. Маржът на печалбата от общия оборот е 6%. Най-голям марж на печалбата се откроява при Спомагателни дейности във въздушния транспорт (46%) и Складиране и съхраняване на товари (32%). От данните може да се заключи, че диспропорцията между икономическа дейност Товарен автомобилен транспорт и другите дейности в сектора е голяма.

Фигура 26. Групираны икономически дейности в сектор Транспорт, складиране и пощи съгласно индикатори Дял от оборота, Дял от ССБ и Дял от печалбата за 2014 г. - ФУА

Профил на икономическите дейности в рамките на сектор Транспортиране и съхранение, 2014 г.

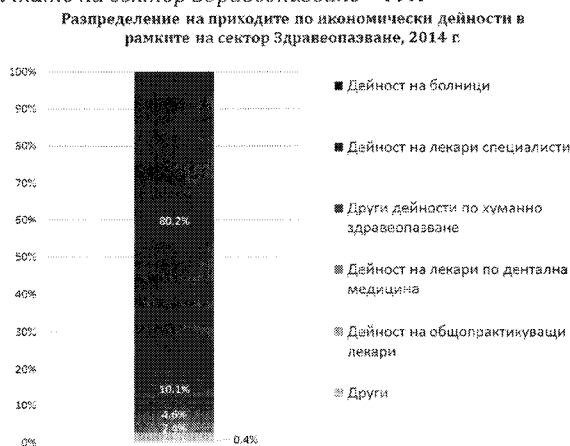
Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

В заключение, сектор Транспорт, складиране и пощи показва бърз растеж с поставен фокус върху дейност Товарен автомобилен транспорт. Този сектор е предпоставка за развитието и на други сектори с оглед на достигане на нови пазари и експортна ориентация.

2.4 Здравеопазване

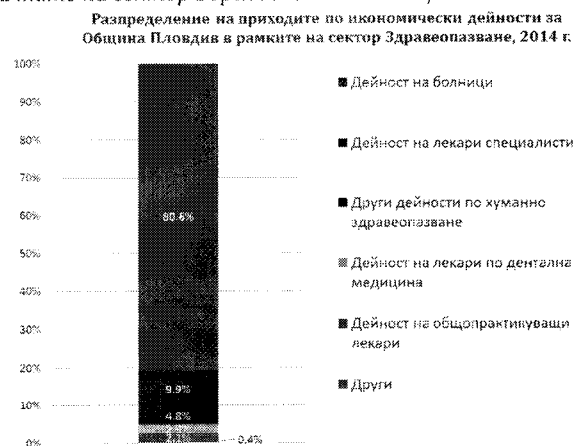
Дейността на болниците се откроява с най-голям дял в рамките на сектор Здравеопазване – над 80%. Средният списъчен персонал (Фигури 27 и 28), както и печалбата от тази дейност са най-големи – съответно 76.1% персонал и 59.6% от печалбата в рамките на ареала (Фигура 29). В сравнение с ареала, в Община Пловдив печалбата на болниците има по-голям дял – средно 61.3% от общо печалбата в сектора и около 8% марж.

Фигура 27. Разпределение на оборота за 2014 г. в рамките на сектор Здравеопазване - ФУА

Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

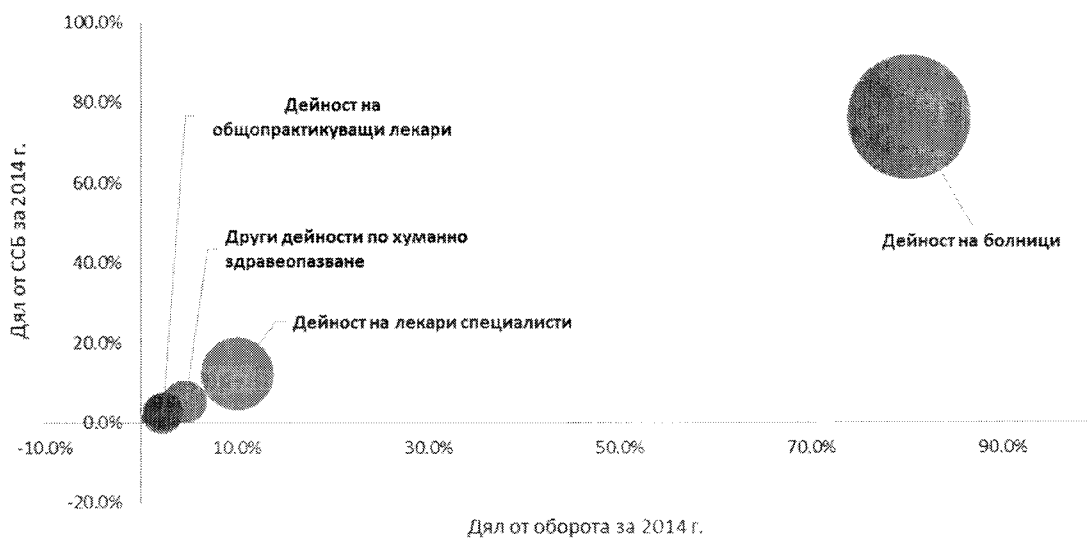
Фигура 28. Разпределение на оборота за 2014 г. в рамките на сектор Здравеопазване – Община Пловдив

Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

Фигура 29. Групирани икономически дейности в сектор Здравеопазване съгласно индикатори Дял от оборота, Дял от ССБ и Дял от печалбата за 2014 г. - ФУА

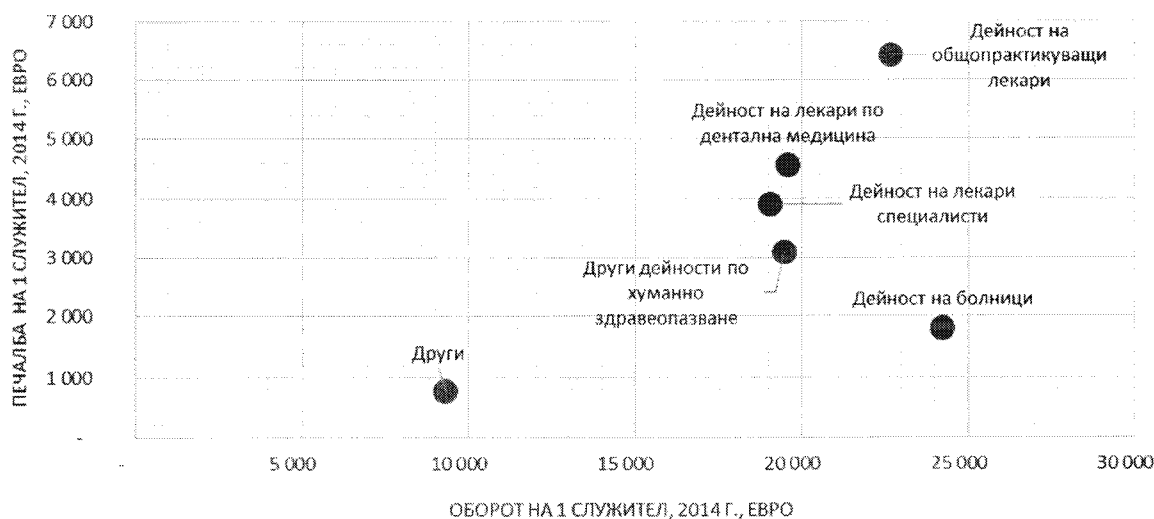
Профил на икономическите дейности в рамките на сектор Здравеопазване, 2014 г.

Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

Фигура 30. Средностатистическа печалба и оборот на 1 служител в сектор Здравеопазване за 2014 г.

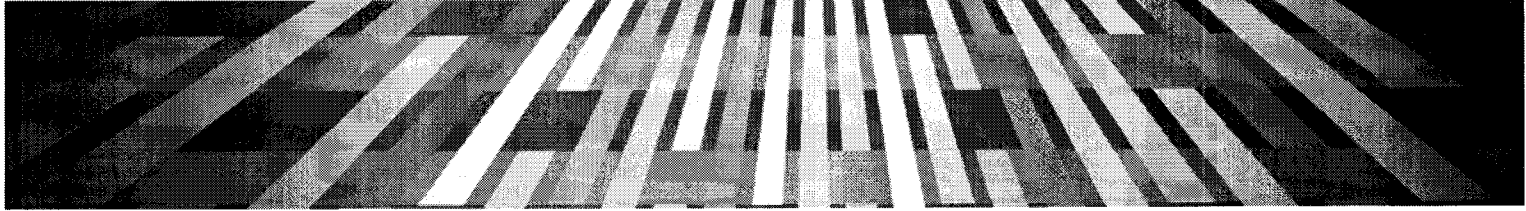
Печалба и оборот на 1 служител в рамките на сектор Здравеопазване, 2014 г.

Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

Спрямо индикатори Печалба и оборот за 1 служител, дейността на общопрактикуващите лекари се откроява като на-доходна (горен десен квадрант), следвана от Дейността на лекарите по дентална медицина (Фигура 30).

В заключение, дейността на болниците в Община Пловдив се откроява сред останалите дейности в сектор Здравеопазване от гледна точка на индикатори Дял от оборота, Дял от ССБ и Дял от печалбата за 2014 г. Това може да бъде разглеждано като конкурентно

предимство в съчетание с наличието на високотехнологично производство на медицинска техника и оборудване.

2.5 Информация и комуникации

Сектор Информация и Комуникации съгласно NACE Rev.2 включва няколко групи икономически дейности, сред които:

- Компютърно програмиране, консултантски и други дейности
- Информационни услуги
- Далекосъобщителна дейност
- Производство на филми, телевизионни предавания, звукозапис
- Разпространение на филми и телевизионни предавания
- Издателска дейност

Въпреки ръста от 2.3 пъти за периода 2007 – 2014 г., делът на сектора в общия оборот е едва 0.8%.

В сектор Информация и комуникации, най-голям дял има Компютърно програмиране, консултантски и други дейности (над 60%). Почти 100% от Компютърното програмиране, консултантските и други дейности в областта на информационните технологии са ситуирани в Община Пловдив.

В рамките на Компютърното програмиране, консултантските и други дейности в Община Пловдив се включват:

- Консултантска дейност по информационни технологии – 7%
- Управление и обслужване на компютърни средства и системи – 8%
- Компютърно програмиране – 32%
- Други дейности в областта на информационните технологии – 53%

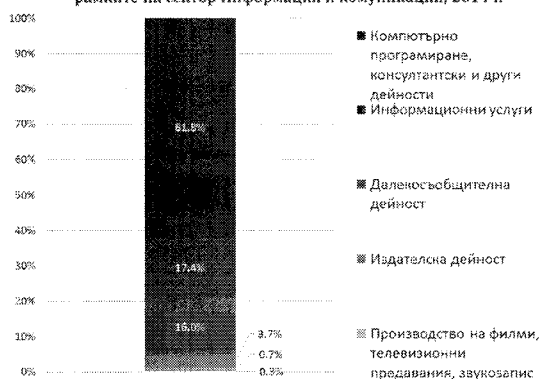
Втора по големина и значение е дейността по Информационни услуги, която включва:

- Уеб портали
- Дейност на информационни агенции
- Обработка на данни, хостинг и подобни дейности
- Други информационни услуги, некласифицирани другаде

Фигура 31. Разпределение на оборота за 2014 г. в рамките на сектор Информация и комуникации - ФУА

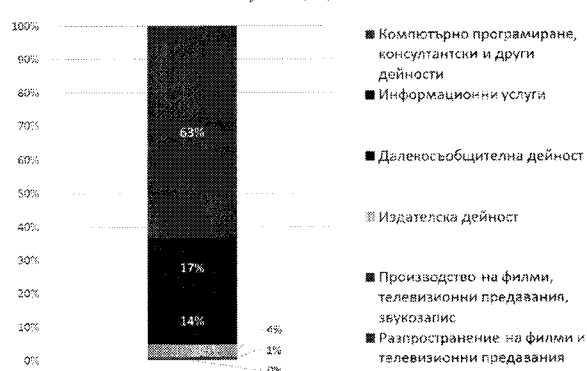
Фигура 32. Разпределение на оборота за 2014 г. в рамките на сектор Здравеопазване – Община Пловдив

Разпределение на приходите по икономически дейности в рамките на сектор Информация и комуникации, 2014 г.

Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

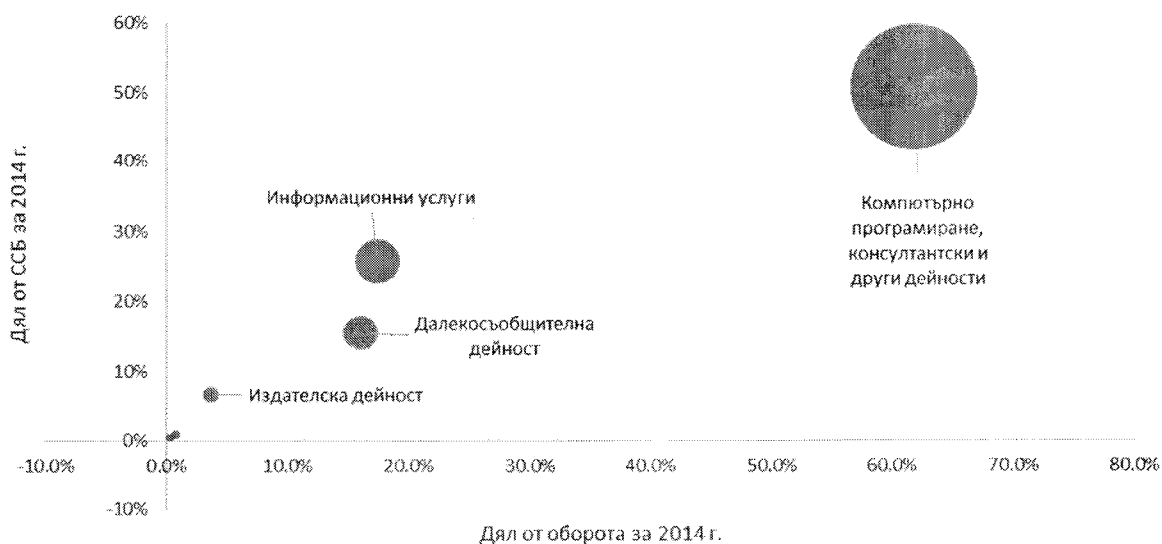
Разпределение на приходите по икономически дейности за Община Пловдив в рамките на сектор Информация и комуникации, 2014 г.

Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

Фигура 33. Групирани икономически дейности в сектор Информация и комуникации съгласно индикатори Дял от оборота, Дял от ССБ и Дял от печалбата за 2014 г. - ФУА

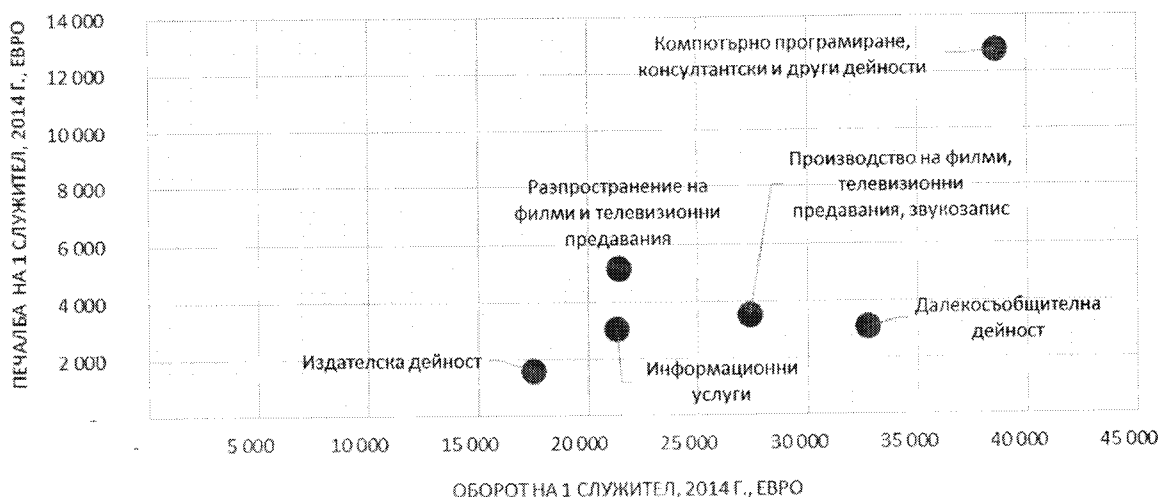
Профил на икономическите дейности в рамките на сектор Информация и комуникации, 2014 г.

Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

Фигура 34. Средностатистическа печалба и оборот на 1 служител в сектор Информация и комуникации за 2014 г.

**Печалба и оборот на 1 служител в рамките на сектор
Информация и комуникации, 2014 г.**

Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

В заключение, сектор Информация и комуникации и по-конкретно Компютърното програмиране, консултантски и други дейности показват значителен ръст за разглеждания период, но все още не са достигнали експоненциален растеж и значимост с оглед на дял от общия оборот и печалба в Община Пловдив и ареала.

3. Анализ на сектор Строителство

Строителството е четвъртият по големина сектор във ФУА. Неговият дял в общия оборот на ареала заема 5.6% като преобладаващата част (90%) е регистрирана в Община Пловдив съгласно данни за оборота на фирмите за 2014 г. от Търговския регистър (Фигури 4 и 5).

Въпреки големия дял в общия оборот на сектора, той нараства едва с 3% за периода 2007 – 2014 г. Това се дължи на редица фактори, сред които и конюнктурни промени на пазара, свързани с икономическата криза след 2007 г. Сектор Строителство има нисък износен потенциал, нисък ръст на оборота за разглеждания период от 7 години и нисък дял на регистрираната печалба от общата печалба в рамките на ареала/общината (6%).

В рамките на сектора около 64% заемат икономически дейности Строителство на жилищни и жилищни сгради (35.6%), Строителство на автомагистрала, пътища и самолетни писти (17.3%), Строителство на други съоръжения, неklasифицирани другаде (11.4%), както е видно от Фигура 35.

Фигура 35. Разпределение на оборота за 2014 г. в рамките на сектор Строителство - ФУА

Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

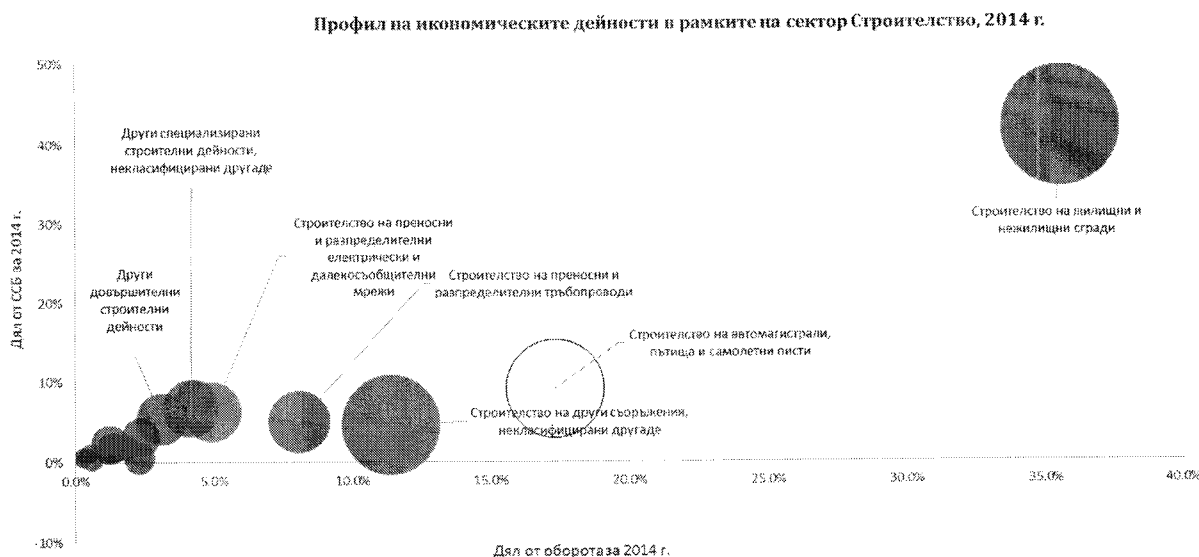
На Фигура 36 са представени икономическите дейности, съгласно избраните индикатори – дял от общия оборот, средносписъчен брой персонал и печалба за 2014 г. Строителството на жилищни и нежилищни сгради се намира в горен десен квадрант на диаграмата, с дял от оборота – 35.6%, дял от средния списъчен персонал 42% и дял от печалбата 40%.

Маржът на печалбата средно за икономическа дейност Строителството на жилищни и нежилищни сгради се равнява на 5%, като за целия сектор е около 4%.

Строителство на автомагистрала, пътища и самолетни писти заема дял от 17.3% от оборота, но делът на персонала е едва 9%, а регистрираната печалба е отрицателна.

Строителство на други съоръжения, неклассифицирани другаде заема 11.4% от общо приходите за сектор Строителство, 5% от средносписъчния брой персонал и 27% от печалбата.

Фигура 36. Икономически дейности в сектор Строителство съгласно индикатори Дял от оборота, Дял от ССБ и Дял от печалбата за 2014 г. - ФУА

Източник: Търговски регистър и собствени изчисления

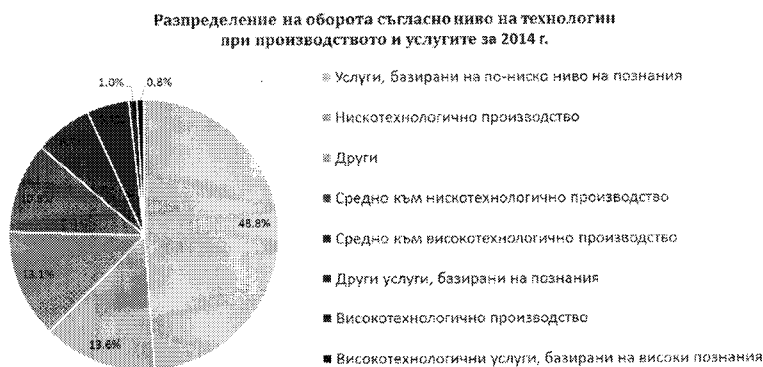
4. Анализ на високотехнологичните производства и интензивните на знание услуги

В настоящата секция на анализа ще бъдат разгледани икономическите дейности спрямо нивото на използваните технологии и интензитет на познания.

Високотехнологичните производства и интензивните на знание услуги, както предполага и самото наименование, представляват дейности, класифицирани от Евростат съгласно нивото на използвани технологии при производството на продукция и предоставяне на услуги и номенклатурата на NACE Rev.2 с оглед агрегиране на съответната статистическа информация. Агрегираната статистика се базира на данни, свързани с икономически, научни и технологични индикатори, както и информация за заетостта и нивото на иновации.

В рамките на промишлеността, отделните производства могат да бъдат класифицирани като високо-технологични, средно към високо-технологични, средно към ниско-технологични или ниско-технологични. На високо ниво, услугите могат да бъдат причислени към високо-технологични услуги, базирани на високи познания; услуги, базирани на по-ниско ниво на познания (тук не се включват високи технологии) и други услуги, интензивни на познания (умерено ниво на познания).

Фигура 37. Дял на високо-технологичните производства и услуги

Източници: *Експертен анализ въз основа на номенклатура на Евростат относно високотехнологичните индустрии и услуги и Справка от Търговския регистър, 2016 г.*

Както е видно от Фигура 37, най-голям дял от почти 50% имат ниско-интензивните на знание услуги (LKIS), следвани от ниско-технологично производство (13.6%).

Най-малък дял имат високо-технологичните интензивни на знание услуги (HTKIS) с 0.8% от оборота за 2014 г. и високо-технологичното производство (Medium High-Technology) с 1% от оборота.

В рамките на обхвата на „Други“ дейности са включени икономически дейности, които не са класифицирани като интензивни на знание или технологии съгласно номенклатурата на Евростат.

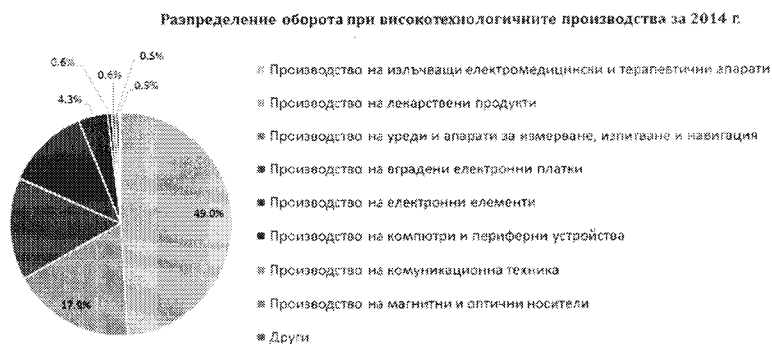
Фигура 38. Разпределение на оборота за 2007, 2010 и 2014 г. съгласно интензивността на използване на високи технологии в производствените икономически дейности

Източници: *Експертен анализ въз основа на номенклатура на Евростат относно високотехнологичните индустрии и услуги и Справка от Търговския регистър, 2016 г.*

В сравнение с 2007 г. през 2014 г. се наблюдава спад в дела на високо-технологичното производство от 5% на 3%, но се забелязва ръст на дела на Средно към високо-технологичното производство. Делът на ниско-технологичното производство се запазва почти без промяна за разглеждания период.

Фигура 39. Икономически дейности в рамките на Високо-технологични производства в Община Пловдив

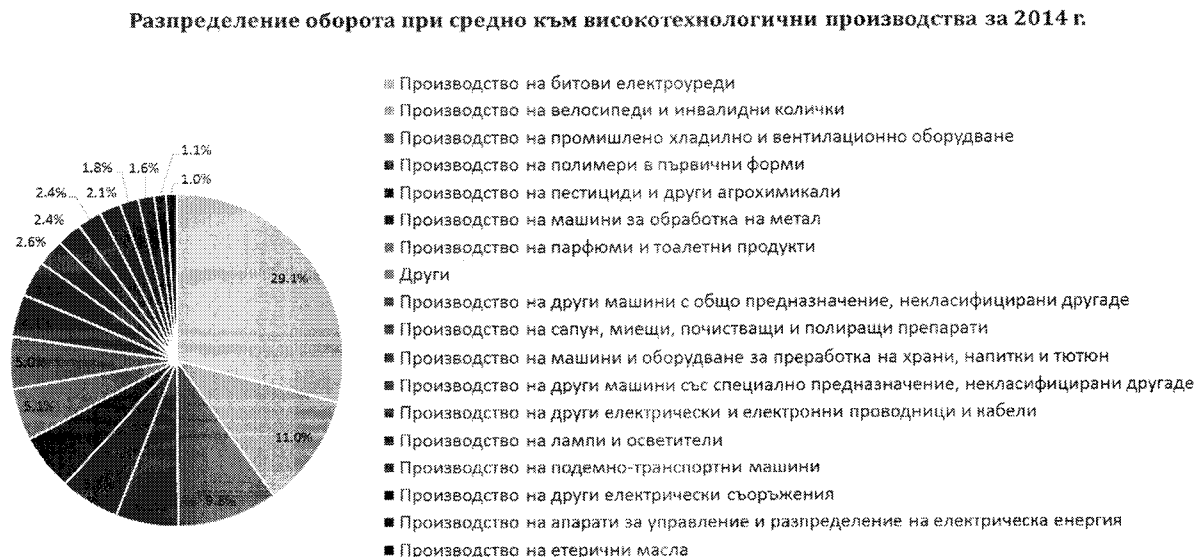

Източници: *Експертен анализ въз основа на номенклатура на Евростат относно високотехнологичните индустрии и услуги и Справка от Търговския регистър, 2016 г.*

Икономическите дейности в Община Пловдив – високо-технологични производства включват производство на излъчващи електромедицински и терапевтични апарати (49%), производство на лекарствени продукти (17.9%), производство на уреди и апарати за измерване, изпитване и навигация (14.7%).

Около 2/3 от високо-технологичните производства са машини и оборудване в областта на медицината и здравеопазването.

Фигура 40. Икономически дейности в рамките на Средно към високо-технологични производства в Община Пловдив

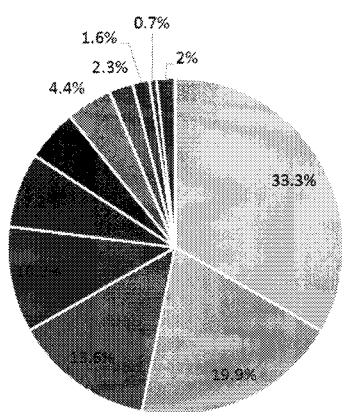

Източници: *Експертен анализ въз основа на номенклатура на Евростат относно високотехнологичните индустрии и услуги и Справка от Търговския регистър, 2016 г.*

Около 50% от средно към високо-технологичните производства в Община Пловдив включват Производство на битови електроуреди (29.1%), Производство на велосипеди и инвалидни колички (11%) и Производство на промишлено хладилно и вентилационно оборудване (9.8%).

Фигура 41. Икономически дейности в рамките на Високо-технологични интензивни на знание услуги в Община Пловдив

Разпределение оборота при високотехнологичните услуги, базирани на познанията за 2014 г.

- Други дейности в областта на информационните технологии
- Компютърно програмиране
- Далекосъобщителна дейност чрез фиксирани мрежи
- Други информационни услуги, неклассифицирани другаде
- Обработка на данни, хостинг и подобни дейности
- Управление и обслужване на компютърни средства и системи
- Консултантска дейност по информационни технологии
- Други далекосъобщителни дейности

Източници: Експертен анализ въз основа на номенклатура на Евростат относно високотехнологичните индустрии и услуги и Справка от Търговския регистър, 2016 г.

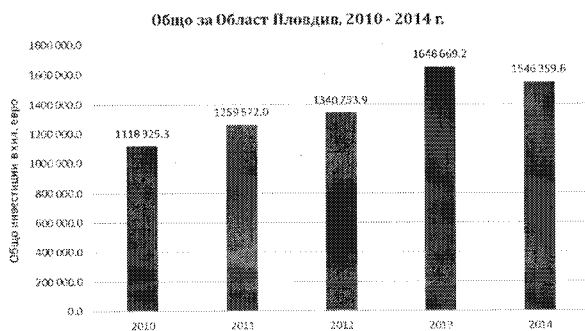
Високо-технологичните услуги включват предимно дейности в рамките на информационните и комуникационните технологии: Други дейности в областта на информационните технологии – 33.3%; Компютърно програмиране – 19.9%; Далекосъобщителна дейност чрез фиксирани мрежи - 13.6%.

5. Анализ на преките чуждестранни инвестиции

Общият обем на преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) в Област Пловдив (Фигура 42) бележи сравнително устойчив ръст за последните 5 години, с изключение на 2014 година, когато наличните данни показват лек спад спрямо нивото през 2013 г. Използваните данни за анализ на преките чуждестранни инвестиции са на ниво Област Пловдив, а не за община Пловдив поради следните две причини:

- Сечението на инвестициите по икономически дейности и относително малки териториални единици нарушава конфиденциалността на данните, събирани от НСИ;
- Значителна част от ПЧИ, които имат икономическо значение за община Пловдив, са на територията на съседни общини в областта.

Фигура 42. ПЧИ в Област Пловдив, 2010 – 2014 г.

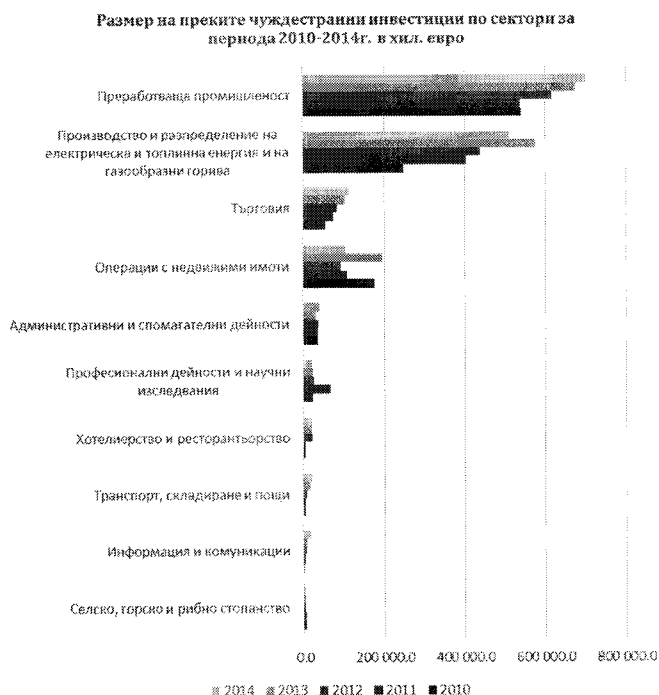
Източник: Справка от НСИ, 2016 г.

Освен по абсолютна стойност, преките чуждестранни инвестиции в Област Пловдив бележат ръст като дял от всички ПЧИ в България за периода 2010-2014. През 2010г., 2011г., 2012г. Област Пловдив е привлякла съответно 7%, 8% и 9% от всички инвестиции в страната. През последните две години от периода ПЧИ достигат до 10% от общия размер на преките чужди инвестиции в България.

Разпределението на преките чуждестранни инвестиции е добра предпоставка за устойчиво икономическо развитие на страната. С оглед на това, 10% от ПЧИ за област Пловдив не представлява голям процент. Регистрираното население към 31.12.2015 г. е 673 283 жители в Област Пловдив по данни на НСИ, което представлява 9.4% от общото население на страната. Област Пловдив не се откроява със значително по-висок относителен дял на привлечени ПЧИ на глава от населението от средната величина за страната.

Тук следва да се вземат предвид ограниченията в дефинициите за ПЧИ, където за чуждестранна инвестиция се има предвид инвестиран капитал от фирма, извън страната (реинвестирана печалба на чуждестранна фирма в страната не се разглежда като ПЧИ).

Фигура 43. ПЧИ по сектори за периода 2010 – 2014 г.

Източник: Справка от НСИ, 2016 г.

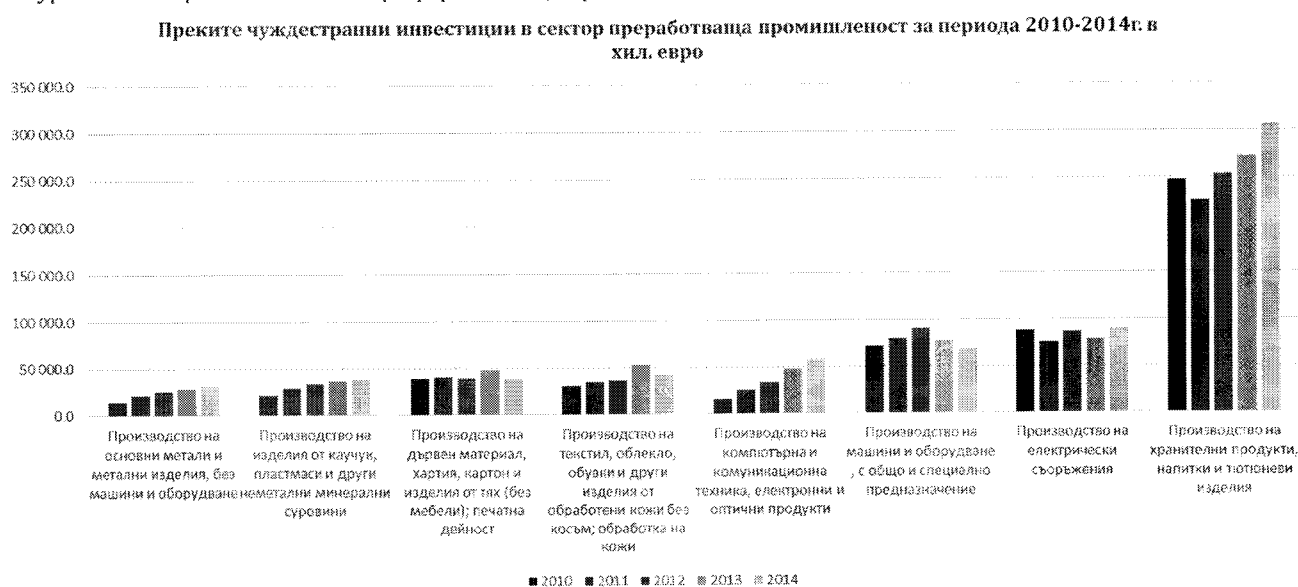
При анализа на преките чуждестранни инвестиции се забелязва разпределение на инвестициите в няколко сектора

- Преработваща промишленост (45% за 2014 г.)
- Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива (33% за 2014 г.)
- Търговия (7.2% за 2014 г.) – сравнително нисък резултат с оглед на общия дял на търговията в икономиката на Пловдив (38.5% и 44.4% съответно от общия оборот в Пловдив и ареала)
- Операции с недвижими имоти (6.7%)

Два от четирите сектора, които се равняват на около 40% от ПЧИ - Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива, и Операции с недвижими имоти, имат нисък износен потенциал. От друга страна, сектори Търговия и Преработващата промишленост притежават потенциал да бъдат експортно ориентирани.

Липсата на силно доминантен сектор при ПЧИ може да бъде разглеждана от една страна като силна страна, защото се намалява уязвимостта на Област Пловдив при глобални сътресения в даден икономически сектор, а от друга страна създава затруднения при подготовката на висококвалифицирана работна ръка за толкова различни сфери на производство.

Фигура 44. ПЧИ в рамките на сектор Преработваща промишленост, 2010 – 2014 г.

Източник: Справка от НСИ, 2016 г.

В рамките на икономическите дейности в сектор Преработваща промишленост (Фигура 44) се наблюдава относително равномерно разпределение на преките чуждестранни инвестиции, с изключение на инвестициите в хранително-вкусовата промишленост (ХВП), които доминират (46% от ПЧИ в сектор Преработваща промишленост).

Наличието на значителни потоци от преки чуждестранни инвестиции във всички разновидности в производството, показват следното:

- Висока конкурентоспособност на областта
- Липса на ясно изразена специализация на предприятията
- Признаци за потенциална специализация в ХВП

Заклучение

В резултат на количествения анализ на икономическите сектори в община Пловдив и ФУА следва да се направи извода, че не е наличен сектор, който едновременно да има голям дял от общия оборот и сравнително висок ръст.

Традиционните сектори Търговия и Преработваща промишленост имат голям дял от общия оборот, устойчив ръст и голям дял на печалбата от общата печалба. Тези два сектора са с повече от 5 пъти по-висок дял от оборота в рамките на ФУА в сравнение със заемащия трето място сектор Транспорт, складиране и пощи.

Най-бързо развиващите се сектори за периода 2007 – 2014 г. са Транспорт, складиране и пощи, Здравеопазване, и Информация и комуникации.

Поради изложените причини сектори Търговия, Преработваща промишленост, Транспорт, складиране и пощи, Здравеопазване и Информация и комуникации, както и дейностите, обслужващи автомобилната индустрия („Аутомотив“) са идентифицирани като сектори с потенциал и са анализирани по-обстойно.

Търговия

Икономическата дейност с най-голям потенциал за развитие в този сектор е Търговията на едро. От друга страна, основният съставен елемент на Търговията на едро с най-голям дял от общия оборот – Търговията на едро с тютюневи изделия – се основава на екстракция и първична преработка на природни ресурси, където добавената стойност е ниска. От тук може да се направи заключението, че в рамките на търговията иновационния потенциал е ограничен.

Преработваща промишленост

В рамките на този сектор икономическите дейности, които показват потенциал за развитие и иновации включват:

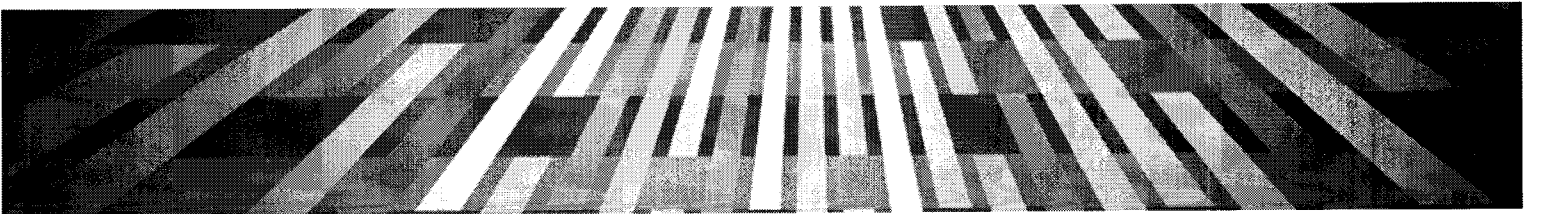
- Производство на хранителни продукти и Производство на метални изделия – с значителен дял от общия оборот и печалба
- Производство на машини и оборудване и Производство на компютърна, техника, електронни и оптични продукти – със значителен дял от общата печалба, както и висока добавена стойност
- В допълнение, съществуват няколко икономически дейности, които могат да бъдат обект на внимание с оглед на тяхната значимост в географския обхват на ФУА – Производство на изделия от каучук и пластмаса, Производство на електрически съоръжения и Производство на хартия и хартиени продукти.

Транспорт, складиране и пощи

Секторът показва бърз растеж с фокус върху дейност Товарен автомобилен транспорт. Този сектор е предпоставка за развитието и на други сектори с оглед на достигане на нови пазари и експортна ориентация.

Здравеопазване

Дейността на болниците в Община Пловдив се откроява сред останалите дейности в този сектор от гледна точка на индикатори Дял от оборота, Дял от средносписъчния брой

персонал и дял от печалбата за 2014 г. Това може да бъде разглеждано като конкурентно предимство в съчетание с наличието на високотехнологично производство на медицинска техника и оборудване.

Информация и комуникации

Компютърното програмиране, консултантски и други дейности показват значителен ръст за разглеждания период в сектора, но все още не са достигнали експоненциален растеж и значимост с оглед на дял от общия оборот и печалба в Община Пловдив и ареала.

Анализът отделя специално внимание и на Сектор строителство, който въпреки сравнително високия дял от общия оборот на ареала не е поставен сред секторите с иновационен потенциал, поради ниския си износен потенциал, ниския ръст на оборота за разглеждания период от 7 години и ниския дял на регистрираната печалба от общата печалба в рамките на ареала/общината.

Анализът разглежда и икономическите дейности в общината и ареала спрямо нивото на използваните технологии и интензитет на познания. От прегледа на разпределението на оборота съгласно нивото на технологии в рамките на промишлеността и услугите съгласно методология на Европейската комисия следва да се направи извода, че най-голям дял (близо 50%) имат ниско-интензивните на знание услуги, следвани от ниско-технологично производство (близо 14%). Същевременно, най-малък дял имат високо-технологичните интензивни на знание услуги с 0.8% от оборота за 2014 г. и високо-технологичното производство с 1% от оборота.

- Високо-технологичните услуги включват предимно дейности в рамките на информационните и комуникационните технологии, а именно Други дейности в областта на информационните технологии (33.3%); Компютърно програмиране (19.9%); Далекосъобщителна дейност чрез фиксирани мрежи (13.6%).
- Високо-технологични производства включват производство на излъчващи електромедицински и терапевтични апарати (49%), производство на лекарствени продукти (17.9%), производство на уреди и апарати за измерване, изпитване и навигация (14.7%).
- Средно-към високотехнологичните производства включват Производство на битови електроуреди (29.1%), Производство на велосипеди и инвалидни колички (11%) и Производство на промишлено хладилно и вентилационно оборудване (9.8%).

Накрая са анализирани преките чуждестранни инвестиции в област Пловдив, които въпреки че бележат лек ръст за периода 2010 – 2014 г., не се открояват с по-висок относителен дял на глава от населението от средната величина на ПЧИ за страната. ПЧИ са насочени към четири основни сектора:

- Преработваща промишленост (45% за 2014 г.)
- Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива (33% за 2014 г.)
- Търговия (7.2% за 2014 г.) – сравнително нисък резултат с оглед на общия дял на търговията в икономиката на Пловдив (38.5% и 44.4% съответно от общия оборот в Пловдив и ареала)

- Операции с недвижими имоти (6.7%)

От горните четири сектора, два (Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива и Операции с недвижими имоти) имат нисък износен потенциал, а другите два (Търговия и Преработваща промишленост) притежават потенциал да бъдат експортно ориентирани. Налице са значителни потоци от ПЧИ във всички икономически дейности от сектор Преработваща промишленост, които дават индикации за висока конкурентоспособност на областта, липса на ясно изразена специализация на предприятията и признаци за потенциална специализация в хранително-вкусова промишленост.

**Модел на иновационното търсене и
предлагане в Община Пловдив**

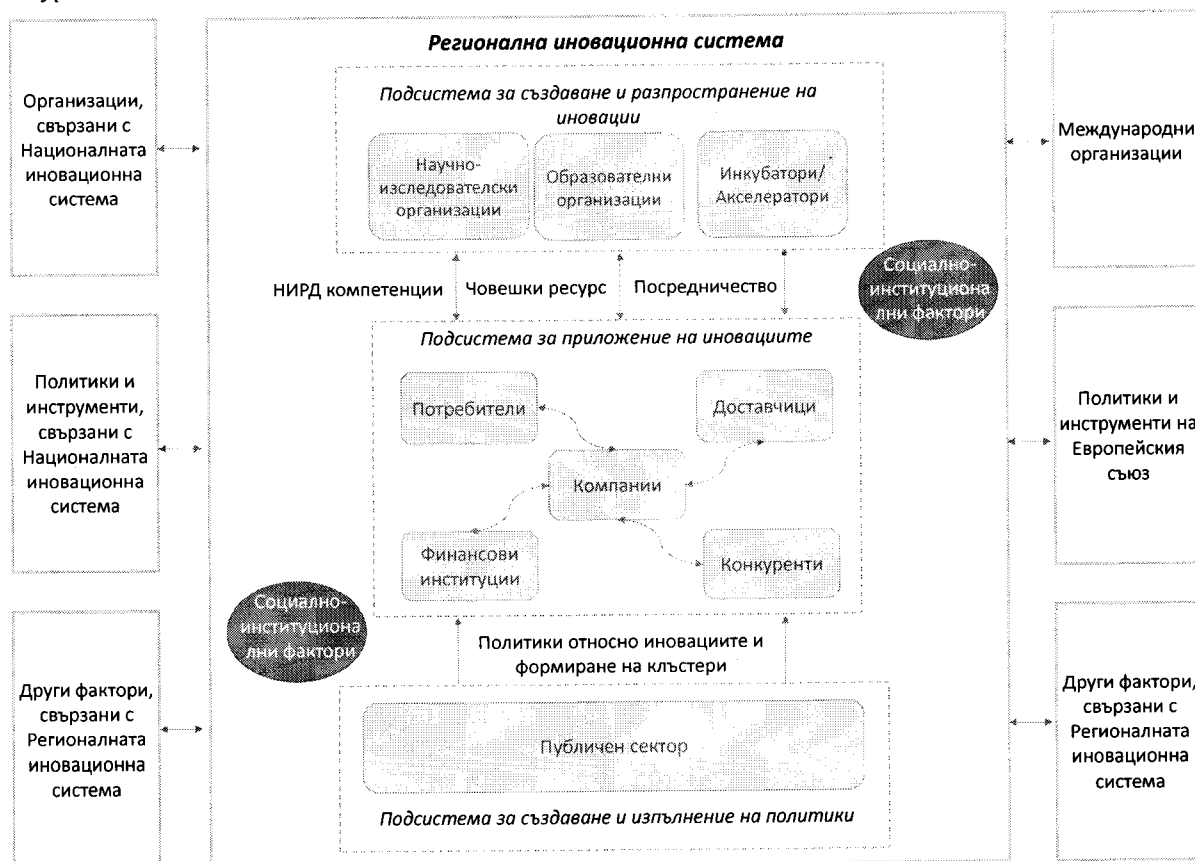
Модел на иновационното търсене и предлагане в Община Пловдив

Оценката на потенциала за иновации, задвижвани от специализацията на предприятията, е от решаващо значение за създаване на доказателствена база за процеса на определяне на приоритетите в ИСИСОП. Необходимостта от изготвяне на модел на иновационното търсене и предлагане в Община Пловдив е основна отправна точка в разработването на стратегията.

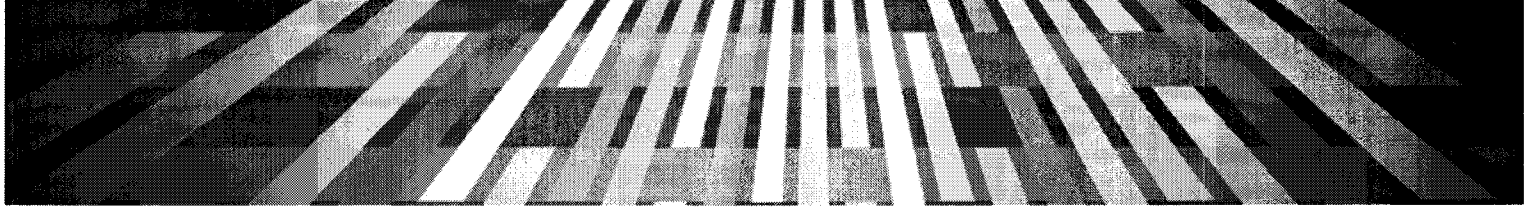
Моделът на иновационното търсене и предлагане в Община Пловдив поставя акцент върху двуелементния анализ: анализ на потребностите на предприятията и бариерите пред иновациите; и оценка на подкрепата, предоставена от създадената в Община Пловдив инфраструктура за подкрепа на иновациите.

Моделът идентифицира несъответствията между преките и косвените потребности на МСП и търсенето на подкрепа за научноизследователската и развойна дейност (НИРД), от една страна, и ефективната добавена стойност на съществуващата подкрепа, от друга страна, като отправна точка за изграждане на стратегическата рамка на ИСИСОП. Описание на елементите на Модела на иновационното търсене и предлагане в Община Пловдив на високо ниво са представени на Фигура 45.

Фигура 45. Елементи на Модела на иновационното търсене и предлагане

Източник: Адаптирано от Tripl, M (2006). Cross-Border Regional Innovation Systems. [<http://epub.wu-wien.ac.at>].

При анализа на иновационното търсене и предлагане в рамките на Община Пловдив и ФУА са взети предвид следните **стратегически документи**, които идентифицират както потребностите, така и стратегическите цели и приоритетите за развитие на НИРД на европейско, национално, регионално и местно ниво (подробен преглед на стратегическите документи е представен в Приложение 2):

На европейско ниво:

- Стратегия “Европа 2020”, включваща следните взаимосвързани инициативи:
  - Съюз за иновации
  - Събрание за иновациите
  - Европейско партньорство за иновации (ЕПИ)
  - Европейско научноизследователско пространство (ЕНП)
  - Европейски институт за иновации и технологии (ЕИИТ)

На национално ниво:

- Иновационна стратегия за интелигентна специализация 2014-2020 г. (ИСИС 2014-2020)
- Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025
- Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г. (ОПИК)
- Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014—2020 г. (ОПНОИР 2014-2020)
- Актуализирана Национална пътна карта за научна инфраструктура

На регионално и местно ниво:

- Регионална иновационна стратегия (РИС) за Южен централен район 2004-2009 г.
- Регионален план за развитие на Южен централен район за периода 2014-2020 г.
- Областна стратегия за развитие на Област Пловдив 2014-2020 г. (ОСРОП 2014-2020)
- Общински план за развитие на Община Пловдив 2014-2020 г. (ОПРОП 2014-2020)
- Интегриран план за градско възстановяване и развитие на град Пловдив (ИПГВР)

Наред със стратегическата рамка, относими към инфраструктурата на иновационното търсене и предлагане са **организационните структури**, отговорни за изпълнението на стратегическата рамка на политиките за развитие на НИРД (подробен преглед на организационните структури, отговарящи за политиките и рамковите условия за развитие на иновации, е представен в Приложение 2).

1. Анализ на потребностите на предприятията за развитие на НИРД

Анализът на потребностите в предприятията включва преглед на иновационната активност на предприятията и анализ на иновационните потребности на предприятията, както и анализ на бариерите пред развитие на НИРД в Пловдив.

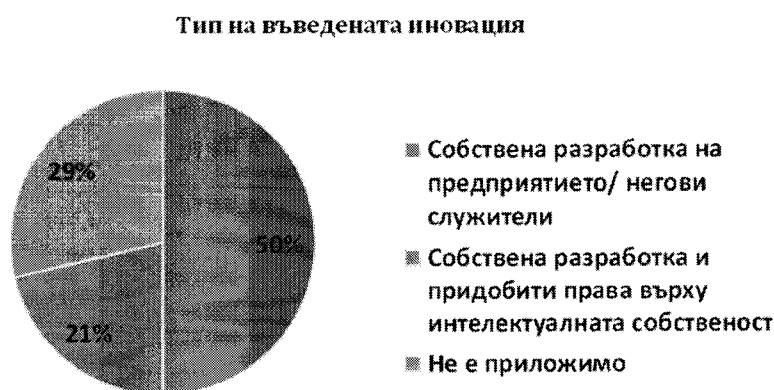
1.1 Преглед на иновационната активност във Пловдив и ФУА

На национално ниво иновационната активност се ограничава най-вече до големите предприятия, а МСП са до голяма степен традиционни участници в развити сектори, характеризиращи се с относителен застой на иновациите. Иновативните МСП правят нововъведения за тях самите, но не си сътрудничат с външни партньори. Техните иновации са фокусирани върху намаляване на разходите за труд, а не върху технологични подобрения/нововъведения.

В допълнение, големите български предприятия имат слаби организационни способности и нямат конкурентно предимство на экспортните пазари. Те се нуждаят от подобрения в производствения потенциал и са откъснати от регионалните и глобални вериги за създаване на стойност⁴.

Данните от проведеното анкетно проучване, фокус групи и интервюта сочат, че във ФУА на Пловдив картината на търсенето на иновации от предприятията е сходна с тенденциите на национално ниво. Сред извадка от 90 производствени предприятия в Община Пловдив и региона 59% се самоопределят като иновативни бизнеси. Въпреки това, 71% от фирмите в хранително-вкусовата промишленост (ХВП), 40% от фирмите в машиностроенето, 40 % от фирмите в химическата промишленост и 54% от фирмите, заети в друга индустрия нямат високотехнологични и иновативни производства⁵.

Фигура 46. Тип на въведената иновация от предприятията с оглед на източника на НИРД

Източник: Анкетно проучване.

⁴ ИСИС 2014-2020 г.

⁵ Иновационни политики и процеси по внедряване на нови технологии в производствените предприятия в региона на Пловдив. Фондация Бауерзакс, 2016 г.

По данни от проведеното анкетно проучване, в повечето случаи иновациите в предприятията в ареала на Пловдив са тяхна собствена разработка. Едва в 21% от случаите предприятията са придобили права върху чужда интелектуална собственост при разработване и въвеждане на иновацията. Друг основен източник на иновации са трансфер на ноу-хау и прилагане на технологии, разработени извън страната, както и от партньори и свързани фирми⁶.

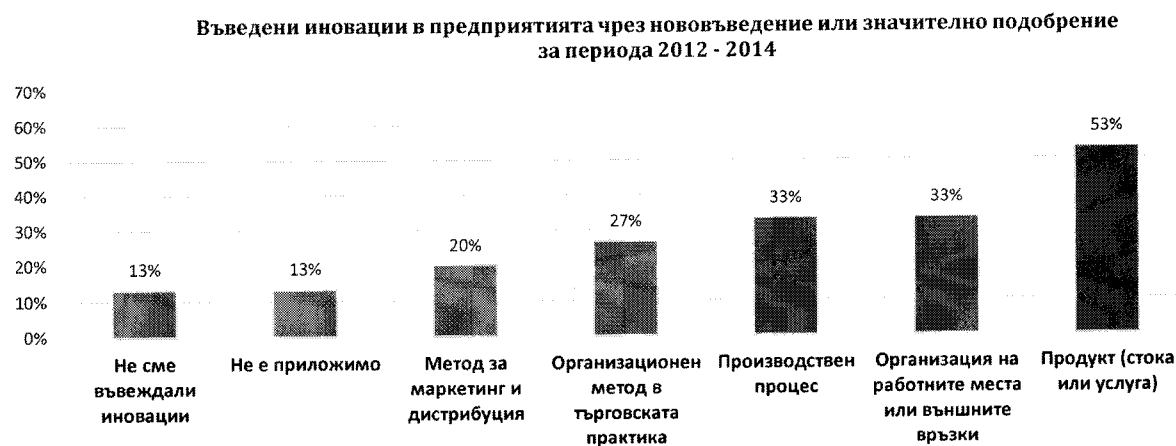
Предприятията оценяват качеството на въведените иновации по следния начин:

- В 54% от случаите иновацията представлява новост на националния пазар и едва в 18% от случаите въведената иновация представлява новост на световния/европейския пазар;
- 36% от предприятията съобщават за изцяло успешна иновация и възвърната инвестиция. 18% от предприятията оценяват въведените иновации като неуспешни, а 36% - като частично успешни.

Приходите от иновационни дейности на предприятията не нарастват значително през последните три години.

Предприятията разработват преимуществено иновации, свързани с нови продукти (стоки или услуги).

Фигура 47. Въведени иновации в предприятията чрез нововъведение или значително подобрене за периода 2012 - 2014

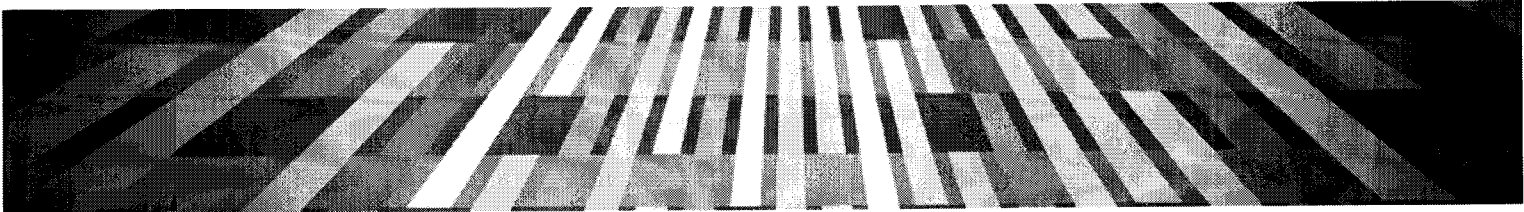

Източник: Анкетно проучване.

Пловдив е на второ място в Топ 10 по патентна активност на градовете. Сред патентоприетелите с три и повече патента от ФУА на Пловдив са предприятията „Комбинат за цветни метали“ АД, „АМВ-Агро“ ООД и „Евроконсулт“ ООД⁷. Въпреки това,

⁶ Иновационни политики и процеси по внедряване на нови технологии в производствените предприятия в региона на Пловдив. Фондация Бауерзакс, 2016 г.

⁷ Доклад "Иновации.БГ 2015", фондация "Приложни изследвания и комуникации", 2015 г.

патентната активност на предприятията в Община Пловдив и във ФУА е значително по-ниска от средните нива за ЕС.

1.2 Анализ на иновационните потребности на предприятията и бариерите пред развитие на НИРД

Анализът се фокусира върху основните потребности на предприятията от иновации и очертава ключовите бариери пред ускореното и устойчиво развитие на НИРД.

Достъп до финансиране

Достъпът на предприятията до финансиране е едно от най-сериозните ограничения пред растежа и предприемаческата инициатива в България. Предприемачите срещат особени трудности да наберат средства на ранните етапи от своята стопанска дейност, особено в настоящото състояние на криза. МСП в много голяма степен зависят от банкови заеми за тяхното външно финансиране и на практика имат много малко алтернативи⁸.

Според данните от проведеното проектно проучване, на местно ниво близо 75% от предприятията финансират иновационната си дейност със собствени средства и около 25% - чрез проект, финансиран от ЕС. Около 10% от предприятията в ареала, определящи се като иновативни, са финансирали НИРД. В същото време предприятията в ареала, които не се определят като иновативни, като цяло не са финансирали НИРД през последните години⁹.

Предприемачество и стартиращи предприятия

По отношение на възможностите за създаване и функциониране на иновативни предприятия, по време на проведените фокус групи и интервюта бяха очертани следните основни предизвикателства и проблеми:

- Съществено препятствие пред насърчаването на предприемачеството е липсата на регионален инвестиционен фонд за стартиращи иновативни предприятия (стартъпи), който да подпомага предприемачите в началните фази на развитие. Стартиращите предприятия ползват финансиране основно от ЕСИФ чрез ОПРКБИ и ОПИК, както и чрез Холдинговия фонд по JEREMIE;
- Към момента на изготвяне на стратегията няма функциониращи инкубатори и/или акселератори за насърчаване на НИРД на територията на Община Пловдив;
- Съществуващите бизнес услуги за стартъпи са недостатъчни и не са добре познати сред предприемачите.

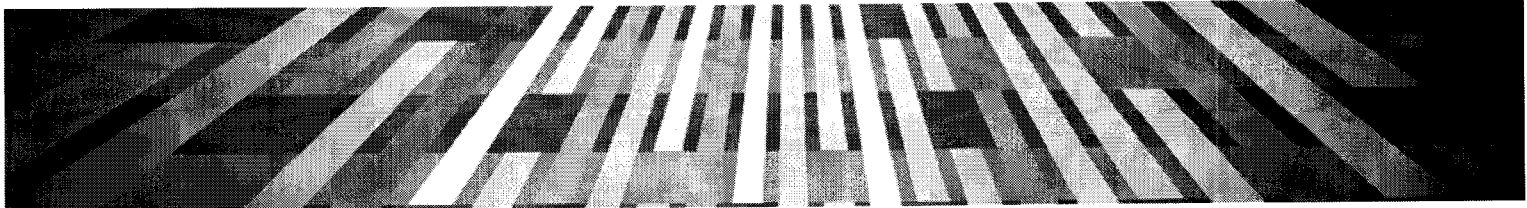
Предизвикателства, свързани с човешките ресурси

По време на проведените фокус групи и интервюта бяха очертани следните основни предизвикателства и проблеми, свързани с търсенето и предлагането на човешки ресурси:

- Качеството на човешкия ресурс в Община Пловдив е на високо ниво, но има съществен дефицит на кадри. Като добра практика бяха отбелязани усилията на Община Пловдив да съдейства за „вноса“ на кадри от други региони на България и от българските общности в чужбина;

⁸ ИСИС 2014-2020 г.

⁹ Иновационни политики и процеси по внедряване на нови технологии в производствените предприятия в региона на Пловдив. Фондация Бауерзакс, 2016 г.

-
- Организирането на дуално обучение в Община Пловдив би допринесло за увеличаване на наличния човешки ресурс в работоспособна възраст. Като добри практики могат да се посочат съвместните усилия на фирми ("АББ България" ЕООД, КЦМ АД, ТЕД БЕД ЕАД и др.) и средни технически училища за инвестиция в оборудване на учебни зали, възможност за стаж, както и отпускането на стипендии на ученици с отличен успех;
  - Съществува необходимост от разработване и предоставяне на услуги по заетостта на местно равнище, които да допълват услугите, предоставяни от Агенция по заетостта и частните доставчици на услуги по заетостта;
  - Необходимо е да се подобрят и разнообразят услугите за кариерно ориентиране в училищата и университетите;
  - Необходимо е да се разработят и провеждат обучения за предприемачество на ученици, студенти и служители в предприятията;
  - Нивото на прилагане на предприемачески подход по отношение на разработването и въвеждането на иновации в работата от служителите и мениджърите в предприятията е ниско;
  - Необходимо да се осигурят допълнителни обучения на служителите в предприятията за т.нар. „меки умения“.

Предприятията се нуждаят от допълнителни обучения за ръководителите и служителите в следните области:

- Подбор, привличане и задържане на служители, които да участват в развитието и внедряването на иновации;
- Обучение на съществуващи служители за придобиване на умения и компетентности, които подпомагат въвеждането на иновации.

Потребности от допълнителни ресурси и партньорства за развитие на НИРД

По време на проведените фокус групи и интервюта и анкетно проучване, предприятията посочват необходимост от допълнителни ресурси за развитие на НИРД в следните области:

- Трансфер на технологии и установяване на партньорства с научни организации и университети;
- Въвеждане и използване на информационни и комуникационни технологии (ИКТ), подпомагащи иновациите в предприятието;
- Осигуряване на по-добър достъп до суровини и нови (интелигентни) материали за преработвателната промишленост.

В рамките на проведеното анкетно проучване, предприятията посочват като приоритетни следните основни области на сътрудничество за насърчаване и развитие на НИРД:

- Сътрудничество в рамките на клъстери;
- Сътрудничество с научни организации и университети;
- Сътрудничество с предприятия от региона;

- Сътрудничество с предприятия на международно ниво.

Комерсиализация на НИРД

При проведените фокус-групи и интервюта бяха открити следните основни предизвикателства, свързани със защитата и комерсиализацията на интелектуалната и индустриалната собственост във функционалния урбанистичен ареал на Пловдив:

- Предприятията не познават добре възможностите за защита на интелектуалната и индустриалната собственост и не са изградили капацитет за управление на интелектуалната и индустриалната собственост;
- Стартиращите иновативни предприятия имат ограничен достъп до финансиране за защита на своята интелектуална и индустриална собственост, което влияе негативно на възможностите им за развитие;
- Услугите за защита и комерсиализация на интелектуалната и индустриалната собственост са относително слабо развити. Предприятията не са запознати с ползите от подобни услуги, което влияе негативно на тяхното търсене.

Социални предизвикателства

От гледна точка на основните социални предизвикателства пред Община Пловдив, представителите на публичния сектор и гражданите посочват следните тематични области, в които е необходимо приоритетно да се подкрепи разработването и внедряването на иновации:

- Здравеопазване, демографски промени и благосъстояние;
- Климат, околна среда, ресурсна ефективност и суровини;
- Надеждна, чиста и устойчива енергийна система;
- Интелигентен, екологосъобразен и интегриран транспорт.

2. Оценка на текущото състояние на инфраструктурата за подкрепа на иновациите

Оценката на текущото състояние на иновационната инфраструктура в Пловдив и ФУА има за цел да бъдат изведени конкретни предложения за подобряване на поддържащата инфраструктура за иновации и по-добро използване на публичното финансиране, и като резултат от по-ефективната подкрепа – до подобряване на иновационния потенциал на предприятията в Община Пловдив.

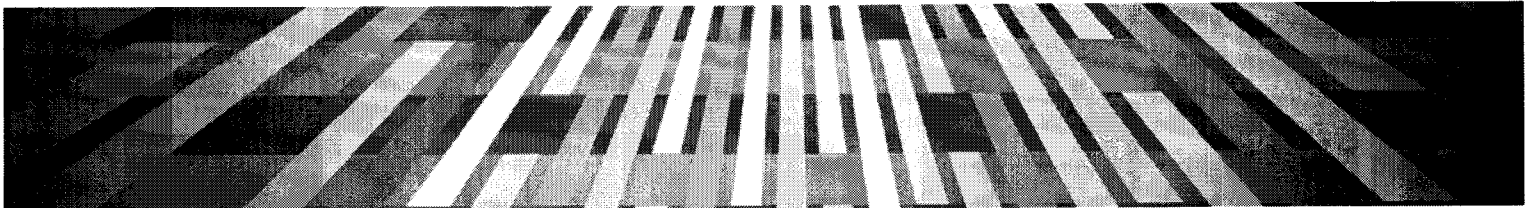
Прегледът обхваща основните елементи на иновационната екосистема и включва оценка на съществуващите активи и оценка на основните силни и слаби страни на региона, като се установяват евентуалните „тесни“ места¹⁰ на иновационната система и основните предизвикателства както за икономиката, така и за обществото.

2.1 Предприемачество

---

¹⁰ Англ. „bottlenecks“.

Анализът на средата за предприемачество се фокусира върху наличието на благоприятни условия за капиталови инвестиции, бизнес среда за създаване на нови МСП и наличието на специфични мерки за подпомагане на млади иновационни дружества.

Бизнес среда за създаване на стартиращи иновативни предприятия

По време на проведените фокус групи и интервюта бяха очертани следните основни възможности на инфраструктурата, свързани с бизнес средата за създаване и функциониране на иновативни предприятия:

- Добър пример за стимулиране на иновационната и предприемаческата екосистема е провеждането на предприемачески състезания с награден фонд (Startup Weekend). Необходими са допълнителни инициативи със състезателен характер за насърчаване на предприемачеството и иновационната дейност в Община Пловдив;
- На територията на Община Пловдив са изградени споделени работни пространства (Limacon, BizLabs, HackCafe), които предоставят самостоятелни работни места, организират срещи, курсове, лекции и конференции.

Специфични мерки и инфраструктури за подпомагане на иновационни предприятия

На територията на Община Пловдив и във функционалния урбанистичен ареал са изградени елементи на иновационната инфраструктура, които подпомагат развитието на иновационните предприятия, включващи офиси за трансфер на технологии, технологични центрове, клъстери и индустриални зони.

Офиси за трансфер на технологии и Технологични центрове

От 2008 година Търговско-Промислена Камара – Пловдив е част от създадената от Европейската Комисия мрежа Enterprise Europe Network за подпомагане на малките и средни предприятия. Мрежата предлага следните услуги, насочени към развитие на иновациите и технологичния трансфер:

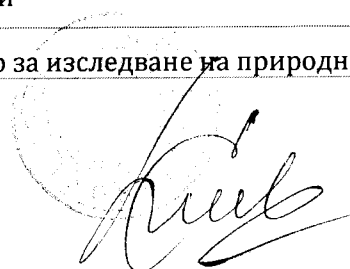
- Съдействие за технологичен трансфер и технологично развитие – технологична оценка на производството и технологично проучване с цел улесняване на иновационните процеси;
- Съдействие при пазарната реализация на научни разработки – трансфер на нови продукти и процеси към европейски партньори, търсене на технологични и бизнес партньори, създаване на високотехнологични смесени предприятия;
- Предоставяне на информация за иновационните политики, законодателството и програмите за подпомагане на МСП.

През програмния период 2007-2013 г., Оперативна програма “Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” (ОП „РКБИ“) подкрепи създаването, развитието и укрепването на Офиси за трансфер на технологии и Технологични центрове в различни икономически дейности в Община Пловдив, които са представени на следната таблица:

Таблица 1. Проекти за Офиси за трансфер на технологии и Технологични центрове в Община Пловдив, финансирани от ОП „РКБИ“

Бенефициент	Наименование на проекта
Фондация "Енергийна агенция -Пловдив	Създаване на офис за технологичен трансфер на знания за качеството на твърдите биогорива
Пловдивски университет "Паисий Хилендарски"	Изграждане на капацитет за трансфер на технологии в ПУ "Паисий Хилендарски"
Медицински център "ПЛАМА" ЕООД	"Създаване и развитие на офис за технологичен трансфер за реализиране на развойна дейност и внедряване иновации в областта на репродуктивната медицина"
Гражданско дружество по ЗЗД "Технологичен център за спешна медицина"	"Знание и иновации за развита икономика и здравеопазване"
Дружество по ЗЗД "Център за трансфер на знания и здравни технологии в ендоскопската хирургия "Свети Георги" - гр. Пловдив"	"Създаване на високотехнологичен център за трансфер на знания и здравни технологии в район Южен централен - телекомуникационен ендоскопски център с автоматизирана операционна зала за ото-рино-ларингология, максилофациална, пластична и неврохирургия"
"Екотехнологии 21"	"Екотехнологии на информационното обслужване"
Медицински университет - Пловдив	"Създаване на изследователски комплекс за транслационна невронаука"
Централна лаборатория по приложна физика Пловдив	"Високотехнологично оборудване за екологични многослойни наноструктурирани покрития с многофункционални приложения получени чрез разбалансирано магнетронно разпрашване"
Аграрен университет - Пловдив	"Подкрепа за приложните изследвания в областта на растителното здраве чрез модернизиране и обновяване на оборудването"
Пловдивски университет "Паисий Хилендарски"	"Повишаване капацитета на Пловдивския университет за приложни изследвания чрез оборудване на лаборатории по биосъвместими материали и молекулярни биосензори"
Аграрен университет -	„Университетски център за изследване на природни

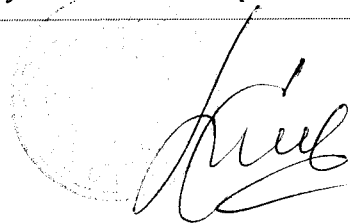

Пловдив**обекти и храни"***Източник: ИСУН***Клъстери**

През последните години в Община Пловдив и функционалния урбанистичен ареал на Пловдив бяха изградени няколко клъстера, които подпомагат развитието на системните връзки между участниците в съответния клъстер. Част от клъстерите получиха финансова подкрепа за своето развитие от ОП „РКБИ“ и са представени на следната таблица:

Таблица 2. Проекти за развитие на клъстери в Община Пловдив, финансирани от ОП „РКБИ“

Бенефициент	Наименование на проекта
Зелена синергия	<i>Устойчиво развитие на клъстер "Зелена синергия"</i>
Сдружение Ветеринарна Е-Практика	<i>Устойчиво развитие на Ветеринарната практика , подобряване на знанието във ветеринарната медицина и популяризиране на професията Ветеринарен лекар</i>
"Ултра Офис Клъстер" ООД	<i>Развитие на микро, малък и среден бизнес в България чрез предоставяне на комплексни административни продукти и услуги</i>
Сдружение "Клъстер-Уелнес БГ"	<i>Повишаване капацитета на "Клъстер-Уелнес БГ" чрез изграждане на административно тяло и дейности за популяризиране на името и дейността на клъстера</i>
СНЦ "ИКТ Клъстер Пловдив"	<i>Изграждане и развитие на "Клъстер информационни и комуникационни технологии Пловдив"</i>
Сдружение "Клъстер ЕЛОПЕД"	<i>"Изграждане на административно тяло и популяризиране на дейностите на "Клъстер ЕЛОПЕД"</i>
Сдружение "БИОХРАН 7"	<i>Клъстер за развитие и популяризиране на биохраните и биохраненето в България</i>
Сдружение "Клъстер Тракия икономическа зона"	<i>Клъстер ПРОЕКТИРАНЕ И СТРОИТЕЛСТВО – ефективен модел за устойчиво бизнес развитие</i>

Източник: ИСУН

Община Пловдив към момента участва пряко в два от посочените клъстера - СНЦ "ИКТ Клъстер Пловдив" и Сдружение "Клъстер Тракия икономическа зона". Двата водещи пловдивски клъстера обединяват своите усилия за реализиране в пълен обем на инвестиционния проект „Тракия икономическа зона“.

В процес на учредяване е нов клъстер – Аграрно Технологичен Иновационен Клъстер – (АТИК) „Евмолпия“ с фокус върху земеделие и хранително вкусова промишленост, аграрни науки и биотехнологии. Участници са Пловдивският университет, Университетът по хранителни технологии, Аграрен университет, Медицински университет – Пловдив, Технически университет София, филиал Пловдив, Община Пловдив, бизнес и браншови организации и инвеститори.

Индустриални зони

„Тракия икономическа зона“ (ТИЗ) е един от най-мащабните икономически проекти на България. Тя обединява 6-те индустриални зони в района на Пловдив – индустриално-търговска зона „Марица“, индустриална зона „Раковски“, промишлено-търговска зона „Куклен“ и в начален етап на развитие – парк „Образование и високи технологии“ в Пловдив, индустриална зона и високотехнологичен център „Тракия“ и Индустриална зона „Калояново“. ТИЗ е публично-частна инициатива, в сътрудничество с местните власти и институции: 9 общини - Пловдив, Асеновград, Калояново, Куклен, Марица, Първомай, Раковски, Родопи, Стамболийски, и 2 клъстера - „Клъстер проектиране и строителство“ и „Клъстер информационни и комуникационни технологии Пловдив“. „Тракия икономическа зона“ се осъществява върху площ от 10 700 000 м².

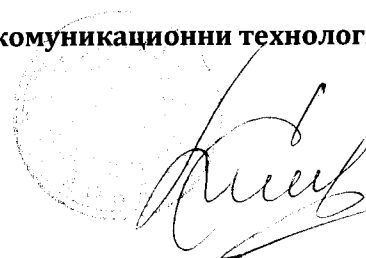
От старта през 1995 г. на първата индустриална зона – „Марица“ до сега във всички зони са реализирани инвестиции за над 1 милиард евро и са привлечени над 114 инвеститори, от тях над 80 чужди, открити са над 15 000 работни места.

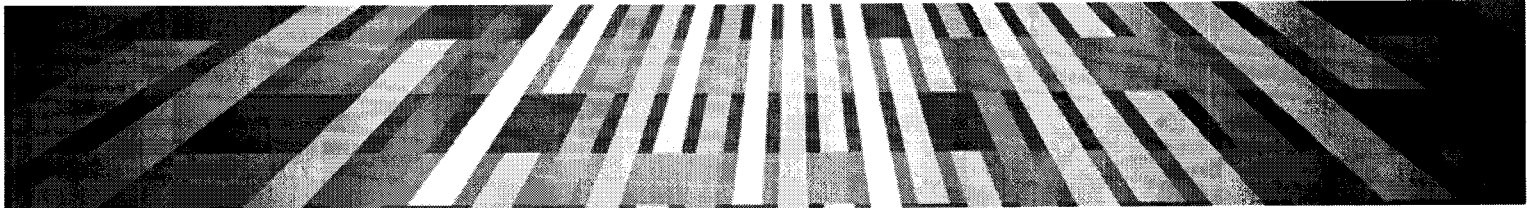
В ТИЗ предприятия, търговски и логистични бази изградиха световни лидери като ABB, Liebherr, Socotab, Schneider Electric, „Агри България“, Shell Gas, William Hughes, Kaufland, Zobebe, Magna, Mecalit, Техно Акташ. Тук развива дейност една от най-значимите компании в България – „КЦМ“ АД. Знаковите български марки – „Белла България“, „МАКСКОМ“, „Димитър Маджаров“, „Рефан“, „Атаро Клима“, „Анди“, „Агрия – България“ също имат обекти в зоната.

Според предварителните прогнози в срок от 10 години в „Тракия икономическа зона“ се очакват инвестиции за над 1 100 000 000 евро, чрез които ще се открият нови 30 000 работни места.

Основен компонент във функционирането на ТИЗ е развитие на икономика на знанието – използване на нови чуждестранни и национални високи технологии, съвместни проекти с университети и научни институти. Пример за това е активното участие в инициативите за развитие на ТИЗ на СНЦ "ИКТ Клъстер Пловдив" и Сдружение "Клъстер Тракия икономическа зона", както и споразумението с немския институт Fraunhofer Institute for Building Physics IBP.

2.2 Цифрови инфраструктури и информационни и комуникационни технологии

Информационните и комуникационни технологии (ИКТ) са един от основните двигатели за изграждането на конкурентоспособна икономика, основана на знанието и иновациите¹¹. Според Индекса за навлизането на цифрови технологии в икономиката и обществото (Digital Economy and Society Index — DESI), България попада в групата на изоставащите страни, които показват резултати под средното за ЕС и които напредват по-бавно спрямо ЕС като цяло. България трябва да се справи със сериозното си изоставане в придобиването на умения за ползване на цифрови технологии. Въпреки известен напредък в използването на цифрови технологии в българските обществени услуги, има голям потенциал за подобрене; в тази област България е на последно място.

Съществуващи и планирани технологични инфраструктури (широколентови мрежи) и други телекомуникационни и интернет услуги

Мрежата за телекомуникационни услуги в гр. Пловдив е добре развита и наситена от оператори, предлагащи кабелен и мобилен тип на тези услуги. Територията на гр. Пловдив е включена в единна селищна телефонна мрежа на БТК АД от цифров тип, изградена на база на 5 броя районни телефонни централи, придържачи се в общи линии към административната структура на града. Оптичната свързаност е изградена чрез две нива оптични рингове – магистрални и локални и отклонения от тях за осигуряване на оптична свързаност на бизнес абонати и големи клиенти на БТК АД. От 2012 год. е започнало и изграждането на оптични мрежи – FTTP – оптика до абоната, тъй като за момента мрежата за абонатен достъп е изградена на базата на медни кабели с конфигурация на три нива – първична, вторична и третична¹². С изграждането на оптичните кабелни линии се постига значителна надеждност на връзките, подобряване на качеството и скоростта на предлаганите услуги.

Достъпност и използване на ИКТ в региона

През 2014 г. използваемостта на интернет в Област Пловдив се покачва, като 58,4% от лицата на възраст 16–74 години са използвали интернет през последните 12 месеца¹³. По данни на Евростат, хората, използващи Интернет поне веднъж седмично, нарастват в ЮЦР от 41% през 2011 г. до 50% през 2015 г., но остават под средните за страната (55%). Домакинствата с широколентов достъп нарастват в ЮЦР от 38% през 2011 г. до 56% през 2015 г., което е малко под средните нива за България (59%).

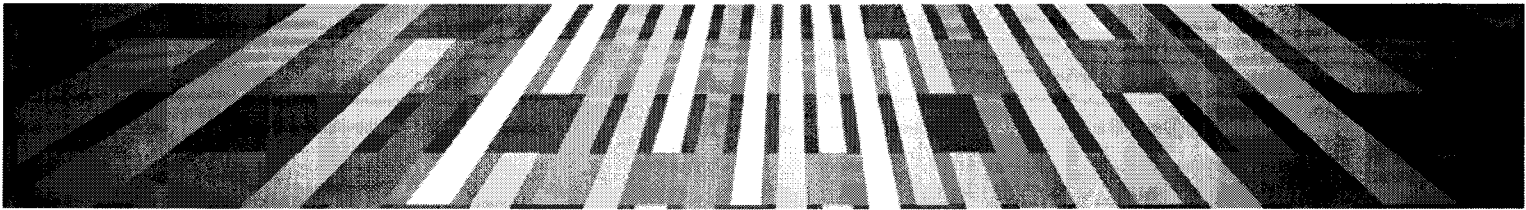
2.3 Човешки ресурси

Един от сериозните дефекти на функционирането на иновационната система в България е недостигът на човешки капитал в областта на науката и иновациите, както и продължаващата дългосрочна тенденция на отлив на млади хора от научна кариера и "изтичането на мозъци" в чужбина. Тези недостатъци са тясно свързани с два фактора: първо, качеството и приложимостта на извършваните научни изследвания; и второ, остарелите изследователски инфраструктури и неадекватната материална база на

¹¹ ИСИС 2014-2020 г.

¹² ОПРОП 2014-2020 г.

¹³ „Регионални профили: показатели за развитие“, Институт за пазарна икономика, 2015 г.

университетите, както и неравномерното разпределение на изследователската инфраструктура на територията на страната (т.е. висока концентрация на инфраструктура в София)¹⁴.

През последните години населението на Пловдив неизменно намалява, което се обуславя от отрицателния естествен прираст (- 4,3‰ през 2014 г.) и намаляващия положителен механичен прираст (0,5‰ през 2014 г.). Все пак Пловдив остава една от малкото области в страната, в която броят на заселилите се е повече от изселилите се, като причините са предимно в търсенето на по-добро образование и по-добри възможности за работа. Коефициентът на демографско заместване през 2014 г. е 64,7%, което условно означава, че на всеки 100 лица на възраст между 60 и 64 години, които напускат работната сила, се падат по 65 лица на възраст 15–19 години, които се вливат в нея¹⁵.

Равнището на регистрирана безработица в област Пловдив в края на септември 2016 г. е 5.9% и е по-ниско от средното за страната. За Община Пловдив равнището на безработица към септември 2016 г. е само 3.8%.

През 2015 година работодателите от област Пловдив са заявили в дирекциите “Бюро по труда” 15,903 свободни работни места (СРМ). Те са с 1,094 СРМ (7.4%) повече в сравнение с предходната година. 34% от местата на първичния трудов пазар са заявени в преработвателната промишленост, а в сферата на търговията, ремонт на автомобили и битова техника са заявени 1,879 СРМ или 14%. Работните места, заявени в селското стопанство, са 625 СРМ (5%). В професионалната структура на предлаганите СРМ на първичния трудов пазар с най-голям дял са тези без изисквания за квалификация на работниците.

Динамиката на общата заетост в област Пловдив следва тенденциите за заетостта в страната, както е показано на следната фигура:

¹⁴ European Commission, Joint Research Centre Stairway to Excellence Country Report: Bulgaria, 2015.

¹⁵ „Регионални профили: показатели за развитие”, Институт за пазарна икономика, 2015 г.

Фигура 48. Списъчен брой в края на месеца на наети лица по трудово и служебно правоотношение за област Пловдив и за България (декември 2012- декември 2015 г.)

Източник: НСИ

Структурата на заетостта с оглед на степента на образование на заетите лица на област Пловдив е сходна със структурата на национално ниво, като се забелязва известно изоставане по отношение на заетите с висше образование (22% за област Пловдив спрямо 24% за страната).

Сравнението на заетостта по икономически сектори показва, че ЮЦР има по-висока заетост от средното за страната в областта на добивната промишленост и ниско-технологичното производство. Водещи в структурата на заетостта на ЮЦР са ниско-интензивните и интензивните на знание услуги (общо 53.4% от заетите лица), но дялът на услугите в заетостта е под средните нива за страната (63%). ЮЦР значително изостава от средните нива на заетост за страната в областта на ИКТ (1.2% спрямо 2.9% средно за страната), финансовите и застрахователните услуги (1.1% спрямо 2.1% средно за страната) и професионалните, научните и техническите услуги (1.7% спрямо 3.4% средно за страната).

Фигура 49. Заети лица по степен на образование, област Пловдив и България, 2015 г.

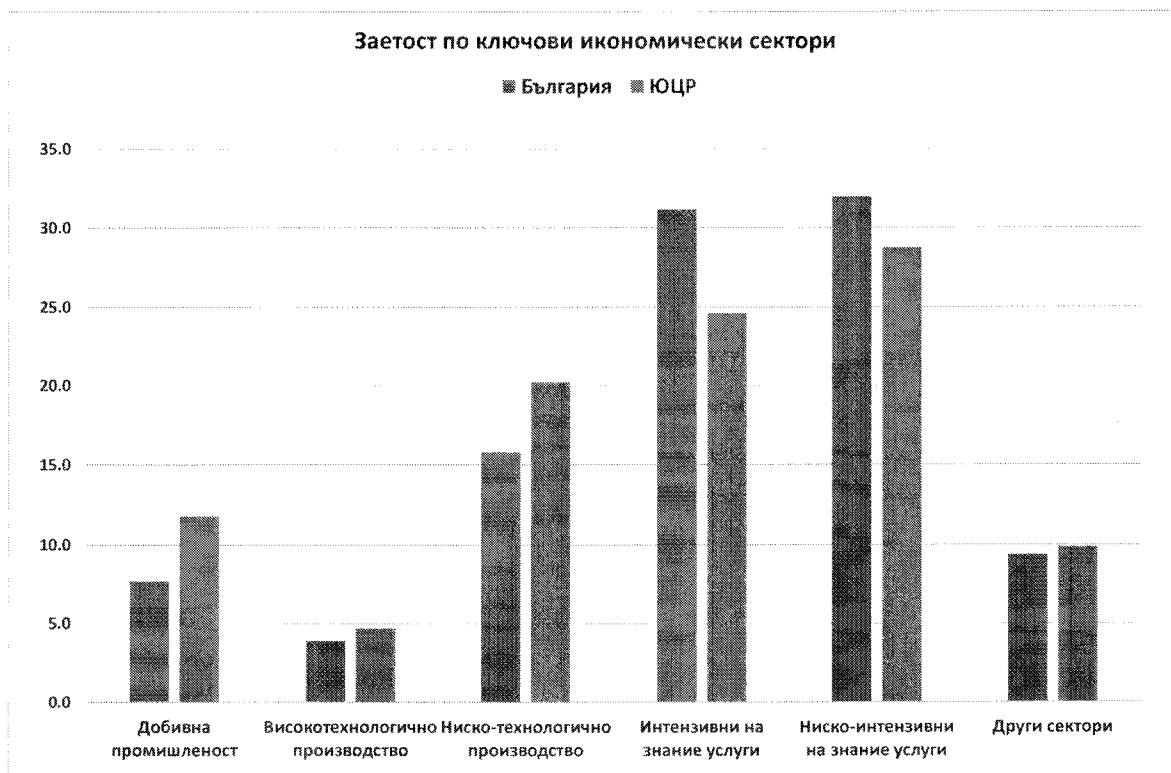
Източник: НСИ

Персоналът, зает с НИРД в ЮЦР е ограничен – 2,385 души спрямо общо 25,484 души за страната (данни на НСИ за 2014 г.).

През септември 2016 г. беше подписан Меморандум за партньорство между Министерство на образованието и науката, клъстер Тракия икономическа зона, Община Пловдив и Индъстри Уоч България и беше учреден Образователно-индустриален борд. Целите на Образователно-индустриалния борд са:

- Задоволяване на увеличеното търсенето на човешки ресурс с различни професионални квалификации и компетенции, чрез свързване на планове на работодатели и професионални гимназии.
- Предлагане на разнообразни модели за бързо адаптиране на професионалното образование към нуждите на работодателите чрез подходящо интегриране на техните планове в обща платформа.

Фигура 50. Разпределение на заетостта по ключови икономически сектори, ЮЦР и България, 2015 г.

Източник: Евростат

2.4 Образование, научни изследвания и развойна дейност

Анализът на образователната и изследователската инфраструктура се фокусира върху съществуващите политики и инструменти за осигуряване на подходящо предлагане и съчетаване от знания и умения на човешките ресурси в ареала на Пловдив. Предмет на оценка са и съществуващите политики и инструменти в подкрепа на редовното и дългосрочно сътрудничество на образователните и изследователските организации с бизнеса. От ключово значение са наличието и обхвата на обучението по предприемачество и творческо решаване на проблемите. Важно значение има оценката на автономността и прозрачността на дейността на образователните и изследователските организации.

В ИПГВР се посочва, че икономиката на Пловдив не е обърната към ареала; не използва наличния, традиционен образователен и научен потенциал. Отбелязва се стремеж от страна на общинската управа за интегриране на наличните възможности в преработвателната индустрия с уникалния научен потенциал в аграрните науки и хранителната индустрия в клъстер, включващ и ревитализацията на биотехнологиите и появата на смесени производствени зони.

Образование

Изграждането на високо квалифицирани и обучени кадри е от ключова значимост за подобряване на конкурентоспособността на икономиката, увеличаване потенциала за реализация на иновации и повишаване на атрактивността на страната за осъществяване на инвестиции. Обвързването на образованието с потребностите на пазара на труда, най-вече частния бизнес и високотехнологичните производства, се явява „тясно място“ в устойчивото икономическо развитие на България. Необходимо е обвързване на приема в българските висши училища с нуждите от специалисти в тези области, увеличаване дела на завършващите инженерни и точни науки и възпитание в инициативност при усвояване на ново знание. Сегашната структура на образованието не е благоприятна за преминаване към растеж, основан на иновациите¹⁶.

Университетите в Пловдив имат водеща роля за развитието на човешките ресурси за иновационната екосистема на местно и регионално ниво. В Пловдив годишно се обучават над 30,000 студенти в 9 университета, както следва:

- Аграрен университет – Пловдив;
- Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство;
- Висше училище по агробизнес и развитие на регионите;
- Висше училище по сигурност и икономика;
- Медицински университет – Пловдив;
- Пловдивски университет "Паисий Хилендарски";
- Технически университет – София, филиал Пловдив;
- Университет по хранителни технологии – Пловдив;
- Европейско висше училище по икономика и мениджмънт.

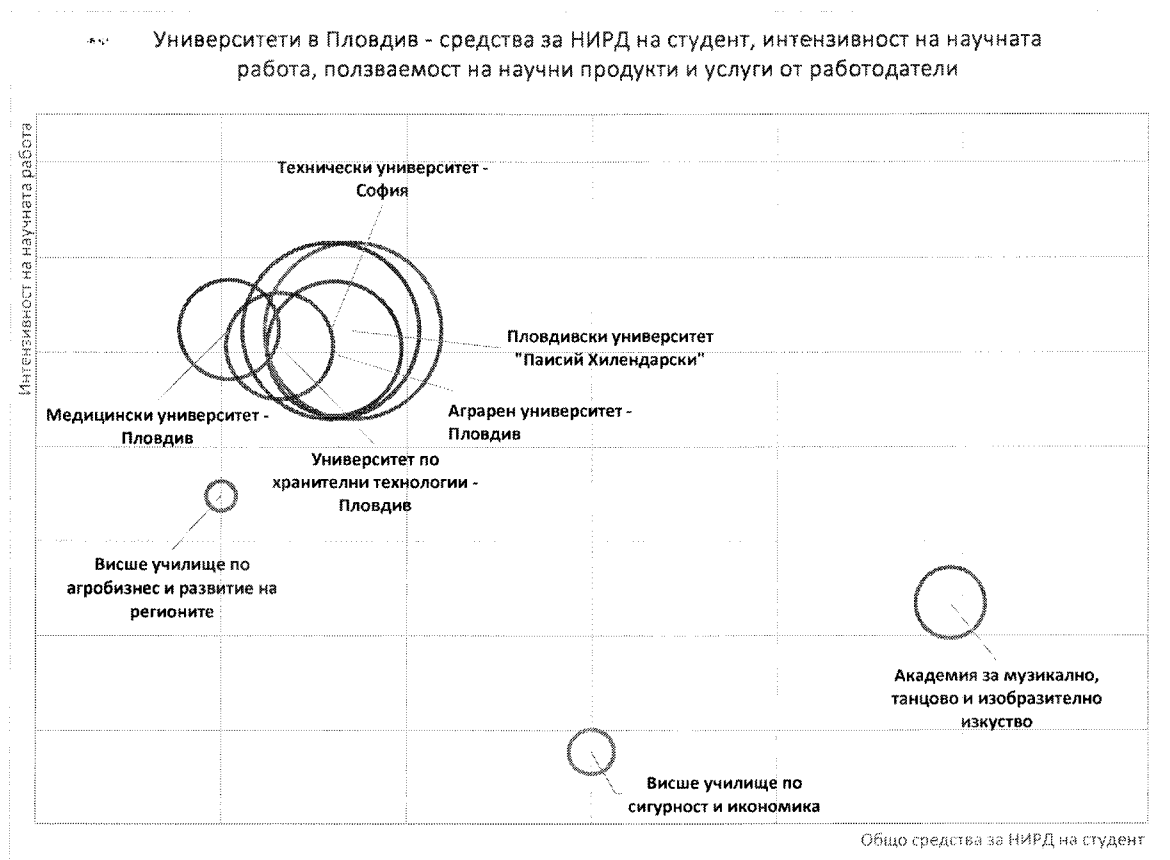
Прегледът на представянето на университетите в Пловдив по индикаторите на Рейтинговата система за висшите училища в България на Министерство на образованието и науката показва, че пет университета – Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, Аграрен университет – Пловдив, Медицински университет – Пловдив, Технически университет – София, филиал Пловдив и Университет по хранителни технологии – Пловдив, заемат водещи позиции по отношение на редица индикатори, свързани с развитието на НИРД и осигуряването на добавена стойност за местната и регионалната иновационна инфраструктура.

---

¹⁶ ИСИС 2014-2020 г.

Фигура 51. Университети в Пловдив - средства за НИРД на студент, интензивност на научната работа, ползваемост на научни продукти и услуги от работодатели (данни за 2015 г.)*.

Източник: Рейтингова система за висшите училища в България, Министерство на образованието и науката.

*Липсват данни за Европейското висше училище по икономика и мениджмънт.

Като области с високи образователни и научни постижения на висшите училища според Рейтинговата система за висшите училища в България на Министерство на образованието и науката се открояват следните групи професионални направления:

- Биологически науки, Биотехнологии, Хранителни технологии, Растениевъдство, Растителна защита - Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, Университет по хранителни технологии – Пловдив, Аграрен университет - Пловдив;
- Машинно инженерство, Транспорт, корабоплаване и авиация - Технически университет – София, филиал Пловдив, Университет по хранителни технологии – Пловдив;
- Електротехника, електроника и автоматика - Технически университет – София, филиал Пловдив, Университет по хранителни технологии – Пловдив;

- Комуникационна и компютърни технологии, Информатика и компютърни науки - Технически университет – София, филиал Пловдив, Пловдивски университет "Паисий Хилендарски", Университет по хранителни технологии – Пловдив;
- Медицина, Стоматология, Фармация, Здравни грижи, Обществено здраве - Медицински университет – Пловдив.

Фигура 52. Индекс на цитируемост на висшето училище – Scopus и Web of Science (данни за 2015 г.)*

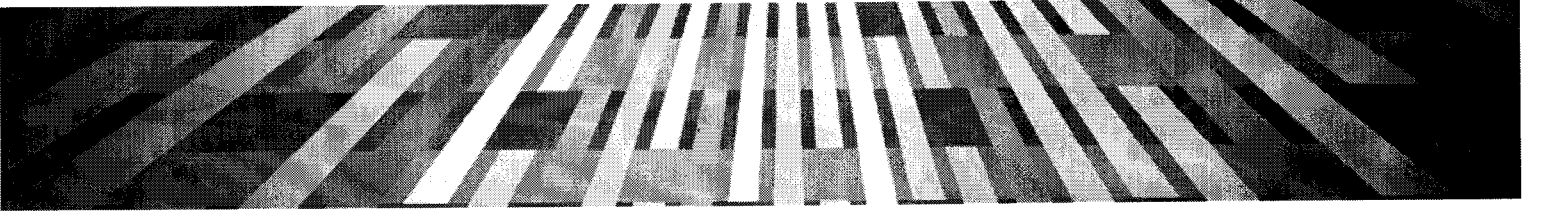
Източник: Рейтингова система на висшите училища в България, Министерство на образованието и науката.

*Липсват данни за Европейското висше училище по икономика и мениджмънт, Висше училище по сигурност и икономика и Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство.

Центрове за технологичен трансфер и предприемачество в университетите

През 2007 г. в Технически университет – София, филиал Пловдив е създаден Център по предприемачество. Основна цел на Центъра по предприемачество е да повишава предприемаческата култура и да подкрепя стартирането и развитието на технологични фирми в Южен централен регион.

В Пловдивския университет "Паисий Хилендарски" е изграден Офис за технологичен трансфер. Офисът защитава създаваната интелектуална собственост, подкрепя

академичното предприемачество и установява връзки с потенциалните потребители на иновативните продукти и услуги. Офисът за технологичен трансфер оказва технологични, правни, маркетингови и финансови услуги на академичните предприемачи и фирмите в региона; популяризира иновациите и предприемаческата дейност като основен двигател за устойчиво икономическо развитие.

Към Аграрен университет – Пловдив през 2012 г. е основан Национален демонстрационен център за нови технологии в земеделието. Центърът осигурява възможности на академичната общност и фирмите, предлагащи технологии и техника за селското стопанство, да презентират своите най-нови постижения пред широка публика от преподаватели от различни университети, експерти от национално и местно ниво, студенти, земеделски производители, както и любители градинари.

През 2016 г. Община Пловдив и Пловдивският университет "Паисий Хилендарски" обявяват съвместна международна програма за обучение на студенти по новата специалност "Софтуерно инженерство", по която ежегодно ще се обучават 50 студенти, 30 от които ще са бесарабски българи. Община Пловдив ще осигури 200,000 лева за обучението под формата на доплащане на семестриалните такси, стипендии и общежития за тези студенти, които не са от града. Факултетът по математика и информатика разполага с 80 преподаватели, които да осигурят обучението. Програмата е конкретен пример за възможностите за осигуряване на връзка между потребностите на пазара на труда във високотехнологични сектори, и учебните програми на университетите.

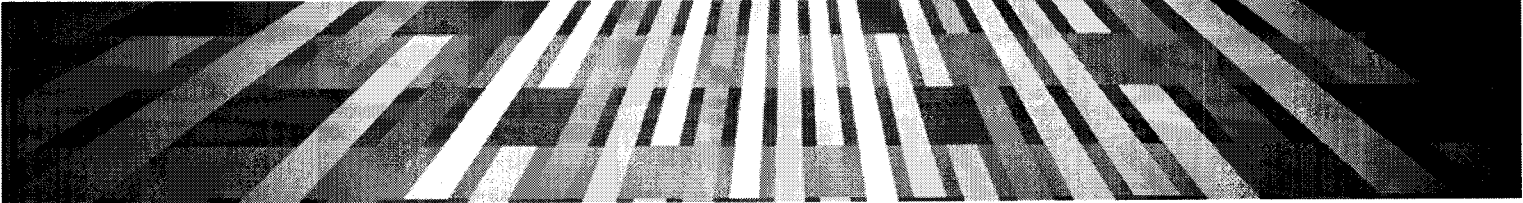
Въпреки това, наличието на центрове за технологичен трансфер и предприемачество в университетите без осигуряване на системни връзки с останалите елементи на предприемаческата и иновационната екосистема, не позволява устойчива реализация на техните цели и задачи.

Силните страни на образователната инфраструктура в Пловдив могат да се обобщят както следва:

- Добре развита мрежа от университети в редица приоритетни специалности и технологични области на специализация;
- Относително добро представяне на НИРД на ядро от университети в Пловдив, спрямо средните нива за страната;
- Частично изградена инфраструктура за насърчаване на технологичния трансфер и предприемачеството.

В обобщение, системата на висшето образование в ареала на Пловдив се нуждае от по-нататъшни реформи в три основни направления:

- Стимули за автономно финансиране и укрепване на участието на университетите в проекти за НИРД (включително финансови стимули за научни изследвания на персонала); и
- Стимули за консолидация и фокусиране върху качеството по отношение на обучението и научните изследвания;
- Укрепване на системните връзки за сътрудничество с предприятията за развитие на съвместни проекти за НИРД.

Съществуващите добри практики на някои университети и институти в изпълнението на съвместни проекти с български и международни компании, както и в създаването на стартиращи предприятия, следва да бъдат доразвити и да се прилагат в други научни и образователни институции¹⁷.

Научно-изследователска инфраструктура

Основната част от научно-изследователската инфраструктура на територията на ФУА е концентрирана в университетите. Останалите ключови научни инфраструктури включват филиали на научни институти и лаборатории на Българската академия на науките (БАН) и Селскостопанската академия, както и развойни звена на предприятията.

Регионалните лаборатории и филиали на институти на БАН включват:

- Централна лаборатория по приложна физика на БАН;
- Национален институт по метеорология и хидрология;
- Институт по системно инженерство и роботика;
- Институт по микробиология „Стефан Ангелов“;
- Институт по органична химия с Център по фитохимия;
- Институт по математика и информатика;
- Национален институт по геофизика, геодезия и география.

Данните на център за 2015 г. показват, че от гледна точка на реализации на иновации и новоподадени заявки за патенти на национално ниво от институтите и структурите на БАН водещи области за разработване на иновации от научните институции са следните области:

- Информационни и комуникационни науки и технологии;
- Нанонауки, нови материали и технологии;
- Биомедицина и качество на живот;
- Биоразнообразие, биоресурси и екология.

Регионалните институти на Селскостопанска академия включват:

- Институт по зеленчукови култури "Марица" – Пловдив;
- Институт за изследване и развитие на храните – Пловдив;
- Институт по овощарство – Пловдив;
- Институт по тютюна и тютюневите изделия – Пловдив;
- Институт по рибарство и аквакултури – Пловдив;
- Институт по растителни генетични ресурси "К. Малков" – Садово.

В Института по зеленчукови култури "Марица" – Пловдив е изграден Център за трансфер на технологии. Основната роля на центъра е да осъществява координация между

¹⁷ European Commission, Joint Research Centre Stairway to Excellence Country Report: Bulgaria, 2015.

изследователи и земеделски производители, като популяризира научните открития на ИЗК "Марица" внедрявайки ги в практиката.

Национално значимите научни инфраструктури съгласно Актуализираната Национална пътна карта за научна инфраструктура, в които участват научни и образователни институции в Пловдив, са представени на следната таблица:

Таблица 3 Научни инфраструктури с участници на територията на Община Пловдив

Наименование	Описание	Местоположение на инфраструктурата на територията на Община Пловдив
<p>Национален университетски комплекс за биомедицински и приложни изследвания (BVMRI)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Центърът е стратегическа мрежа от инфраструктури за фундаментални и приложни биомедицински изследвания и включва партньори от два от най-големите медицински университети в България, както и редица болнични заведения и центрове. 	<ul style="list-style-type: none"> • Медицински университет – Пловдив: Медицински факултет, Научен център по имунология, Център за медицински молекулно-биологични изследвания.
<p>Научна инфраструктура „Съхранение на енергия и водородна енергетика”</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Инфраструктурата обединява активните български научни центрове, работещи за съвместна научно-приложна дейност в областта на производство, съхранение и използване на енергия от възобновяеми енергийни източници и ускорено навлизане на водородните технологии в различни сфери на икономиката. 	<ul style="list-style-type: none"> • Пловдивски университет „Паисий Хилендарски”: Лаборатория по биоелектрохимия

**Национална
интердисциплинарна
изследователска Е-
инфраструктура за
ресурси и технологии
за българското
езиково и културно
наследство (КЛАДА-
БГ)**

- Основната цел на инфраструктурата КЛАДА-БГ е да се създаде национална технологична инфраструктура за ресурси и технологии за езиковото, културното и историческото наследство.

- Народна библиотека "Иван Вазов" - Пловдив

Източник: Актуализирана Национална пътна карта за научна инфраструктура

Основните услуги и дейности, които изпълняват изследователските организации в процеса на НИРД, са:

- Предоставяне на информация;
- Провеждане на обучения;
- Изпълнение на научно-изследователски и развойни дейности (НИРД) по поръчка на предприятията;
- Трансфер на знания и добри практики;
- Разработване на предпроектни проучвания;
- Съвместно изпълнение на проекти за разработване и въвеждане на иновации от предприятията.

Според данни от проведеното анкетно проучване, изследователските организации в Пловдив съдействат основно за разработването на иновационни продукти (стоки или услуги), иновации в производствения процес и въвеждането на нови организационни методи в търговската практика. Близо 30% от изследователските организации съобщават, че през последните три години не са съдействали за въвеждането на иновации от предприятията в ареала.

Изследователските организации оценяват като средно или ниско нивото на знанията, уменията и компетенциите на своите ръководители и служители по отношение на следните области:

- Наблюдение и прогнозиране на тенденции;
- Прилагане на предприемачески подход в работата;
- Управление на риска.

Изследователските организации се нуждаят от допълнителни ресурси и обучения за ръководителите и служителите в следните области:

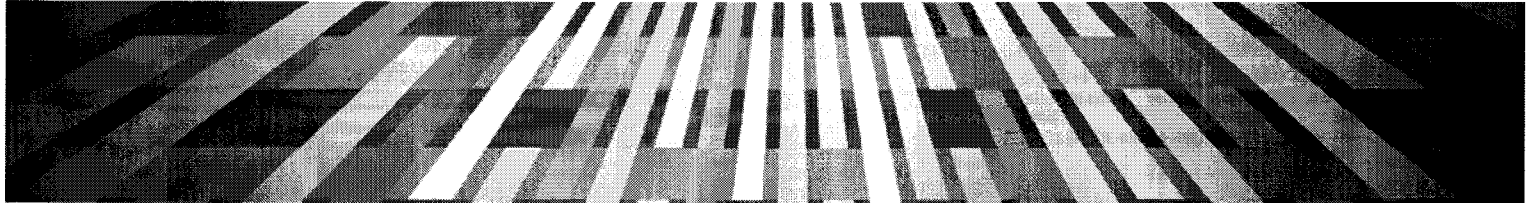
- Защита на интелектуалната собственост (патенти, полезни модели, марки, лицензионни договори и др.);

- Включване в регионални, национални и международни мрежи за обмен на добри практики и установяване на партньорства за развитие на иновационната дейност;
- Подбор, привличане и задържане на служители, които да участват в развитието и внедряването на иновации;
- Привличане на инвестиции и финансиране на иновационната дейност.

През юни 2013 г. е учреден Регионален академичен център (РАЦ) Пловдив с участието на 32 организации: седем филиала на институти на БАН в Пловдив; пет университета; един колеж; три института на Селскостопанската академия; Съюза на учените в България, Пловдив; Фондация Бъдеще 21 век, Пловдив; Професионална гимназия по електротехника и електроника – Пловдив и 13 иновативни фирми. Членовете на РАЦ подписват Споразумение за научно-техническо сътрудничество. Целта на Споразумението е членовете на РАЦ Пловдив да си оказват взаимно сътрудничество в областта на научноизследователската и иновационна дейност, квалификацията на кадрите, съвместните публикации и патенти и участието в съвместни проекти, свързани с развитието на Пловдивския регион и страната. Подписан е и Меморандум за сътрудничество между Община Пловдив и БАН в областта на научните изследвания и насърчаване на регионалното развитие. На РАЦ е възложена задачата да реализира това сътрудничество.

По време на проведените фокус групи и интервюта бяха очертани следните основни предизвикателства и проблеми, свързани със съществуващата научно-изследователска инфраструктура във ФУА на Пловдив:

- Осигуряването на системни връзки между НИРД и потребностите на предприятията и интегрирането на изследователите с предприемачите са ключови предизвикателства;
- Някои от основните предпоставки за осъществяване на ефективно сътрудничество между изследователските организации и бизнеса включват изграждане на доверие в иновационната екосистема и действащите механизми за сътрудничество, интегриране на младите изследователи в процеса на НИРД, създаване на нови организационни звена за координация и предоставяне на информация на всички заинтересовани страни по отношение на НИРД;
- Съществена пречка да се повиши броят на приложните иновации е недостатъчното бюджетно финансиране за НИРД на научните институти и университетите. Допълнително предизвикателство е и осигуряването на съфинансиране по проекти, финансирани от ЕС, независимо от предвидените облекчения в програмата „Хоризонт 2020“;
- Съществуващата научно-изследователска инфраструктура е недостатъчна, в някои случаи – морално остаряла, и е необходимо цялостното ѝ обновяване в съответствие с глобалните тенденции и процеса на дигитализация на НИРД;
- Възможност за подобряване на съществуващата инфраструктура е участието на изследователски организации от Пловдив в създаване на центрове за върхови постижения (ЦВП) и центрове за компетентност (ЦК), по схемите BG05M2OP001-1.001 „Изграждане и развитие на центрове за върхови постижения“ и BG05M2OP001-1.002

„Изграждане и развитие на центрове за компетентност“, финансирани от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ (ОП НОИР);

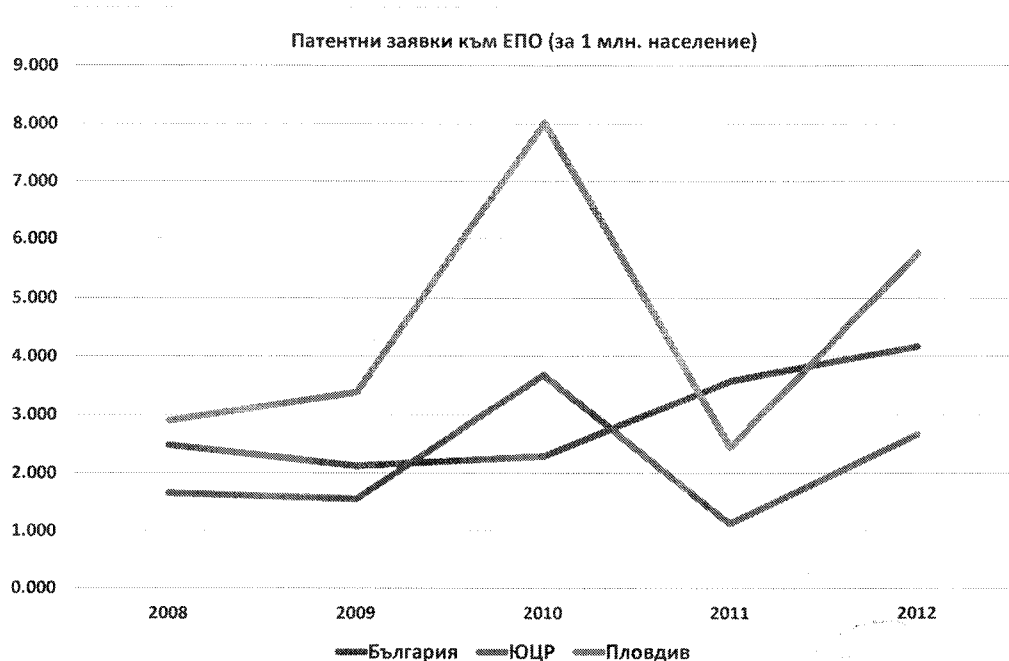
- В университетите и научните институти не е изграден достатъчен капацитет за проектно управление на стартиращи фирми и спин-оф компании. Законодателната рамка създава затруднения за изграждането на съвместни иновативни предприятия от университетите и научните институти;
- Необходимо е да се предвидят мерки за подобряването на обществения статус на иноваторите и популяризиране на ефектите от иновациите. По-конкретно следва да се предвидят мерки за насърчаване на иновационната дейност сред учениците, студентите и професионалистите в областта на науката, технологиите, инженерните дисциплини и математиката (STEM).

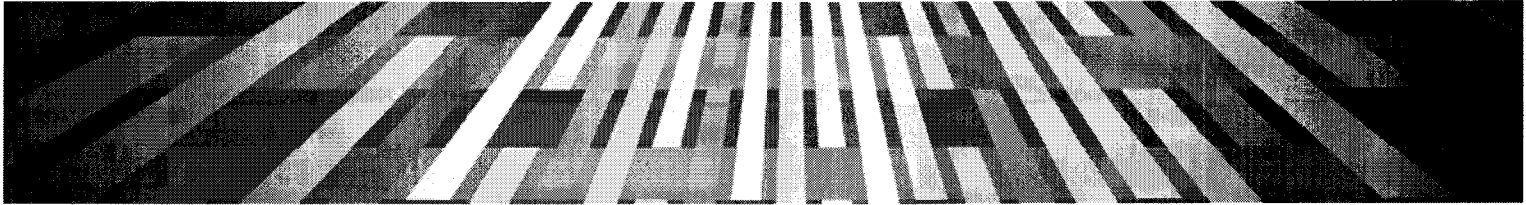
Защита и комерсиализация на интелектуалната и индустриалната собственост

На национално ниво България значително изостава по брой заявени и регистрирани патенти спрямо средните нива за ЕС (например, средно за 1 милион население в ЕС се подават 111.6 заявки за патенти пред Европейския патентен офис (ЕПО) спрямо само 4.33 за България). Въпреки това, прегледът на сравнителните данни показва, че изоставането се дължи основно на по-ниските общи разходи за НИРД в България.

Сравнението на данните за броя заявки за патенти на 1 милиард евро БВП за НИРД показва, че ефикасността на иновационната дейност е по-ниска в България (141.4 заявки) спрямо средните нива за ЕС (199.8 заявки). Сравнението на данните за заявките за патенти пред ЕПО на 1 милион население показва, че област Пловдив има по-добро представяне (5.7 заявки) от средното както за ЮЦР (2.6 заявки), така и за България (4.2 заявки).

Фигура 53. Патентни заявки към ЕПО за 1 млн. население – област Пловдив, ЮЦР от общо за страната, 2008-2012 г.*

Източник: Евростат

Данните за заявки и регистрации за промишлен дизайн на Общността пред ЕПО сочат отново, че област Пловдив има водеща позиция в ЮЦР (през 2015 г. от общо 25 заявки за ЮЦР, 22 са от област Пловдив; 31 от общо 49 регистрации за ЮЦР също са от област Пловдив). През 2015 г. регистрираните европейски търговски марки пред ЕПО в област Пловдив са 58 (от общо 67 за ЮЦР).

В рамките на проведеното анкетно проучване предприятията в ареала на Пловдив посочват, че са защитили своите иновации основно чрез следните способы:

- Заявка за патент/полезен модел/промишлен дизайн;
- Свидетелство за регистрация на полезен модел/промишлен дизайн
- Регистрация на марка.

В същото време над 77% от изследваните предприятия не са предприели стъпки за защита на своята индустриална собственост, придобита чрез НИРД. В определени сектори – хранително-вкусова промишленост, химическа промишленост и машиностроене, между 8 и 20% от предприятията са подали заявка за регистрация на патент и/или са сключили лицензионен договор. В останалите сектори предприятията само по изключение са предприели подобни мерки за защита на своята индустриална собственост¹⁸.

Научните и изследователските организации прилагат по-често мерки за защита на интелектуалната собственост (само 30% от анкетиранияте организации посочват, че не прилагат подобни мерки). По-конкретно, изследователските организации използват следните мерки за защита:

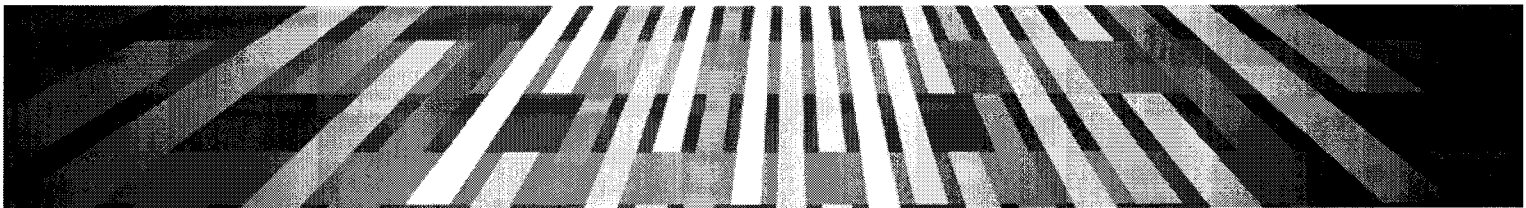
- Патент за изобретение;
- Свидетелство за регистрация на полезен модел/промишлен дизайн;
- Регистрация на марка;
- Заявка за патент/полезен модел/промишлен дизайн;
- Лицензионен договор.

Една от причините за относително ниската активност на предприятията в областта на защитата на интелектуалната и индустриалната собственост е ограниченото предлагане на специфични услуги, свързани с комерсиализацията на НИРД. По данни на Патентното ведомство за 2016 г., в Пловдив са регистрирани едва 21 представители по индустриална собственост спрямо представителите, регистрирани в София (над 500) и Варна (29).

2.5 Финансиране на иновациите

Системата за финансиране на иновациите на национално ниво е слаба, най-вече заради недостатъчното финансиране в абсолютно и относително изражение (около 0.8% от БВП), но също така и поради пропуски в системата на финансиране на висшето образование. Нивата на разходите за НИРД на бизнес сектора и сектор държавно управление са близки до ЕС13, но по същия показател за сектора на висшето образование разходите за НИРД са три пъти

¹⁸ Иновационни политики и процеси по внедряване на нови технологии в производствените предприятия в региона на Пловдив. Фондация Бауерзакс, 2016 г.

по-ниски от средното за ЕС13. Държавните висши учебни заведения (ВУЗ) са финансирани централно въз основа на броя приети студенти (от страната или чужбина). Преобладава подходът на многостепенното институционално финансиране на висшето образование, вместо проектния принцип. Количествените показатели, измерващи образователния процес, остават във фокуса на системата на висшето образование, вместо показателите за измерване на качество (на самия образователен процес или на резултатите от научните изследвания)¹⁹.

Системата на финансиране стимулира образователните и научните институции да се състезават за общи институционални бюджети, вместо да се конкурират в рамките на тематични области, които да подкрепят високите постижения и изследователски резултати на проектен принцип. Структурата на стимулите в системата за финансиране води до разпокъсаност на НИРД.

На национално ниво по данни на НСИ държавните разходи за НИРД се извършват основно в следните тематични области:

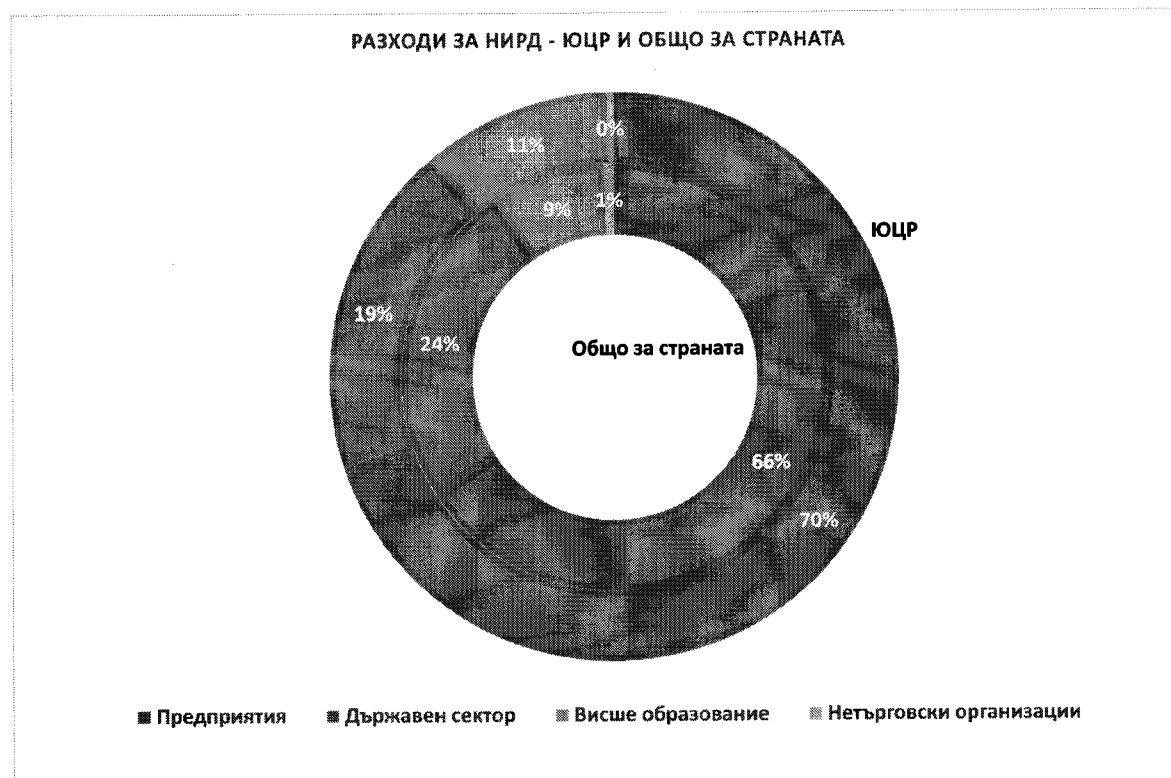
- Развитие на селското и горско стопанство и риболова;
- Проучване и експлоатация на земната повърхност, водите и атмосферата;
- Усъвършенстване на промишленото производство и технологиите;
- Развитие на образованието;
- Развитие на транспорта, телекомуникациите и друга инфраструктура.

Данните за ЮЦР показват, че предприятията имат водеща роля в разходите за НИРД (70% от разходите). Държавният сектор в ЮЦР изостава спрямо средните за страната равнища на разходите за НИРД, основно поради концентрацията на държавна научно-изследователска инфраструктура в София.

---

¹⁹ European Commission, Joint Research Centre Stairway to Excellence Country Report: Bulgaria, 2015.

Фигура 54. Разпределение по сектори на разходите за НИРД, ЮЦР и общо за страната, 2014 г.

Източник: НСИ

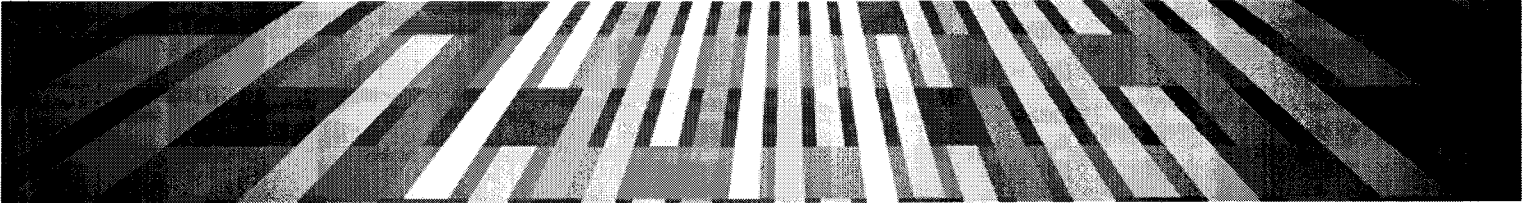
При изследователските организации финансирането на иновациите най-често се извършва със собствени средства, чрез заплащане на иновационната дейност от предприятията и чрез проекти, финансирани от ЕС и други донори.

7ма рамкова програма и „Хоризонт 2020“

Програмите за насърчаване на иновационната дейност, управлявани директно от Европейската комисия, имат важно значение за развитието на иновационната инфраструктура на Пловдив. Изследователските организации и предприятията имат възможност да получат финансиране за редица дейности, свързани с НИРД.

Седмата рамкова програма на ЕС за научни изследвания, технологично развитие и демонстрационни дейности (2007-2013) е насочена към изграждане на интегрирано Европейско изследователско пространство (ЕИП) за постигане на дълготраен и устойчив икономически растеж. Програмата ще подкрепя провеждането на върхови научни изследвания в нововъзникващи области на познанието.

Много от ангажиментите на „Съюза за иновации“ са въведени в действие чрез „Хоризонт 2020“, а именно: повече внимание към предизвикателствата пред обществото, засилен подход към малките и средните предприятия и по-голяма подкрепа навлизането на

иновациите на пазара, включително посредством възлагане на обществени поръчки, разработване на стандарти и финансиране чрез заеми и дялово участие.²⁰

Най-ефективният фактор за насърчаване на участието на изследователските организации в проекти, финансирани от 7-ма рамкова програма и „Хоризонт 2020“, е координацията и обмена на информация с институционални партньори от други държави членки на ЕС, колеги и утвърдени партньори от вече изпълнени проекти и инициативи. Чуждестранните партньори на българските изследователски организации оказват подкрепа и при разработването и управлението на проектите. Това наблюдение обуславя необходимостта от по-нататъшна интеграция на българската изследователска общност в изследователско пространство на ЕС и интернационализация на иновационната екосистема²¹.

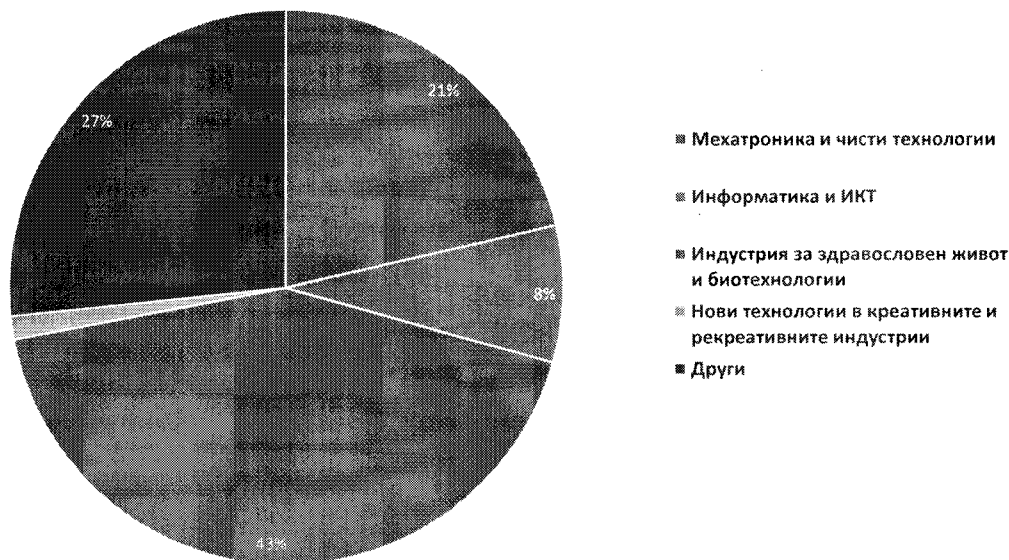
Данните за сключените договори по 7-ма рамкова програма и „Хоризонт 2020“ в ареала на Пловдив за периода 2007-2016 г. сочат, че голяма част от проектите (43%) попадат в тематичната област „Индустрия за здравословен живот и биотехнологии“ на ИСИС 2014-2020. Другите две водещи тематични области са „Мехатроника и чисти технологии“ (21%) и „Информатика и ИКТ“ (8%). Немалка част от финансираните проекти (27%) са извън основните тематични области на ИСИС 2014-2020.

²⁰ Съобщение на Европейската комисия COM (2011) 849 от 2 декември 2011 г.

²¹ European Commission, Joint Research Centre Stairway to Excellence Country Report: Bulgaria, 2015.

Фигура 55. Проекти за финансиране на НИРД на организации във функционалния ареал на Пловдив, финансирани от Седмата рамкова програма на ЕС за научни изследвания и програмата „Хоризонт 2020“ за периода 2007-2016 г., по тематични области на ИСИС 2014-2020.

Проекти, финансирани от 7-ма рамкова програма и Хоризонт 2020

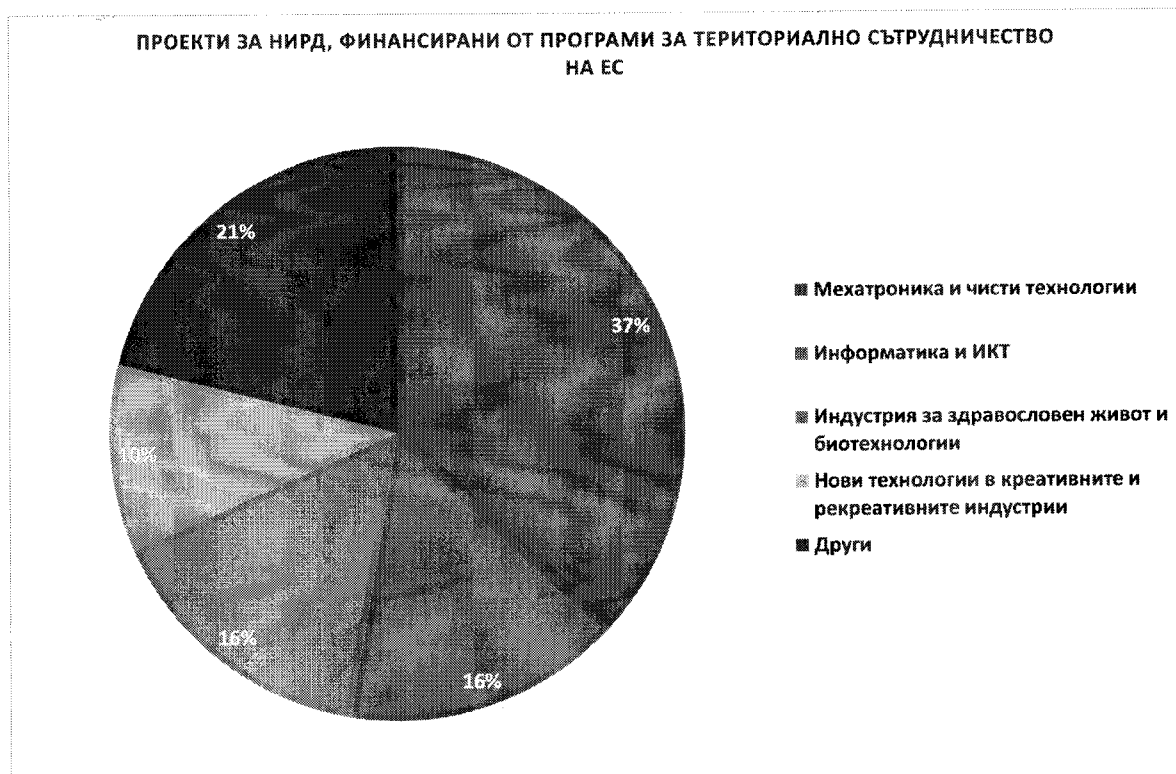
Източник: Cordis

Програми за териториално сътрудничество

Програмите за териториално (трансгранично, транснационално и интер-регионално) сътрудничество на ЕС предоставят възможности за финансиране на НИРД на предприятията и изследователските организации. По-конкретно, програмите за териториално сътрудничество се стремят да дадат специфично и целенасочено териториално измерение на географското разпределение на растежа, иновациите и процесите на пазара на труда в допустимите трансгранични, транс-национални зони или в ЕС като цяло, и чрез осигуряването на интегрирани и истински съвместни дейности за устойчиво развитие на страните-участници.

Прегледът на данните за сключените договори по програмите за териториално сътрудничество, насочени към подкрепа за НИРД на предприятията и изследователските организации в ареала на Пловдив сочат, че водеща роля имат проектите в тематичната област „Мехатроника и чисти технологии“ (37%), следвани от „Индустрия за здравословен живот и биотехнологии“ и „Информатика и ИКТ“ (с по 16%).

Фигура 56. Проекти за финансиране на НИРД на организации във функционалния ареал на Пловдив, финансирани от програми за териториално сътрудничество на ЕС за периода 2007-2014 г., по тематични области на ИСИС 2014-2020.

Източник: КЕЕР

Европейски структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ)

Над 76% от бюджета на ЕС се управлява в партньорство с националните и регионалните органи чрез система на „споделено управление“, главно чрез 5 големи фонда — европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ). Заедно те спомагат за изпълнението на стратегията „Европа 2020“.

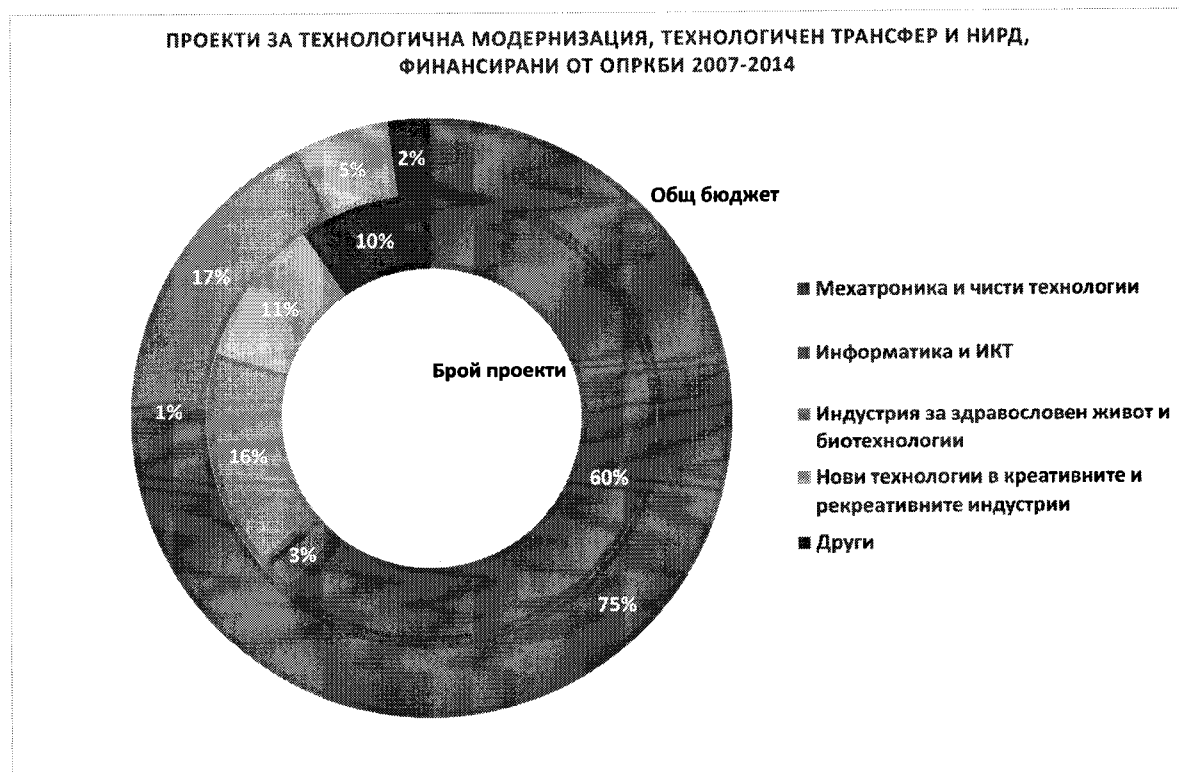
Мерките за реализиране на ИСИС 2014-2020 са осигурени финансово основно от Оперативните програми ОПИК и ОПНОИР, а частта, която остава за сметка на държавния бюджет се предвижда да бъде за сметка на бюджета на Министерството на икономиката за съответната година. Специфичните цели за подкрепа и насърчаване на НИРД са представени в Приложение 2.

За периода 2007-2014 г. основните възможности за финансиране за технологична модернизация, технологичен трансфер и НИРД на предприятията от ЕСИФ се осигуряваше от ОП „РКБИ“ 2007-2014 по приоритетните оси „Развитие на икономика, базирана на знанието и иновационни дейности“ и „Повишаване на ефективността на предприятията и насърчаване развитието на благоприятна бизнес среда“.

Прегледът на данните за изпълнението на проекти за финансиране по посочените две оси на ОП "РКБИ" сочи, че доминира областта „Мехатроника и чисти технологии“ (60% от броя и 75% от стойността на проектите), следвана от „Индустрия за здравословен живот и биотехнологии“ (16% от броя и 17% от стойността на проектите), и „Нови технологии в креативните и рекреативните индустрии“ (5% от броя и 11% от стойността на проектите).

По отношение на проектите, финансирани само по оперативната ос „Развитие на икономика, базирана на знанието и иновационни дейности“, съотношенията са сходни. Водеща е областта „Мехатроника и чисти технологии“ (64% от броя и 67% от стойността на проектите), следвана от „Индустрия за здравословен живот и биотехнологии“ (15% от броя и 20% от стойността на проектите). Основната разлика идва от значително по-големия дял на проектите в областта „Информатика и ИКТ“ (10% от броя и 3% от стойността на проектите).

Фигура 57. Проекти за технологична модернизация, технологичен трансфер и НИРД във функционалния ареал на Пловдив, финансирани от ОП „РКБИ“ 2007-2013, по тематични области на ИСИС 2014-2020.

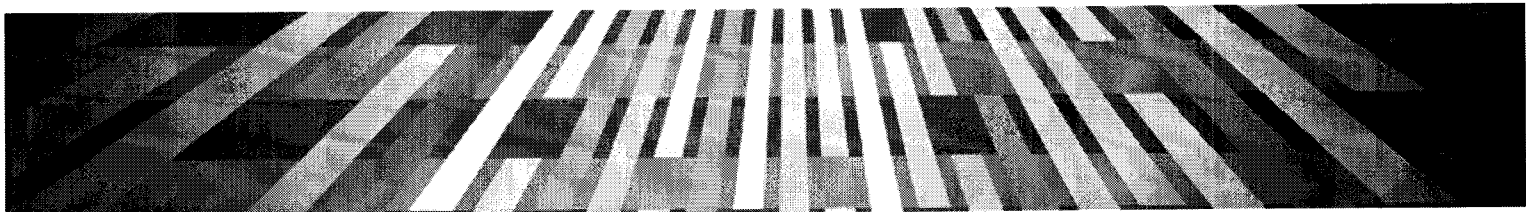

Източник: ИСУН 2007-2014 г.

Основните фактори, влияещи върху участието на изследователските организации и предприятията в схеми за насърчаване на НИРД по проекти, финансирани от ЕСИФ, са представени на следната таблица:

Таблица 4. Фактори, влияещи върху националното участие в схеми за насърчаване на НИРД, финансирани от ЕСИФ, за периода 2007-2015 г.

	Фактори, които подпомагат националното участие	Фактори, които водят до ограничаване на националното участие
Целеви групи	<ul style="list-style-type: none"> • Множество висши училища и научни организации са допустими бенефициенти • Установени институции, отговарящи за целевите групи (МЕ за бизнеса и МОН за академичните среди) 	<ul style="list-style-type: none"> • Изкуствени разделения на научните изследвания (на фундаментални и приложни), както и на целевите групи (научни организации, висши училища и бизнес)
Програмиране		<ul style="list-style-type: none"> • Редица ограничения за бенефициентите с оглед на изискванията по програмата и вида на финансиране • Липса на внимание към пазарно-ориентирани изследвания и взаимодействието между различните видове финансиране • Откъсване от динамиката на пазара и нуждите на бизнеса
Информация и капацитет	<ul style="list-style-type: none"> • Наличие на обща информация и публичност за възможностите за финансиране 	<ul style="list-style-type: none"> • Липсата на конкретна информация • Недостатъчен капацитет и опит на кандидатите и бенефициентите
Финансиране	<ul style="list-style-type: none"> • Наличие на финансови инструменти, особено за стартиращи предприятия (по-конкретно JEREMIE) 	<ul style="list-style-type: none"> • Консервативно банково кредитиране на проектите
Технологична инфраструктура	<ul style="list-style-type: none"> • Налични средства за изграждане на про-иновативна инфраструктура 	<ul style="list-style-type: none"> • Ниски нива на технологична готовност на предприятията
Ефект на финансовата и икономическата криза	<ul style="list-style-type: none"> • Финансовата и икономическата криза засилва значението на ЕСИФ 	<ul style="list-style-type: none"> • Финансовата и икономическата криза увеличават разходите на предварително

	за всички участници	финансиране, съфинансиране, необходимост от банкови гаранции за авансови плащания и т.н.
--	---------------------	--

Източник: European Commission, Joint Research Centre: Stairway to Excellence Country Report: Bulgaria, 2015.

Финансови инструменти

Финансовите инструменти играят важна роля за насърчаването на НИРД на предприятията в Европейския съюз. България приложи пилотно схеми за финансови инструменти в периода 2007-2014 г., които предвиждат насърчаване на НИРД в предприятията (и по-конкретно МСП).

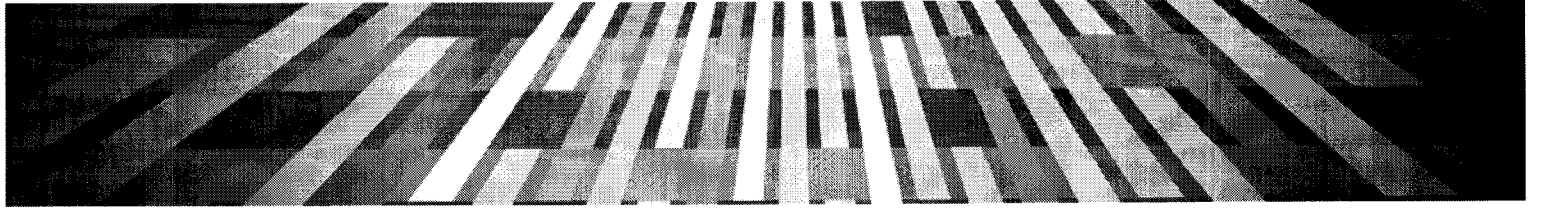
Холдингов фонд JEREMIE

JEREMIE (Съвместни европейски ресурси за микро-до средни предприятия) е съвместна инициатива, иницирана от Европейската комисия (Генерална дирекция "Регионална политика) и Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) имаща за цел подобряване на достъпа до финансиране за микро, малки и средни предприятия (МСП) в ЕС, използваща структурните фондове за периода 2007 – 2013 г. В България, Холдинговия фонд JEREMIE (ХФД) се финансира от Европейския фонд за регионално развитие заедно със съфинансиране в размер на 15% от държавния бюджет по линия на ОП „РКБИ“ 2014-2020. Бюджетът е в размер на 199 млн. евро. Основната цел е подобряване на достъпа до финансиране на МСП чрез различни инструменти на финансов инженеринг. Инициативата JEREMIE в България предвижда балансирана комбинация от дългови инструменти и такива за дялов капитал, които да адресират съществуващите големи различия между търсенето и предлагането на инструменти от финансовия инженеринг в България.

Европейският инвестиционен фонд избира посредниците "Eleven" и "LAUNCHub" да управляват средствата на стойност 21 млн. евро по инструмента за начално финансиране на развиващи се предприемачи:

- Eleven управлява фонд с капитал от 12 млн. евро с цел да направи около 200 инвестиции в иновативни стартиращи бизнеси;
- LAUNCHub управлява фонд с капитал от 9 млн. евро фокусиран върху ИКТ, целящ да направи около 120 инвестиции през следващите 4г.

Целта на фонда за рисков капитал е да подпомогне финансово дружества във фаза на ранно развитие с цел насърчаване на иновациите и стимулиране на икономика, основана на знанието. За финансов посредник е избрано дружеството Neveq Capital Partners. Инвестиционната стратегия на фонда по JEREMIE, който NEVEQ управлява, е насочена към предприятия в ранната фаза от тяхното развитие и инвестиции за разширяване на бизнеса, като предимно таргетира компании от сектора на високите технологии (ИКТ), биотехнологиите и "зелената" енергетика, но и други сектори с потенциал за динамичен ръст.

Финансирането чрез споделяне на риска цели да предостави заеми с ниски нива на лихвен процент на МСП, с цел да се ограничат специфичните трудности, които МСП изпитват при нужда от достъп до финансиране. Европейският инвестиционен фонд е сключил четири споразумения за предоставяне на финансиране с пет български банки на обща стойност 310 млн. евро (155 млн. евро. предоставени по инициативата JEREMIE) . От началото на 2013г. Алианц Банк България, ПроКредит банк, Първа Инвестиционна Банка, Сосиете Женерал Експресбанк и УниКредит Булбанк отпускат заеми на МСП при значително понижени нива на лихвения процент.

Фонд на фондовете

„Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД е създадено от Министерския съвет като специализирано държавно търговско дружество за управление на финансовите инструменти, предвидени за изпълнение по програмите, съфинансирани от ЕСИФ. Мисията на ФМФИБ е осигури професионално управление на финансовите инструменти и да насърчава по-широкото използване на финансовите инструменти, като по-ефективна и устойчива алтернатива за финансиране чрез безвъзмездни средства. Крайната цел на съществуването на фонда е адекватна подкрепа на бизнеса и публичните институции с цел икономическо развитие и растеж.

На база на резултатите от предварителната оценка, финансови инструменти по ОП „ИК“ 2014-2020“ са предвидени по 1-ва, 2-ра и 3-та приоритетна ос с обща стойност 199,750,000 евро. По-конкретно, по Специфична цел 1.1. „Повишаване на иновационната дейност на предприятията“ на Приоритетна ос 1 „Технологично развитие и иновации“ се предвижда използването на следните финансови инструменти:

- Дялови и/или квазидялови инвестиции в технологичен трансфер, комерсиализация на научни резултати, права по интелектуална собственост, нови идеи и продукти;
- Подкрепа с дългови инструменти за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятията.

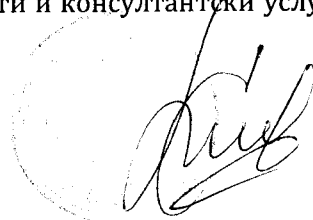
По Специфична цел 2.1. „Подобряване нивото на оцеляване на МСП, включително чрез насърчаване на предприемачеството“ на Приоритетна ос 2 „Предприемачество и капацитет за растеж на МСП на ОП „ИК“ 2014-2020 се предвижда използването на следните финансови инструменти:

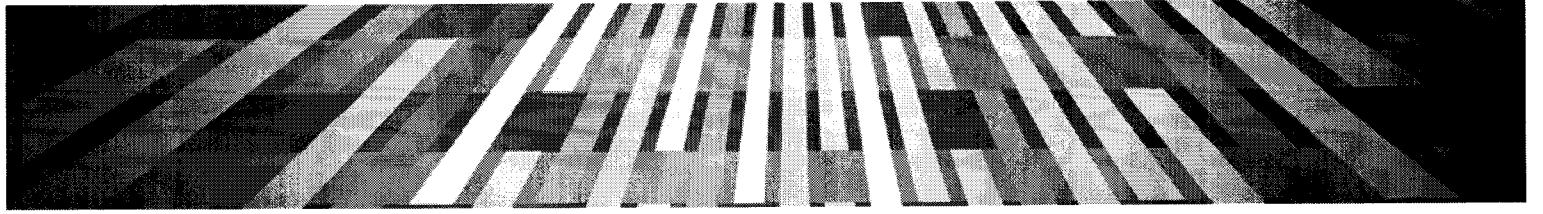
- Дялови и квази-дялови инвестиции, осигуряващи начален капитал;
- Дялови и квази-дялови инвестиции, осигуряващи капитал за стартиращи предприятия и предприятия, намиращи се в ранни фази на развитие.

Посочените финансови инструменти са все още в процес на разработване, което създава рискове за тяхното навременно изпълнение за периода до 2020 г.

InnovFin

През 2014 г. Европейската комисия и групата на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) дадоха началото на ново поколение финансови инструменти и консултантски услуги на ЕС,

за да помогнат на новаторските фирми по-лесно да получават достъп до финансиране. Специално разработените продукти „InnovFin — финансиране от ЕС за новатори“ включват редица мерки - от гаранции за посредници, които отпускат кредити на МСП, до преки заеми за предприятия. По този начин ще се подпомагат както най-малките, така и най-големите проекти за НИРД в ЕС и страните, асоциирани към „Хоризонт 2020“, новата програма на Съюза за научни изследвания за 2014 — 2020 г. Гаранциите и кредитите InnovFin ще бъдат финансирани със средства, заделени по програма „Хоризонт 2020“ и от групата на ЕИБ с цел подкрепа на инвестициите в НИРД, които са по-рискови и по-трудни за оценяване в сравнение с материалните инвестиции. Финансирането по всички инструменти ще се определя от търсенето, без предварително да се разпределят средства по сектори, страни или региони.

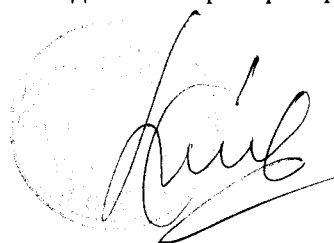
Европейската инвестиционна банка ще предоставя кредити на средни и големи предприятия или гаранции на банки, които ще им отпускат кредити. Европейският инвестиционен фонд (ЕИФ) ще предоставя гаранции на банки, отпусканщи кредити на малки и средни фирми, а на по-късен етап ще инвестира във фондове за рисков капитал, които извършват капиталови инвестиции в стартиращи и бързо разрастващи се фирми. С това финансиране се очаква да бъдат подкрепени до 48 млрд. евро крайни инвестиции в НИРД.

През януари 2016 г. са подписани споразумения между ЕИФ и няколко български банки, с които до бизнеса в страната ще могат да достигнат общо 115 млн. евро. Средствата ще бъдат насочени към компании с персонал до 500 служители под формата на оборотни и инвестиционни заеми за финансиране на научни изследвания, развойна дейност и иновации. Предвижда се кредитирането на проектите за развитие на НИРД да бъде с по-ниски от обичайните изисквания за обезпечение и рисков профил и при облекчени ценови условия, които са индивидуални за всеки проект.

Национален иновационен фонд

Основната цел на Националния иновационен фонд е насърчаване на научноизследователската и развойната дейност. Пряката цел на Фонда е да насърчи реализацията на научноизследователски развойни проекти и проекти за техническа осъществимост с цел усвояване на нови или усъвършенствани продукти, процеси или услуги, насочени към засилване на икономическата ефективност, повишаване на иновативния потенциал и технологичното равнище на предприятията, увеличаване на частните инвестиции за тях, повишаване динамиката на иновационните процеси. Фондът цели да подобри пазарния резултат за предприятията и за обществото, изразен в по-добри цени за по-високо качество, увеличаване обема на производство, намаляване използването на ресурси и увеличаване на инвестициите в ефективни предприятия.

За периода 2005—2014 г. са подписани общо 455 договора с отпусната субсидия в размер на 79.3 млн. лв., като реално изплатените субсидии възлизат на 40.3 млн. лв. През август 2016 г. е обявена Осма конкурсна сесия на Националния иновационен фонд по схемата „Подпомагане на научноизследователската и развойна дейност на предприятията и организациите за научни изследвания и разпространение на знания“. Предвидено е интензитетът на помощите за индустриални научни изследвания и експериментално развитие да се увеличава с 15% при наличието на ефективно сътрудничество на предприятието-бенефициент с организация за научни изследвания и разпространение на знания и/или друго предприятие.

SWOT Анализ

SWOT Анализ

Силни страни

- Пловдив е традиционен административен, промишлен, образователен, културен, научен, здравен, спортен и туристически център.
- Град с водещ функция в обслужването на ареала и основен полюс на растеж и развитие на ЮЦР.
- Професионалното и висшето образование има водеща роля в развитието на човешките ресурси за иновационната екосистема на местно и регионално ниво и е обвързано с извършваните икономически активности/дейности в Пловдив.
- В гр. Пловдив са съсредоточени университетите, коледжите, научно-изследователските институти и лаборатории, които имат най-голям потенциал за осъществяване на научноизследователската и развойна дейност (НИРД).
- „Тракия икономическа зона“ (ТИЗ) е един от най-машабните икономически проекти на България, създаващ предпоставки и условия за развитие на НИРД.
- В Община Пловдив и функционалния урбанистичен ареал на Пловдив са изградени няколко клъстера, които подпомагат развитието на системните връзки между участниците.
- В някои университети и изследователски организации са изградени центрове за трансфер на технологии.
- Конкуrentно предимство на Пловдив са традициите в преработващата промишленост, което обуславя наличието на човешки капитал с необходимите умения и специфичен производствен капацитет в предприятията.
- Секторите Транспорт и складиране, Здравеопазване, Информация и комуникации се развиват динамично и имат нарастващата значимост в Пловдив и ареала. Бързоразвиващите се сектори са белег на интензивна икономическа активност.
- Икономически дейности с висок интензитет на технологии, които обуславят наличието на специфичен ноу-хау са Производството на компютри и електронни уреди, Производството на машини и оборудване и Производството на електрически съоръжения.

Слаби страни

- Не е изградена регионална система за управление и мониторинг на НИРД. Системните връзки между изследователските организации и предприятията са слаби.
- Териториалният обхват на Община Пловдив не съответства на регионалните функции, които градът изпълнява.
- Недостатъчно развити политики и практики за съвместни дейности за насърчаване на НИРД със съседните общини от агломерационния ареал.
- Икономиката на Пловдив не използва оптимално наличния традиционен образователен и научен потенциал в ареала.

- Голям дял от завършилите училища и университети продължават образованието си или намират работа извън града и не се завръщат в Пловдив.
- Недостатъчно сътрудничество между предприятията и образователните институции (университети, училища) за организация на съвместни практики и стажове.
- Относително ниски нива на финансиране на НИРД в публичния и частния сектор, както и недостатъчно бюджетно финансиране за НИРД на научните институти и университетите от държавния бюджет.
- Ниско ниво на участие на предприятията и изследователските организации в програми и инициативи на ЕС за подкрепа на иновациите.
- Не са изградени инвестиционни фондове и други финансови инструменти с регионален фокус за насърчаване на НИРД на предприятията.
- Мнозинството от предприятията в региона не са запознати с възможностите за финансиране на иновационната дейност и инвестират собствени средства, което поставя бариера пред по-ускорено развитие на НИРД и иновациите.
- Няма функциониращи инкубатори и/или акселератори за насърчаване на НИРД и предприемачеството на територията на Община Пловдив.
- Съществен дефицит на човешки ресурс за развитие на НИРД, високотехнологични услуги и производства.
- Съществуващата научно-изследователска инфраструктура на научните институти и университетите е недостатъчна, в някои случаи – морално остаряла.
- Нивата на достъпност и използване на информационните и комуникационни технологии (ИКТ) в региона са под средните за страната.
- Мнозинството от предприятията в региона не са предприели стъпки за защита на своята индустриална собственост, придобита чрез НИРД.
- Услугите за защита и комерсиализация на интелектуалната и индустриалната собственост са относително слабо развити и имат ограничено предлагане.
- Слаба интеграция на предприятията в глобалните вериги на добавена стойност и ограничено международно присъствие на малките и средни предприятия (МСП). Относително нисък обем на преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) в сектори с иновационен потенциал.
- Не се наблюдава сектор, който едновременно да нараства динамично, да заема значителна част от оборота и от печалбата в Община Пловдив и функционалния урбанистичен ареал.
- Най-бързо растящият сектор в ареала е Операции с недвижими имоти, който е ориентиран към местния пазар и има нисък износен потенциал. В допълнение, 40% от ПЧИ са насочени към Операции с недвижими имоти и Производство и разпределение на електрическа енергия.
- Наличието на значителни потоци от ПЧИ в разнообразни производства показва липса на ясно изразена специализация на предприятията.

Възможности

- Пловдив има най-големия по територия и население агломерационен ареал в страната, което създава възможности за изграждане на системни регионални и глобални връзки за развитие на НИРД, диверсификация на човешките ресурси и икономии от мащаба при развитие на НИРД.
- Разработване на устойчив механизъм за стратегическо управление на иновационната екосистема. Осигуряване на системни връзки между изследователските организации с предприятията, и интегриране на потребностите на предприятията в процеса на НИРД.
- Продължаване на усилията за изграждане на позитивен имидж на Пловдив като атрактивна дестинация за ПЧИ и град с благоприятни условия за работа и живот в България.
- Създаване на иновационна платформа за обмен на информация и стимулиране на сътрудничеството между предприятията, изследователските организации, публичния сектор и гражданите в областта на науката, технологиите и иновациите.
- Наличие на компактни свободни територии в гр. Пловдив (като Гладно поле) за изграждане на иновационна инфраструктура за интегрирано развитие на НИРД.
- Интеграция на социалните иновации в цялостни решения, отговарящи на основните социални предизвикателства.
- Стимулиране на високотехнологични и средно-към високотехнологични производства с цел повишаване техния дял в регионалната икономика.
- Възможност за избор на технологични лидери/координатори в рамките на съществуващите партньорства и/или клъстери, които да координират дейностите и идеите, свързани с развитие на НИРД в съответната технологична област и да подпомагат разработването на нови проекти за сътрудничество.
- Наличие на групирани дейности в хранителната индустрия с потенциал да се превърне в зона с високотехнологични производства в рамките на високотехнологичен клъстер „АгроФуудТех“.
- Потенциал за развитие на нови икономически клъстери като Производство на машини и оборудване, Опаковки, Транспорт и логистика, Хранително-вкусова промишленост, Текстил и облекло, Фармация и козметика, „Аутомотив“ (дейности за автомобилната индустрия).
- Ефективно използване на възможностите за финансиране на НИРД, предоставяни от Европейските структурни и иновационни фондове (ЕСИФ), други програми и инициативи на ЕС, и международни донори.
- Широко въвеждане на ИКТ, както в частния, така и в публичния сектор като инструмент за насърчаване на НИРД.
- Организиране на дуално обучение в професионалните училища като мярка за увеличаване на наличния висококвалифициран човешки ресурс в работоспособна възраст.
- Придобиване и укрепване на предприемачески знания и компетенции на човешките ресурси. Стимулиране на предприемаческата култура.
- Разработване и предоставяне на специализирани услуги по заетостта на местно равнище.

Заплахи

- Неблагоприятни демографски тенденции - поради слаб естествен и механичен прираст на населението.
- Недостатъчна интеграция и участие на всички заинтересовани страни в управлението на иновационната екосистема.
- Липса на фокус и прекомерна диверсификация на инвестициите за НИРД в предприятията и изследователските организации.
- Слабо развитие на платформите за технологичен трансфер на регионално и местно ниво.
- Бързо изменение на технологиите (особено в областта на ИКТ, автоматизация на производствени процеси, роботика, нови материали, триизмерно (3D) принтиране), което води до технологично изоставане на предприятията и критично намаляване на тяхната конкурентоспособност.
- Конкуренция от други региони в рамките на ЕС с изградени динамични икономически зони и клъстери.
- Увеличаване на конкурентния натиск от развиващите се страни в ниско-технологичното и средно-технологичното производство.
- Консервативен подход при банковото кредитиране на проектите за развитие на НИРД.
- Забавено въвеждане на финансовите инструменти за насърчаване на НИРД на предприятията. Слаб интерес към възможностите за използване на финансови инструменти за развитие на НИРД.
- Фрагментиран и некоординиран процес на дигитализация на бизнес моделите на предприятията. Слабо използване на ИКТ за развитие на НИРД в научните организации и университетите.
- Недостатъчна координация на мерките за подобряване на ресурсната ефективност на предприятията в рамките на клъстерите.
- Преобладаващият дял на средно и нискотехнологичното производство в Община Пловдив и ареала представлява бариера за ускорено развитие на НИРД и иновациите.

**Иновационна стратегия за
интелигентна специализация на
Община Пловдив**

Иновационна стратегия за интелигентна специализация на Община Пловдив

1. Визия на стратегията

Визията на ИСИСОП има за цел получаването на политическо утвърждаване на следващите стъпки за изпълнението на стратегията. Основното качество на визията е нейната мобилизираща сила: тя трябва да привлече заинтересованите страни около общ проект за насърчаване на иновациите и интелигентната специализация. Визията на ИСИСОП е разработена след проведените фокус групи и интервюта като обща ценностна рамка за изпълнение на мерките и дейностите, предвидени в стратегията. Визията отчита спецификата на иновационната екосистема на Община Пловдив и ФУА.

ВИЗИЯ НА ИСИСОП:

„Иновативен Пловдив: център за предприемачество и високи технологии, интегриран в регионалната и световната икономика.“

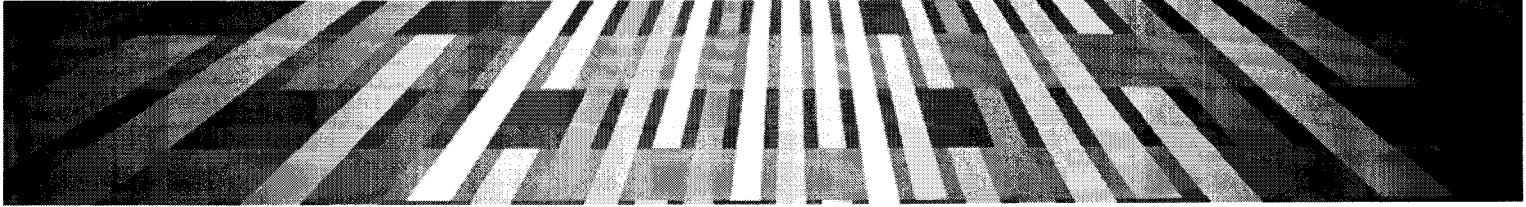
2. Стратегически цели, мерки и дейности

Основните пречки пред развитието на иновациите, констатирани в рамките на аналитичната част на ИСИСОП, са свързани с ниското ниво на сътрудничество между основните заинтересовани страни – бизнеса, научните и образователните организации, публичния сектор и гражданите, в процеса на развитие на НИРД, както ограничената информираност относно ползите от изпълнението на иновативни проекти.

В икономиката на Община Пловдив и ФУА преобладават МСП с нисък потенциал за иновации. От друга страна, липсата на капацитет на иновационната екосистема за комерсиализация на резултатите от научните изследвания и за сътрудничество с бизнеса, както и липсата на ясни и прозрачни правила за такова сътрудничество, ограничават НИРД. Една от основните пречки, които посочват предприятията, е несъответствието на техните потребности със съдържанието на учебните програми на средните и висшите училища.

Друго ограничение е липсата на ясно разпределение на отговорностите на институциите, участващи в изпълнението на политиката за подкрепа за развитието на иновациите и текущ мониторинг на резултатите.

Политиката за развитие на ЕС за периода 2014-2020 г. изисква посочването на тематични области и индустрии, в които ще се специализира всеки регион и които следва да бъдат включени в иновационната стратегия. Регионална специализация трябва да отразява

текущото състояние на местната икономика, но едновременно с това и да отчита потенциала на иновационната екосистема и на човешките ресурси за развитие на иновации. По този начин могат да се идентифицират източниците на специфично конкурентно предимство спрямо други региони в страната и в Европейския съюз.

В основата на разработването на стратегическите цели на ИСИСОП стои идентифицирането на значимите пречки и проблемни области, свързани с развитието на иновации и провеждането на проактивна иновационна политика на местно ниво. Тези пречки включват както вътрешни, така и външни проблемни области за Община Пловдив.

Стратегическата рамка на ИСИСОП предвижда три вертикални и три хоризонтални стратегически цели. Вертикалните стратегически цели са насочени към преодоляване на основните предизвикателства пред иновационната екосистема на Община Пловдив в три ясно дефинирани области на въздействие, както следва:

- интелигентна специализация и предприемачество;
- развитие на НИРД, ориентирани към потребностите на заинтересованите страни;
- интернационализация на местната икономика.

В допълнение, хоризонталните стратегически цели доизграждат стратегическата рамка на ИСИСОП, като насочват своето въздействие върху три критично важни области на капацитета на иновационната екосистема, които подкрепят изпълнението на вертикалните стратегически цели:

- устойчиво финансиране на НИРД;
- развитие на специфични знания и умения за развитие на иновациите;
- дигитализация на всички нива на иновационната екосистема.

Тематичните области на ИСИСОП са определени на две нива в съответствие с тематичните приоритети на ИСИС 2014-2020. Основните критерии за дефиниране на обхвата на тематичните области, са както следва:

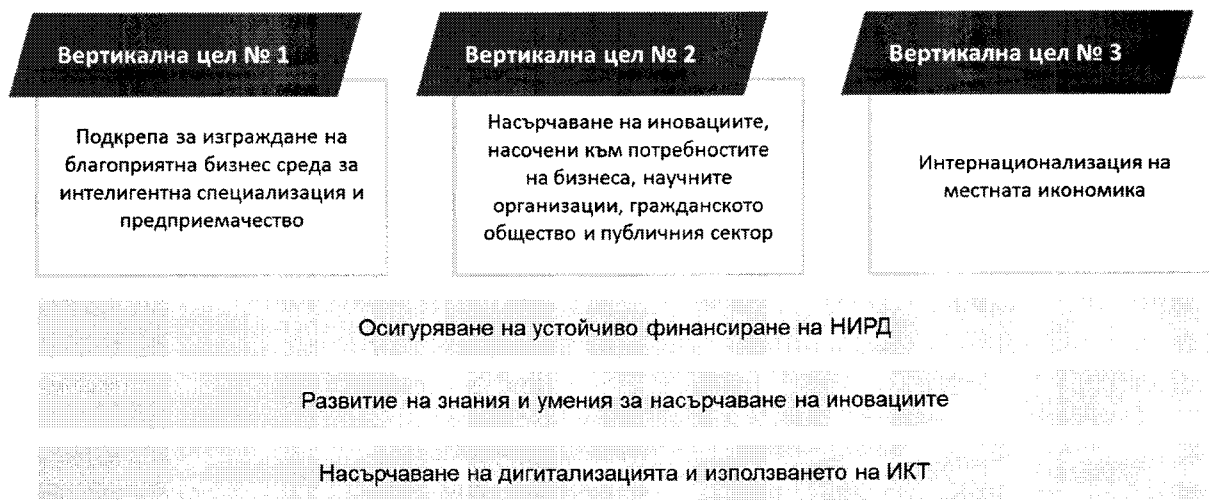
- наличието на ключови активи и способности (включително капацитет на човешките ресурси) за всяка от предложените области;
- потенциал за технологична диверсификация на идентифицираните сектори, кръстосани сектори или области;
- критична маса и/или критичен потенциал в рамките на всеки сектор;
- международната позиция на Община Пловдив като местен възел в глобалните вериги на стойността.

Конкретните мерки и дейности в рамките на стратегическата рамка са представени по-подробно в текста, както и в Плана за действие.

3. Стратегическа рамка на ИСИСОП

На високо ниво, стратегическата рамка на ИСИСОП е представена на следната фигура:

Фигура 58. Стратегическа рамка на ИСИСОП

Стратегическа цел 1. Подкрепа за изграждане на благоприятна бизнес среда за интелигентна специализация и предприемачество

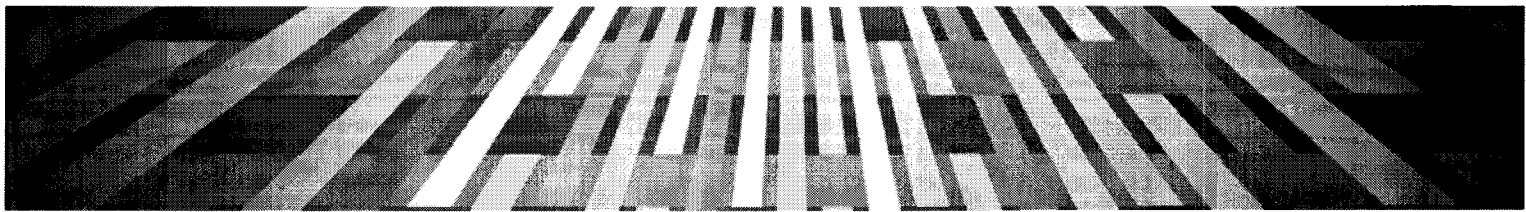
В рамките на Стратегическа цел 1 са предвидени мерки и дейности, насочени на първо място към подобряване на предпоставките за интелигентна специализация. В допълнение, Стратегическа цел 1 адресира потребностите за развитие на благоприятна бизнес среда като инструмент за задълбочаване на интелигентната специализация и НИРД.

Мярка 1.1 Подкрепа на съществуващите и нововъзникващите клъстерни инициативи

Фокусът на мярката е насърчаването на клъстеризацията като подход за развитие на интелигентна специализация. Използваният клъстерен подход в развитите икономики води до създаването на мрежи от заинтересувани и технологично свързани предприятия и други организации с цел да се постига по-ефективно концентриране на ресурси за подобряване на конкурентоспособността във възможно най-много сфери на дейност. Регионалната концентрация на участниците в клъстерите и относителната близост на други икономически субекти предполагат възникването на допълнителни ефекти като например по-ефективно използване на квалифицирана работна ръка в даден регион, мултипликация на вече завоювани пазарни позиции в определена индустриална сфера и др.²² В рамките на мярката са предвидени следните конкретни дейности:

- Подкрепа за изграждането на нови клъстери и за управление на съществуващите клъстери в избрани направления в съответствие с поставените приоритети

²² Иновациите – европейски, национални и регионални политики. Фондация „Приложни изследвания и комуникации“, 2008 г.

-
- Изграждане на мрежа за междуклъстерно сътрудничество на национално и международно ниво
  - Популяризиране на концепцията за работа в клъстери чрез информационни дни и посещения за обмяна на опит с водещи клъстери в Европа

Мярка 1.2 Стимулиране на високотехнологични и средно-към високотехнологични производства с цел повишаване техния дял в регионалната икономика

Високите технологии и изделия носят най-голяма добавена стойност на единица продукция и това обяснява стремежа на отделни предприятия, региони и държави да насочат своето производство на стоки и услуги в сферата на високите технологии²². Към момента високотехнологичните и средно-към високотехнологичните производства представляват малък дял от икономиката на Община Пловдив и ФУА. В същото време подобни производства имат по-устойчиви конкурентни предимства и са по-резистентни на кризи, както сочат данните по време на икономическата и финансова криза в ЕС през периода 2008-2012 г.²³ Дейностите, предвидени в мярката, включват:

- Провеждане на информационни дейности и събития (работилници, годишни награди и др.), представящи възможностите за развитие на високотехнологични и средно-към високотехнологични производства в Пловдив и ареала
- Провеждане на информационни дейности и събития относно услугите и инструментите за технологичен трансфер
- Фокусирана подкрепа по Закона за насърчаване на инвестициите за създаване на високотехнологични и средно-към високотехнологични производства

Мярка 1.3 Реализиране на пилотни действия в рамките на регионалните специализации

Насърчаването на регионалната специализация следва да се основава на конкретни добри практики и пилотни действия за укрепване на междусистемните връзки в рамките на отделните специализации.

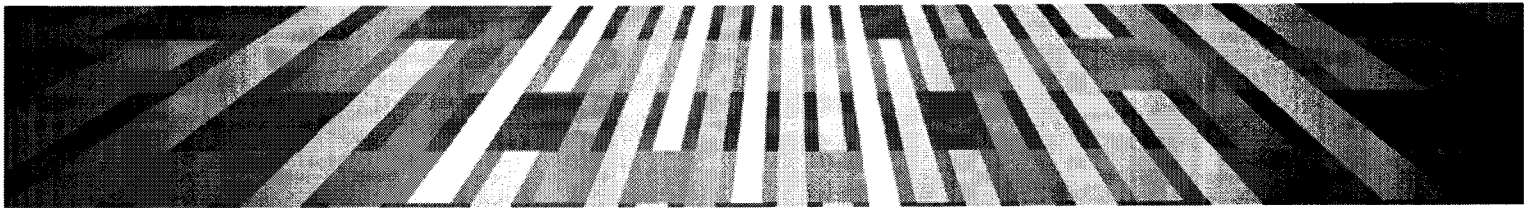
Пилотните дейности изпълняват следните функции:

- Захранват стратегията с нова информация за регионалния иновационен потенциал (участват в "предприемаческия процес на откриване");
- Осигуряват сигнал, че стратегията ще бъде конкретно изпълнена и няма да остане само като концепция, а ще допринесе за комуникацията на ИСИСОП като цяло;
- Изпитване на нови или нетрадиционни подходи за подкрепа на иновационната политиката в малък мащаб преди евентуалното разширяване, като се ограничават рисковете²⁴.

Конкретните действия за изпълнение на мярката са фокусирани върху разработването на инструменти за сътрудничество, както следва:

²³ Statistics in Focus 1/2013, Eurostat.

²⁴ Ръководство за научноизследователски и иновационни стратегии за интелигентна специализация (РИС 3)

-
- Постепенно изграждане на активна мрежа от Living Labs и демонстрационни центрове в тематичните области на регионалните специализации
  - Създаване на отворени производствени платформи, които осигуряват достъпа на МСП до производствени възможности и инфраструктури

Мярка 1.4 Подкрепа за създаването и развитието на инкубатори и акселератори

Една от основните слаби страни по отношение на инфраструктурата за развитие на предприемачеството в Община Пловдив е липсата на функциониращи инкубатори и акселератори. Бизнес инкубирането и ускоряването на растежа на предприятията играят важна роля в икономическото развитие, в промишлените иновации и в комерсиализирането на технологиите, като осигуряват ефективен инструмент за стимулиране на иновациите и особено на базираните на авангардни технологии иновации²⁵. Дейностите, включени в мярката, са:

- Насърчаване на създаването на инкубатори и/или акселератори в Пловдив
- Провеждане на информационни дейности и събития относно услугите, предоставяни от инкубаторите/ акселераторите

Мярка 1.5 Подобряване и разнообразяване на услугите в съответствие нуждите на предприятията

Адекватното предлагане на услуги от публичния и частния сектор за предприятията е от ключово значение за развитие на интелигентната специализация и предприемачеството. Фокусът на мярката е подобряване на хоризонталните или неспецифични услуги за предприятията, които подпомагат изграждането на благоприятна бизнес среда и въз основа на това – благоприятна среда за предприемачество, специализация и иновации. Стратегическата ориентация следва да бъде върху ключовите компоненти на регулация на бизнес средата, обобщени в методологията на изследването Doing Business на Световната банка²⁶. По-конкретно, предвидените дейности включват:

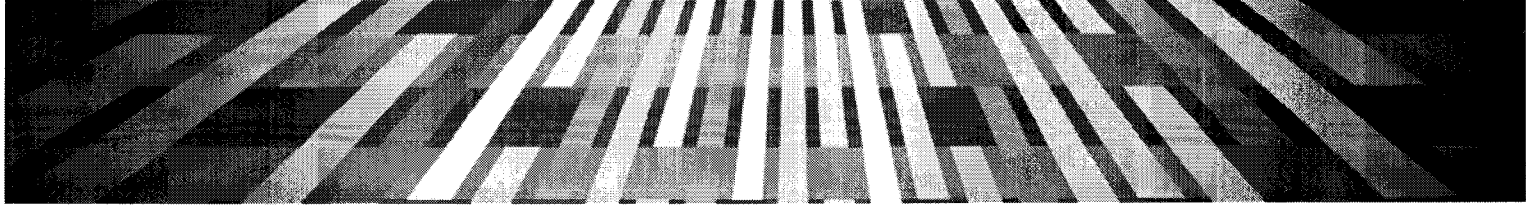
- Подобряване качеството и бързината при предоставяне на обществени и административни услуги за предприятията
- Разнообразяване и подобряване на качеството на услугите на частния сектор, предоставяни на предприятията (B2B)

Стратегическа цел 2. Насърчаване на иновациите, насочени към потребностите на бизнеса, научните организации, гражданското общество и публичния сектор

Стратегическа цел 2 се фокусира върху поетапното изграждане на системата за управление на иновационната политика в Община Пловдив. Едновременно с това, в рамките на Стратегическа цел 2 са предвидени мерки и дейности за подобряване и разширяване на

²⁵ Иновациите – европейски, национални и регионални политики. Фондация „Приложни изследвания и комуникации“, 2008 г.

²⁶ Doing Business 2017: Equal Opportunity for All. World Bank.

инфраструктурата за развитие на НИРД. Не на последно място, Стратегическа цел 2 адресира потенциала на НИРД за справяне с основните социални предизвикателства, които стоят пред Община Пловдив.

Мярка 2.1 Разработване на устойчив механизъм за стратегическо управление на иновационната екосистема

Разработването на устойчив механизъм за стратегическо управление на иновационната екосистема изисква от една страна подготовката на институционалните и организационни структури, платформи и инструменти за подкрепа на последователното прилагане на инициативи за насърчаване на НИРД. От друга страна, е необходимо да се изгради благоприятна среда за насърчаване на сътрудничеството между заинтересованите страни за развитие на иновациите в Община Пловдив. Дейностите в обхвата на мярката включват:

- Изграждане на механизъм за управление, мониторинг и контрол на изпълнението на ИСИСОП
- Създаване на иновационна платформа за обмен на информация и стимулиране на сътрудничеството между предприятията, изследователските организации, публичния сектор и гражданите в областта на науката, технологиите и иновациите
- Популяризиране на иновационната платформа посредством разработване и изпълнение на маркетингова стратегия с цел осигуряване на посещаемост и сътрудничество

Дейностите са представени подробно в Механизма за управление, изпълнение, мониторинг и оценка на ИСИСОП.

Мярка 2.2 Изграждане на нова научно-изследователска инфраструктура за интелигентен растеж, базиран на технологии с ниски емисии и висока енергийна ефективност

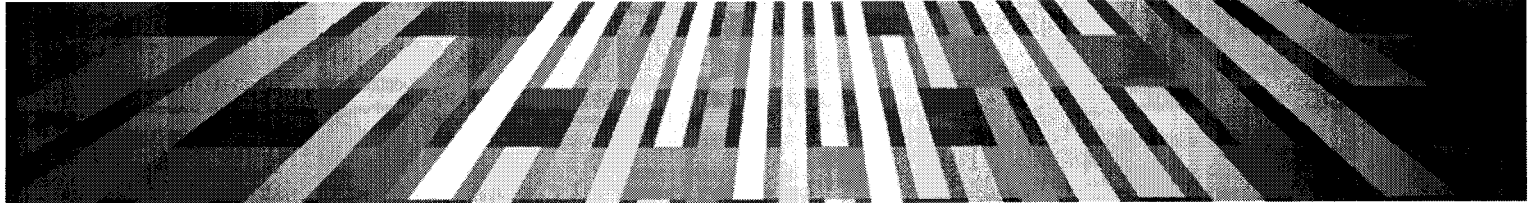
Развитието на научно-изследователската инфраструктура е от критично значение за подобряване на иновационната екосистема на Община Пловдив. Научната инфраструктура създава съществени предпоставки за изграждането на регионални научни комплекси, изпълняващи специфични задачи. Научната инфраструктура е естествено място за изграждане и развитие на публично-частното партньорство и за поддържане на устойчиви връзки между участниците в него. Научната инфраструктура стимулира международното научно сътрудничество, като така се обогатява и разширява натрупания опит и знание на различни научни колективи²⁷. По-конкретно, предвидените дейности са:

- Подкрепа за извършването на инвестиции в модерни изследователски лаборатории в научните институти и университетите
- Развитие на кв. "Гладно поле" като високотехнологичен център за НИРД и позиционирането му като "иновационен квартал"

---

²⁷ ИСИС 2014-2020.

Мярка 2.3 Подобряване на качеството и достъпа до услуги, подпомагащи НИРД

Обект на въздействие по мярката са специфичните услуги (координационни, информационни и др.), подпомагащи НИРД. Липсата на адекватни по съдържание и обхват специфични услуги за развитие на НИРД са едновременно слаба страна и заплаха за развитието на иновационната екосистема на Община Пловдив. Тези услуги укрепват системната връзка между предприятията и научно-изследователските организации, като едновременно с това улесняват процеса на технологичен трансфер между предприятията. Дейностите в обхвата на мярката включват:

- Учредяване на патентна клиника за предоставяне на информация и услуги, свързани със защита на индустриалната собственост
- Избор на технологични лидери/координатори в рамките на съществуващите партньорства и/или клъстери, които да координират дейностите и идеите, свързани с развитие на НИРД в съответната технологична област и да подпомагат разработването на нови проекти за сътрудничество

Мярка 2.4 Подкрепа за развитие на публично-частни партньорства за НИРД

Публично- частните партньорства (ПЧП) имат за цел да разработват нови технологии, продукти и услуги, които да осигурят на местните предприятия водеща роля на световните пазари. ПЧП обикновено се финансират чрез публични средства за изследователски и иновационни дейности, както и чрез частно финансиране от страна на водещите индустриални фирми за внедряване на НИРД. В ПЧП могат да участват и МСП²⁷. За насърчаване на прилагането на модела на ПЧП са предвидени следните дейности:

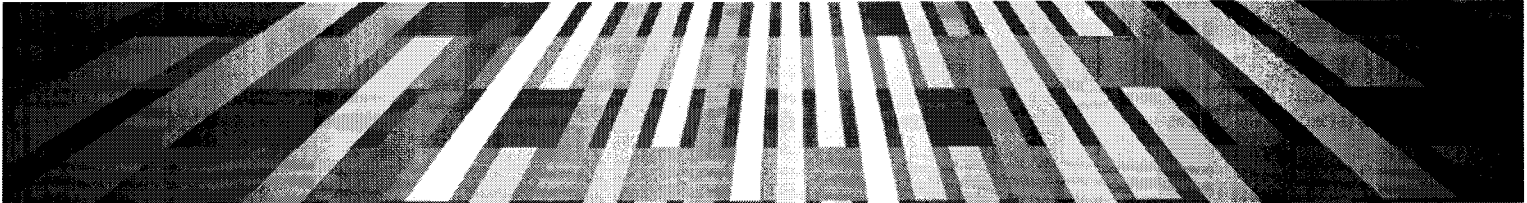
- Изграждане на центрове за върхови постижения и центрове за компетентност
- Създаване на тематични мрежи за сътрудничество и съвместно ползване на инфраструктура за научни изследвания от научни организации, университети, предприятия и държавни институции
- Насърчаване на създаването на работни групи от учени, изследователи и предприемачи около изследователски теми с цел създаване на решения от международен мащаб

Мярка 2.5 Повишаване на ефективността на комерсиализация на резултатите от НИРД в научните институти и университетите

Комерсиализацията на резултатите от НИРД в научните институти и университетите е „тясно“ място в иновационната екосистема на Община Пловдив. В същото време комерсиализацията на резултатите от научните изследвания е гаранция за пълноценно реализиран потенциал на държавната система за научни изследвания²⁸. Поради това е необходимо качествено да се подобри процеса на комерсиализация на резултатите от научните изследвания чрез следните дейности:

---

²⁸ ИСИС 2014-2020.

-
- Провеждане на информационни дни и/или събития за споделяне на добри практики за комерсиализация на резултатите от НИРД и сътрудничеството между бизнеса и научно-изследователските организации
  - Приемане на стратегии за комерсиализация на научните изследвания в научните институти и университетите
  - Разработване на общи условия на договори за лицензиране на интелектуалната собственост, произтичаща от научните изследвания с цел осигуряване на прозрачност и предвидимост на процеса по лицензиране
  - Основаване на спин-оф фирми като съвместни предприятия с предприятия или капиталови партньори
  - Проактивен маркетинг относно възможностите за съвместни проекти за развитие на НИРД с бизнеса

Мярка 2.6 Интеграция на социалните иновации в цялостни решения, отговарящи на основните социални предизвикателства

Социалните иновации са важни за регионалното развитие, тъй като те могат да създадат нови бизнес възможности, да предоставят нови перспективи за гражданите и да помогнат за модернизацията на публичния сектор. Те могат също да бъдат средство за осъществяване на по-отзивчиви към социалната промяна политики и да насърчават и подкрепят иновационните социални предприятия²⁹. Дейностите, насочени към насърчаване на социалните иновации в Община Пловдив, са:

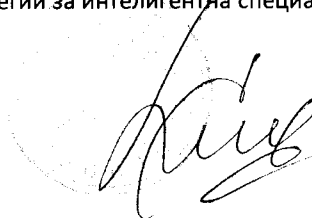
- Провеждане на информационни дейности и събития относно основните социални предизвикателства и възможностите за развитие на социални иновации
- Насърчаване на социалното предприемачество чрез приоритетно възлагане на обществени поръчки на социални предприятия при спазване условията на Закона за обществените поръчки
- Изграждане на механизми за участие на социалните предприятия при планиране и оценка на НИРД

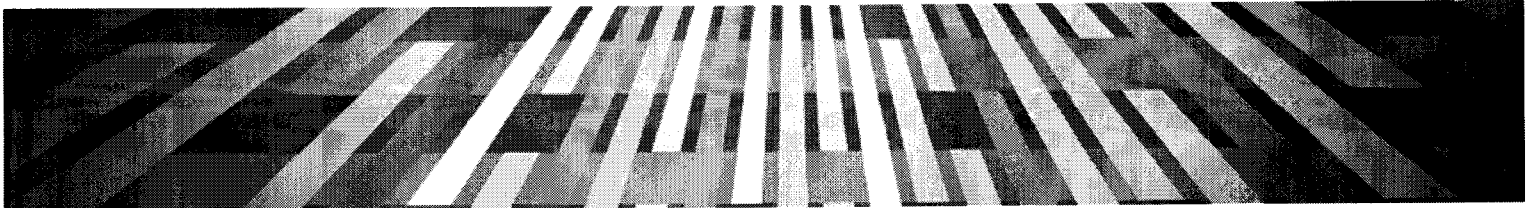
Стратегическа цел 3. Интернационализация на местната икономика

Под интернационализация на местната икономика се разбира процесът на излизане и нарастващото включване на предприятията в международните пазари. Интернационализацията се свързва основно с вноса и износа на предприятията, но включва и редица други дейности - стратегически съюзи, съвместни научни изследвания, съвместно развитие, аутсорсинг, преместване, сливания и придобивания, лицензиране на правата върху интелектуалната собственост, демонстрация на технологии³⁰. Стратегическа цел 3 включва мерки и дейности за насърчаване на износа и преките чуждестранни инвестиции

²⁹ Ръководство за научноизследователски и иновационни стратегии за интелигентна специализация (РИС 3)

³⁰ Ръководство за научноизследователски и иновационни стратегии за интелигентна специализация (РИС 3)

като предпоставки за подобряване на конкурентоспособността на икономиката на Община Пловдив. В допълнение се предвиждат конкретни дейности за подобряване на имиджа на Пловдив като място за инвестиции, работа и живот.

Мярка 3.1 Насърчаване на експортната ориентация на предприятията и изследователските организации

Насърчаването на експортната ориентация на предприятията е основен елемент от изпълнението на Стратегическа цел 3. Предприятията, които участват в клъстери и бизнес мрежи, могат да извлекат полза от контактите, бизнес връзките и официалните и неофициалните знания, които се обменят в рамките на даден клъстер и бизнес мрежа, както и от персонализирани услуги, осигурявани от клъстерни и мрежови организации. Тези ползи улесняват, наред с други неща, развитието на партньорства в чужбина, по-лесен достъп до световни вериги за създаване на стойност, създават стратегически съюзи с международни научноизследователски организации в партньорски клъстери или мрежи, разширяват своите търговски дейности в чужбина, включително в областта на обществените поръчки, и получават подходящи умения и персонализирани професионални съвети³¹. Конкретните дейности по мярката включват:

- Осигуряване на високо ниво на участие на бизнеса, образователните и научните организации в регионални и мета мрежи за регионално сътрудничество
- Насърчаване на участието на предприятията в интелигентни пазари и глобални вериги на добавената стойност
- Предоставяне на консултантски услуги, съдействие при участие в международни събития, изложби, конференции, съдействие при получаването на необходимата сертификация / акредитация, съдействие при решаване на спорове

Мярка 3.2 Продължаване на усилията за изграждане на позитивен имидж на Пловдив като атрактивна дестинация за ПЧИ и град с благоприятни условия за работа и живот в България

Община Пловдив последователно изгражда имиджа на Пловдив като благоприятно място за инвестиции, работа и живот. В рамките на мярката са предвидени няколко дейности, надграждащи досегашните усилия, както следва:

- Позициониране на Пловдив като предпочитано място за установяване в България на седалищата на чуждестранни и глобални компании в избрани приоритетни направления
- Разработване и предоставяне на услуги за ориентация на потенциални чуждестранни инвеститори
- Провеждане на информационни дейности и събития относно възможностите за живот и работа в Пловдив за чужденци

³¹ Съобщение на ЕК: „Малък бизнес, голям свят— ново партньорство за подпомагане на МСП да се възползват от глобални възможности“, COM/2011/0702.

Мярка 3.3 Развитие на сътрудничеството за иновации със съседните общини и региони

Община Пловдив активно си сътрудничи със съседните общини и региони в редица области на регионалното развитие. Въпреки това, до момента липсва стратегически фокус върху сътрудничеството конкретно за развитието на НИРД. Съществуват редица възможности за финансиране на проекти и дейности за ускоряване и подобряване на междуобщинското и междурегионалното сътрудничество. Дейностите по изпълнение на мярката са:

- Разработване и участие в проекти и инициативи за сътрудничество с общини и региони за насърчаване на НИРД
- Провеждане на информационни дейности и събития относно възможностите за участие в проекти за междурегионално и транснационално сътрудничество на предприятията, университетите, научните институти и организацията на гражданското общество за развитие на НИРД
- Участие в проекти за междурегионално и транснационално сътрудничество на предприятията, университетите, научните институти и организацията на гражданското общество за развитие на НИРД

Стратегическа цел 4. Осигуряване на устойчиво финансиране на НИРД

Осигуряването на адекватно по обхват и размер финансиране е едно от ключовите рамкови условия за развиване на иновациите. В същото време, България изостава значително от средните нива в ЕС по отношение на разходите за НИРД. Достъпът до финансиране е едно от най-сериозните ограничения за икономическия растеж и предприемаческата инициатива³². Поради това, Стратегическа цел 4 предвижда редица мерки и дейности за оптимално използване на съществуващите източници за финансиране на НИРД, както и за диверсификация на финансовите инструменти за развитие на иновациите.

Мярка 4.1 Насърчаване на ефективното използване на възможностите за финансиране на НИРД, предоставяни от ЕСИФ, други програми и инициативи на ЕС, и международни донори

На европейско и национално ниво е изградена система от източници за финансиране на НИРД, които не се използват достатъчно интензивно от предприятията и изследователските организации в Община Пловдив. В рамките на мярката се предвиждат редица дейности, насочени към укрепване на капацитета на заинтересованите страни и Община Пловдив за успешно използване на съществуващите инструменти за финансова подкрепа:

- Разпространяване на информация за процедури за набиране на проектни предложения за финансиране на НИРД от ЕСИФ
- Предоставяне на консултации и бърза проверка / преглед на проектни идеи за развитие на НИРД

³² ИСИС 2014-2020.

- Подкрепа за международното търсене на партньори за участие в проекти за развитие на НИРД
- Разпространяване на информация за възможностите за използване на финансови инструменти по ОП "ИК" 2014-2020 и на Европейския инвестиционен фонд в България
- Активно участие в инициативите по проекта "Stairway to Excellence" (S2E)
- Насърчаване на участието в проекти и инициативи на EUREKA и EUROSTARS
- Подготовка на проекти за насърчаване на НИРД в сътрудничество с JASPERS

Мярка 4.2 Подкрепа за диверсификацията на източниците за финансиране на НИРД

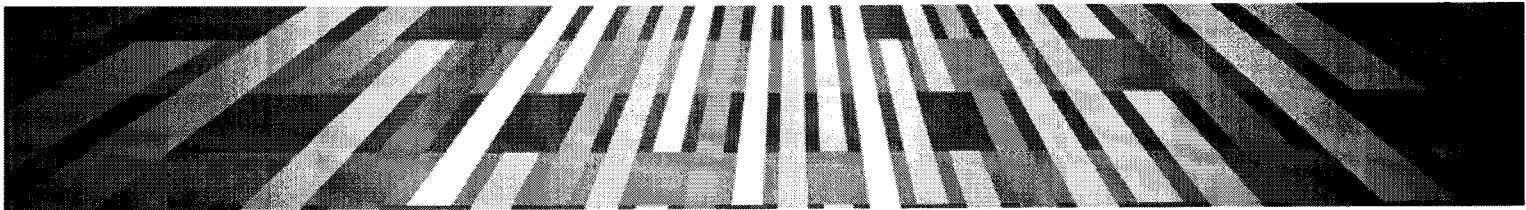
Наред със съществуващите източници за финансиране на НИРД, е необходимо стимулиране на местни и регионални инициативи и инструменти за финансиране. Диверсификацията на източниците на финансиране е предпоставка за по-адекватно посрещане на потребностите на заинтересованите страни на местно ниво и за насърчаване на предприемачеството и иновациите. Дейностите в тази област включват:

- Създаване на регионален иновационен фонд
- Насърчаване създаването на регионални фондове за рисков капитал и мрежи от бизнес ангели
- Разработване на инициативи за свързване на потенциалните международни инвеститори в НИРД с перспективни иновативни предприятия
- Сключване на споразумения с банковия сектор за насърчаване на финансирането на проекти за НИРД на регионално ниво
- Насърчаване развитието на краудфъндинг финансиране и микрофинансиране за развитие на НИРД
- Разработване на правила за възлагане на обществени поръчки за иновации и иновационни партньорства въз основа на добри европейски практики

Стратегическа цел 5. Развитие на знания и умения за насърчаване на иновациите

Човешкият капитал е в основата на конкурентоспособността и иновационния потенциал на местната икономика. Истинското конкурентно предимство на една местна икономика се състои в капацитета ѝ да осигурява постоянно високообразовани човешки ресурси. Процесът на осигуряване на високообразовани човешки ресурси изисква дългосрочна визия и внимателно планиране, тъй като подготвени кадри, от каквито се нуждае икономиката, особено в индустриите с висока добавена стойност, не могат да бъдат осигурени лесно и бързо³³.

³³ ИСИС 2014-2020.

Всички заинтересовани страни посочваха многократно в рамките на проведените фокус групи и интервюта жизненоважното значение на образованието и обучението за развитие на човешки ресурси с подходящи знания и умения за участие в НИРД. Националната политика в областта на образованието и професионалното обучение играе водеща роля, но съществуват редица мерки и дейности, които могат да се предприемат на местно ниво за осигуряване на подготвени и мотивирани човешки ресурси. Стратегическа цел 5 адресира тези възможности, за да подкрепи изпълнението на всички останали стратегически цели на ИСИСОП.

Мярка 5.1 Подобряване на информираността на заинтересованите страни относно регионалната специализация

На национално ниво се констатира като слаба страна наличието на ниска предприемаческа и иновационна култура³⁴. Насърчаването на про-иновационната и предприемаческата култура е сериозно предизвикателство за всички заинтересовани страни, тъй като изисква дългосрочни и интензивни въздействия за постигане на устойчив резултат. Съществуват и редица институционални препятствия - вътрешни йерархии, организационна култура и др. Поради това дейностите, включени в мярката, като предпоставка и ключов фактор се стремят да въздействат основно чрез предоставянето на информация, провеждането на събития и насърчаване на добрите практики, както следва:

- Създаване на награди за иновации
- Подготовка и изпълнение на програма от събития, насочени към насърчаване на предприемаческата култура и подобряване на знанията и уменията за предприемачество
- Провеждане на информационни кампании, насочени към повишаване на обществения престиж на иновациите и НИРД и запознаване със стратегическите цели на ИСИСОП

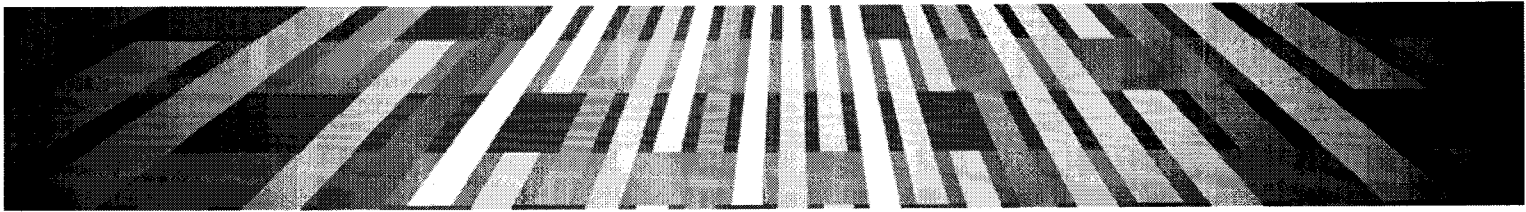
Мярка 5.2 Насърчаване на предвидимост и адекватност на пазара на труда

Пазарът на труда е изключително динамичен и се влияе във все по-голяма степен от развитието на високотехнологични производства, дигитализацията и автоматизацията на работните процеси. Прогнозирането на пазара на труда на местно ниво има три основни предимства:

- осигурява съответствие между текущото търсене и предлагане на умения;
- помага на служителите и предприятията да се приспособят към постоянните промени;
- дава възможност за изграждане и поддържане на компетентности, ориентирани към бъдещите потребности на пазара на труда³⁵.

³⁴ ИСИС 2014-2020.

³⁵ Guide to anticipating and matching skills and jobs, Vol. 2. European Training Foundation / European Centre for the Development of Vocational Training / International Labour Office, 2016

Едновременно с това е необходимо разнообразяването и подобряването на услугите по заетостта на местно и регионално ниво, както от компетентните държавни органи, така и от доставчиците на специализирани услуги в частния сектор.

Дейностите в рамките на мярката са:

- Прогнозиране на пазара на труда на местно равнище;
- Създаване на инструмент за краткосрочно / средносрочно и дългосрочно прогнозиране на търсенето на знания и умения въз основа на съществуващите рамки за оценка на компетенциите (например mycompetence.bg, European e-Competence Framework, EntreComp);
- Разработване и предоставяне на специализирани услуги по заетостта за човешки ресурси, работещи в областта на НИРД, на местно равнище.

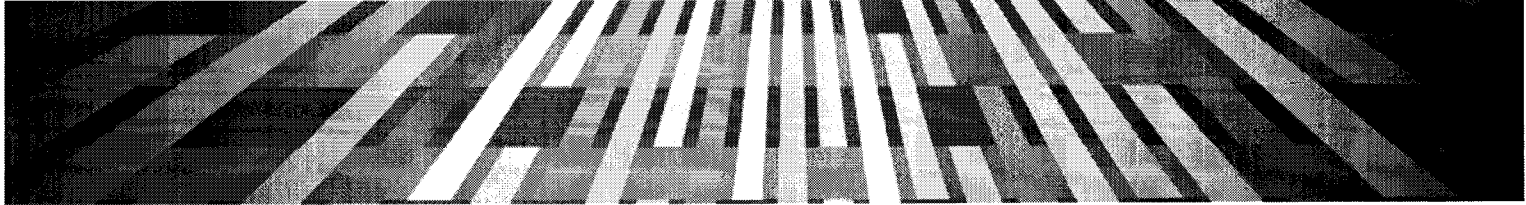
Мярка 5.3 Развитие на знания, умения и компетенции на лицата, изграждащи иновационната екосистема

Въз основа на анализите за потребностите на пазара на труда, следва да се разработят конкретни програми, нови форми на обучение, както и промени в съществуващите учебни програми, с цел осигуряване на адекватни знания и умения за участие в НИРД. Дейностите по мярката са насочени към установените потребности на заинтересованите страни в рамките на Модела на иновационното търсене и предлагане, но следва да се допълнят и разнообразят в средносрочен план с оглед на промените на пазара на труда. Дейностите включват:

- Развитие на програми за дуално обучение и практики в професионалните училища;
- Създаване на схеми за иновационна мобилност в университетите;
- Подобряване и разнообразяване на услугите за кариерно ориентиране в училищата и университетите;
- Насърчаване на фокусираното езиково обучение;
- Провеждане на обучения за придобиване на дигитални компетентности;
- Провеждане на обучения по предприемачество и "меки" умения на служителите и мениджърите в предприятията;
- Провеждане на обучения за ръководители на проекти за НИРД, финансирани от ЕС;
- Подкрепа за преквалификация на служителите за нуждите на високотехнологични производства и интензивни на знание услуги
- Пилотно тестване на иновационни образователни системи като Jump Math

Стратегическа цел 6. Насърчаване на дигитализацията и използването на ИКТ

Информационните и комуникационни технологии (ИКТ) са един от основните двигатели за изграждането на конкурентоспособна икономика, основана на знанието и иновациите. Политиката в областта на ИКТ е секторна политика с хоризонтално действие във всички социални и икономически сектори. Тази политика може да се провежда само чрез

съгласувани и координирани усилия на всички държавни институции, научни и образователни организации, и с участието на представителните организации на бизнеса и гражданското общество³⁶.

Едновременно с това дигитализацията на работните процеси е и възможност, и заплаха за конкурентното предимство на предприятията в Община Пловдив и ФУА. Дългосрочната конкурентоспособност на регионите зависи от доброто планиране на инвестициите в областта на ИКТ. ИКТ е основен фактор както като ключова технология и като област на специализация. Прилагането на ИКТ вече трансформира съвременните общества и вероятно ще доведе до още по-големи промени. Колкото повече заинтересованите страни се възползват от тези нови възможности, толкова по-голяма добавена стойност ще има и въвеждането, и използването на ИКТ³⁷.

Мярка 6.1 Подкрепа за подобряването на телекомуникационната инфраструктура и предоставяне на широка гама от услуги, включително достъпен широколентов интернет

Широколентовата интернет връзка и електронните инфраструктури поставят основа за развитие на иновациите, както в областта на ИКТ, така и в други сектори. Комуникационните технологии създават възможности за развитие на услуги и приложения, за да отговарят на икономическите и социални нужди³⁸. Дейностите за подобряване на електронната инфраструктура на Община Пловдив включват:

- Приоритетно изграждане на модерна информационно-комуникационна инфраструктура в Община Пловдив
- Подкрепа за създаването на единна система за управление, поддържане и резервиране на оптичната инфраструктура

Мярка 6.2 Разработване и популяризиране на електронни обществени и административни услуги

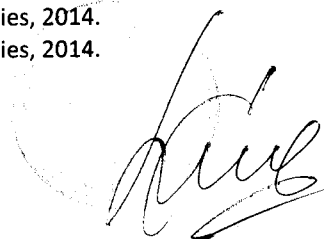
Чрез целенасочените си действия, Община Пловдив и останалите представители на публичния сектор могат съществено да допринесат за дигитализацията на местно равнище. Наличието на адекватни и достъпни електронни услуги и инструменти, предлагани от организациите на публичния сектор, ще насърчи прилагането и използването им от бизнеса, научните и образователните организации, и гражданите. Дейностите в обхвата на мярката включват:

- Анализ на съществуващите административни процеси и настоящото състояние на предлаганите услуги
- Разработване на оптимизиран модел на административните процеси по предоставяне на услугите, позволяващ електронизирането им

³⁶ ИСИС 2014-2020.

³⁷ The Digital Agenda Toolbox. Institute for Prospective Technological Studies, 2014.

³⁸ The Digital Agenda Toolbox. Institute for Prospective Technological Studies, 2014.

- Подкрепа за създаване на секторни информационни платформи и бази данни - в областта на електронното здравеопазване, интелигентния транспорт, интелигентен град, интелигентни енергийни мрежи и др.
- Подкрепа за цифровизацията на културни, образователни и научни ресурси и създаване на електронни библиотеки и приложения за тяхното използване
- Насърчаване на публикуването и използването на отворени данни, включително чрез разработването на уеб сайтове и приложения, използващи отворени данни

Мярка 6.3 Популяризиране на съществуващите технологии, услуги, програми и информационни приложения за дигитализация на дейността на предприятията и изследователските организации на територията на ЕС

Информираността на заинтересованите страни относно възможностите и предимствата от въвеждане и използване на ИКТ играе важна роля за насърчаването на процеса на дигитализация на всички нива. В рамките на мярката са предвидени конкретни дейности за подобряване на информираността относно конкретните възможности за използване на ИКТ в процеса на развитие на НИРД:

- Подкрепа на дейностите за обществено осведомяване относно съществуващите информационни услуги за местния бизнес и общности
- Насърчаване на достъпа и използването на високопроизводителни изчислителни инфраструктури и услуги (суперкомпютри, облаци, мрежи, софтуер за симулация)

Тематични приоритети за интелигентна специализация в Община Пловдив и ФУА

Процесът на идентификация на интелигентната специализация е динамичен, с участието на партньори от икономическата и научната сфери, а също така и на гражданското общество, за да се идентифицират областите, в които Община Пловдив и ФУА имат шанс да се отличат и да утвърдят имиджа си на международния пазар³⁹.

ИСИС 2014-2020 определя четири тематични области, в които България има конкурентно предимство в настоящия момент. От тях, три тематични области – „Информатика и ИКТ“, „Мехатроника и чисти технологии“, и „Здравословен начин на живот и биотехнологии“, са определени като приоритетни за развитието на НИРД в ЮЦР.

Според ИСИС 2014-2020, капацитетът за интелигентна специализация на Област Пловдив е съсредоточен в тематична област „Информатика и ИКТ“ и „Индустрия за здравословен живот и био-технологии“. Въпреки това, доказателствата, събрани в аналитичната част на стратегията, сочат на извода, че е наличен капацитет за интелигентна специализация и в областта „Мехатроника и чисти технологии“ с оглед на иконометричните показатели, и на съществуващата инфраструктура за развитие на НИРД.

Дефинирането на тематичните приоритети на ИСИСОП се основава на процес на активно участие на заинтересованите страни, в комбинация с отчитането на наличните

³⁹ ИСИС 2014-2020.

доказателства за регионална интелигентна специализация. Водеща роля за идентифицирането на тематичните приоритети имат Анализа на икономическия профил на Община Пловдив и ФУА, и Модела на иновационното търсене и предлагане. Констатациите от анализите бяха обсъдени и потвърдени с представители на заинтересованите страни по време на проведените фокус групи и интервюта. Тематичните приоритети за интелигентна специализация са представени обобщено на следната таблица:

Таблица 5. Тематичните приоритети за интелигентна специализация в Община Пловдив и ФУА

Тематична област (ИСИС 2014-2020)	Тематични приоритети за интелигентна специализация с потенциал за иновации
Здравословен начин на живот и биотехнологии	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Хранително-вкусова промишленост ▪ Фармация и козметика ▪ Здравеопазване
Мехатроника и чисти технологии	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Производство на машини и оборудване, включително за автомобилната индустрия ▪ Производство на опаковки ▪ Производство на компютърна техника, електронни и оптични продукти ▪ Производство на електрически съоръжения
Информатика и ИКТ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Компютърното програмиране ▪ Консултантски услуги в рамките на ИКТ и други дейности

Съществуването на предприемаческия процес на откриване на нови области и ниши за специализация е основен принцип на концепцията за интелигентна специализация. Особено внимание трябва следователно да бъде посветено на редовното проучване и разглеждане на новопоявяващите се възможности⁴⁰. В този смисъл, Механизмът за управление, изпълнение, мониторинг и оценка на ИСИСОП следва периодично да преразглежда идентифицираните тематични приоритети и да ги актуализира с оглед на откриването на нови области за специализация и динамиката на развитие на иновационната екосистема.

⁴⁰ Ръководство за научноизследователски и иновационни стратегии за интелигентна специализация (РИС 3), Служба за публикации на Европейския съюз, 2012 г.

План за действие

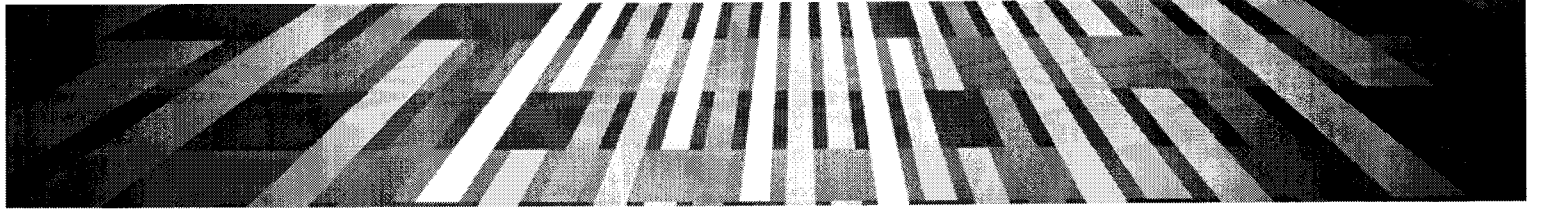
ОТДЕЛЕН ДОКУМЕНТ

ПРОЕКТ!

**Механизъм за управление,
мониторинг и оценка**

Механизъм за управление, изпълнение, мониторинг и оценка на ИСИСОП

Устойчивото управление на ИСИСОП е от ключово значение за ефективното изпълнение на стратегията. От своя страна, мониторингът и оценката на ИСИСОП са две логически обвързани дейности. Мониторингът проследява напредъка на заложените стратегически цели – предоставя количествена и качествена информация за напредъка на дадена политика в сравнение с определени базови данни или цели. Оценката дава обосновано обяснение за това дали интервенциите постигат желаните резултати. Оценката цели да оцени защо и как се постигат (или не се постигат) желаните резултати. Мониторингът и оценката анализират механизмите, водещи до резултат и взимат предвид въздействията, които не са предварително планирани.

1. Управление и изпълнение на ИСИСОП

За успешното изпълнение на ИСИСОП е необходимо да се организира структура, която ще даде възможност за ефективно управление на иновационната политика в Община Пловдив. В допълнение, за да се максимизират ползите от изпълнение на ИСИСОП, в хода на разработване на системата за управление и изпълнение беше поставен акцент върху търсенето на начини за използване на потенциала на вече съществуващите институции и структури.

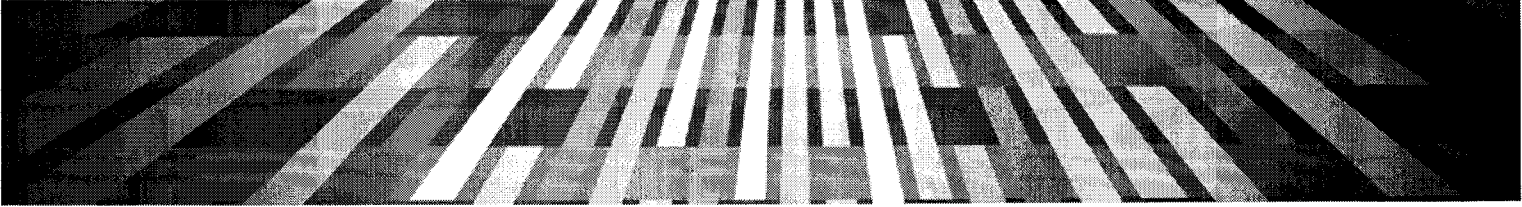
Системата за управление и изпълнение включва четири основни нива, които са представени подробно по-долу.

Общински съвет на Община Пловдив

Общинският съвет на Община Пловдив определя политиката за изграждане и развитие на общината във връзка с осъществяването на следните дейности, относими към изпълнението на ИСИСОП⁴¹:

- общинското имущество, общинските предприятия, общинските финанси, данъци и такси, общинската администрация;
- устройството и развитието на територията на общината и на населените места в нея;
- образованието;
- здравеопазването;
- културата;
- благоустрояването и комуналните дейности;
- социалните услуги;
- опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси;
- поддържането и опазването на културни, исторически и архитектурни паметници;
- развитието на спорта, отдиха и туризма.

⁴¹ Чл. 20 от Закона за местното самоуправление и местната администрация.

По-конкретно, Общинският съвет на Община Пловдив има следните отговорности, свързани с управлението и изпълнението на ИСИСОП:

- Одобряване на ИСИСОП, Плана за действие и тригодишните конкретни планове за изпълнение на ИСИСОП;
- Осъществяване на мониторинг и контрол на изпълнението на ИСИСОП на стратегическо ниво и от гледна точка на синергията с останалите стратегии и приоритети за местно развитие;
- Одобряване на инициативи и проекти, решения за придобиване, управление и разпореждане с общинско имущество, решения за участие на общината в сдружения на местни власти в страната и в чужбина, промени в числеността и структурата на общинската администрация, както и други решения, свързани с изпълнението на ИСИСОП.

Кмет, заместник-кметове и общинска администрация

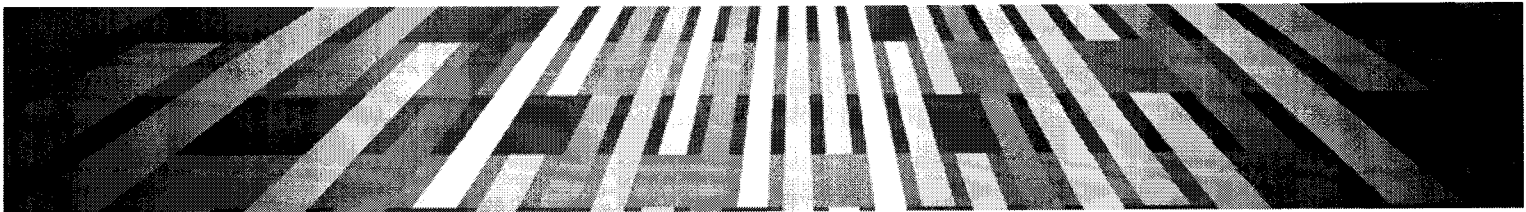
Кметът на община Пловдив организира изпълнението на ИСИСОП и общинския бюджет във връзка с мерките, предвидени в стратегията. Кметът на Община Пловдив председателства заседанията на Съвета за иновации.

Заместник-кметът с ресор "Образование, бизнес развитие, европейски политики и международно сътрудничество" подпомага дейността на кмета на Община Пловдив по организация на изпълнението на ИСИСОП и координира разработването и изпълнението на мерките и дейностите, предвидени в Плана за действие на стратегията.

Дирекция „Образование, развитие и международно сътрудничество“ в структурата на общинската администрация на Община Пловдив има следните функции по отношение на изпълнението на ИСИСОП:

- Осигуряване на подкрепа на общинската администрация, предприятията, научните и образователните организации, организациите на гражданското общество и гражданите при изпълнение на мерките и дейностите, предвидени в ИСИСОП;
- Подпомагане изграждането и функционирането на Иновационната платформа на Община Пловдив;
- Разработване на проекти на тригодишни планове за изпълнение на ИСИСОП;
- Планиране и координация на проектите на Община Пловдив за изпълнение на ИСИСОП, включително проекти и инициативи за сътрудничество и публично-частни партньорства;
- Осъществяване на оперативен мониторинг и координация на проекти за развитие на НИРД на други участници в иновационната екосистема ;
- Организиране и провеждане на дейности, свързани с мониторинг и оценка на изпълнението на ИСИСОП;
- Осигуряване на подкрепа във връзка с изпълнението на ИСИСОП на общинския съвет, кмета, заместник-кмета с ресор "Образование, бизнес развитие, европейски политики и международно сътрудничество".

Дирекция „Образование, развитие и международно сътрудничество“ изпълнява функциите на секретариат на Съвета по иновации. В средносрочен план функциите на дирекция „Образование, развитие и международно сътрудничество“ могат да бъдат предоставени на специализирано звено на общинската администрация - общинската агенция за иновации. Учредяването на общинска агенция за иновации беше идентифицирано от заинтересованите страни като ключова предпоставка за успешно постигане на стратегическите цели на ИСИСОП.

В допълнение, след учредяването на общинска агенция за иновации, на агенцията могат да бъдат възложени следните допълнителни функции:

- Осигуряване на обучение и консултиране на предприятията, научните и изследователските организации относно подготовката и изпълнението на иновативни проекти;
- Събиране и разпространение на информация и данни относно предприятията, научните и изследователските организации в Община Пловдив и ФУА, с акцент върху областите на регионална специализация;
- Подпомагане на сътрудничеството на предприятията с организациите, предоставящи специализирана помощ и съвети: центрове за технологичен трансфер, научни и технологични паркове, бизнес инкубатори и др.;
- Насърчаване на включването на предприятията, научните и изследователските организации в регионални, национални и международни мрежи за сътрудничество в областта на НИРД и консултиране относно източниците за финансиране на иновативни проекти;
- Организация и провеждане на събития за насърчаване на НИРД и предприемачеството в Община Пловдив.

Съвет за иновации

Съветът за иновации към кмета на Община Пловдив е органът, който осъществява мониторинг и контрол за изпълнението и извършва оценка на въздействието на ИСИСОП, Плана за действие и тригодишните планове за изпълнение. Съставът на Съвета за иновации се определя със заповед на кмета на общината и следва да включва представители на всички заинтересовани страни, участващи в изграждането на иновационна екосистема на Община Пловдив. Съветът провежда четири редовни заседания годишно, както и извънредни заседания (при необходимост).

Основните задачи на Съвета за иновации включват:

- Предоставяне на мнения и даване на становища по инициативи, проекти и дейности, предвидени в ИСИСОП и Плана за действие;
- Приемане на годишна оценка на изпълнението на ИСИСОП (въз основа на доклади за изпълнението на стратегията, изготвени от Дирекция „Образование, развитие и международно сътрудничество“).

Иновационна платформа на Община Пловдив

Основните задачи на Иновационната платформа на Община Пловдив са

- да подпомогне развитието на регионалните специализации;
- да осигурява разпространението на информация за целите и посоките на иновационната политика на Община Пловдив;
- да създава условия за интегриране на всички заинтересовани организации и граждани, работещи в областта на НИРД и предприемачеството в общината.

Една от ключовите мерки за изграждане на Иновационната платформа е разработването и въвеждането в експлоатация на информационен портал. Порталът е предназначен за осигуряване на пълна прозрачност и възможност за комуникация и трансфер на технологии между предприятията, клъстерите, научните и образователните организации, центровете за трансфер на технологии, научните и технологичните паркове и другите участници в иновационната екосистема на Община Пловдив.

Порталът може да съдържа следната информация:

- Списък на предприятията, принадлежащи към дадена ключова индустрия или клъстер, стартиращи иновативни предприятия и др.;
- Списък на научни и изследователски организации, университети, технически училища, центрове за трансфер на технологии, научни и технологични паркове, бизнес инкубатори, акселератори и др.;
- Списък на компетентни органи в областта на НИРД на местно, регионално, национално и европейско ниво;
- Информация относно източниците на финансова подкрепа за НИРД и предприемачество от различни източници – национални оперативни програми по ЕСИФ, финансови инструменти, мрежи на бизнес ангели, гаранционни фондове и др.;
- Календар на срещи, конференции, инициативи свързани с развитието на НИРД и предприемачеството в региона, страната и чужбина;
- Полезна информация относно защитата и комерсиализацията на интелектуалната и индустриалната собственост;
- Други.

За да се изгради и да актуализира информацията, съдържаща се на портала, е необходимо създаване и поддържане на мрежа от координатори и технологични лидери в областите на регионалните специализации и клъстерите. Основните задачи на координаторите и технологичните лидери ще включват:

- Натрупване и изграждане на знания в областите на технологична специализация, включително възможностите на местните научни и изследователски организации за развитие на НИРД;
- Подкрепа за установяване на сътрудничество между предприятия и научните и изследователските организации;

- Търсене на потенциални бизнес партньори от чужбина за предприятията, организация на преки двустранни срещи за предприемачи, съдействие при организиране на бизнес мисии и / или участие в международни панаири;
- Събиране на информация за "добри практики" за трансфер технологии в съответните тематични области;
- Допълване на информацията и ресурсите в информационния портал, включително относно нови събития, дейности и инициативи;
- Осъществяване на координация със структурите на държавната и общинската администрация, които предоставят специализирана подкрепа за развитие на НИРД.

2. Мониторинг и оценка на ИСИСОП

Системата за мониторинг и оценка на ИСИСОП проследява резултатите и въздействията от изпълнение на стратегията. Системата дава възможност за целенасочено събиране, анализиране и използване на източници на данни, за да подпомогне дейностите по управление и изпълнение на стратегията, както и да спомогне идентифицирането на проблемни области и предприемането на корективни действия. В допълнение, дейностите по мониторинг и оценка осигуряват прозрачност и информираност на заинтересованите страни относно изпълнението на стратегията. В същото време дейностите за мониторинг и оценка следва да бъдат съобразени с наличните ресурси и източници на данни, както и поетапно да въвеждат нови източници на данни. Необходимо е в системата да се включат и качествени, и количествени методи за оценка. Отделните индикатори за измерване на изпълнението могат да бъдат прецизирани и допълвани в съответствие с обратната връзка, получена от заинтересованите страни, както и с оглед на нововъзникнали потребности в хода на изпълнението на стратегията.

Първоначалният списък на индикаторите е представен на следната таблица:

Таблица 6. Първоначален списък на индикаторите

Наименование на индикатора	Мерна единица	Начална стойност	Целева стойност ⁴²
БВП на човек от населението	Лв.	9,295 ⁴³	12,269
Дял на ПЧИ от общия размер на ПЧИ в страната	%	10% ⁴³	15%
Дял на лицата на възраст 16-74 години, използващи интернет	%	58% ⁴³	70%

⁴² Общо за периода на изпълнение на ИСИСОП.

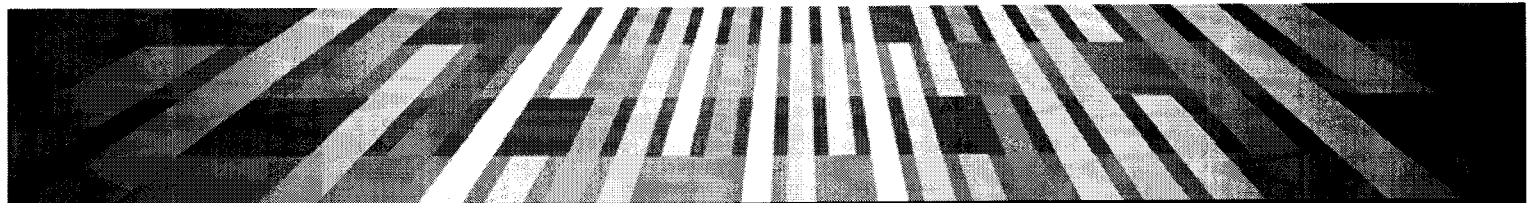
⁴³ Данни за 2014 г. за Област Пловдив.

Коефициент на заетост в областта на ИКТ	%	1.7% ⁴⁴	5%
Персонал, зает с НИРД	Бр.	2,385 ⁴⁴	4,000
Ръст на индекса на цитируемост Scopus на висшите училища	%	0	20%
Заявки за патенти пред ЕПО на 1 милион население	Бр.	5.7 ⁴³	8
Регистрирани европейски търговски марки пред ЕПО	Бр.	58 ⁴⁵	100
Новоучредени центрове за върхови постижения	Бр.	0	2
Новоучредени центрове за компетентност	Бр.	0	3
Новоучредени клъстери	Бр.	0	5

⁴⁴ Данни за 2014 г. за ЮЦР.

⁴⁵ Данни за 2015 г. за Област Пловдив.

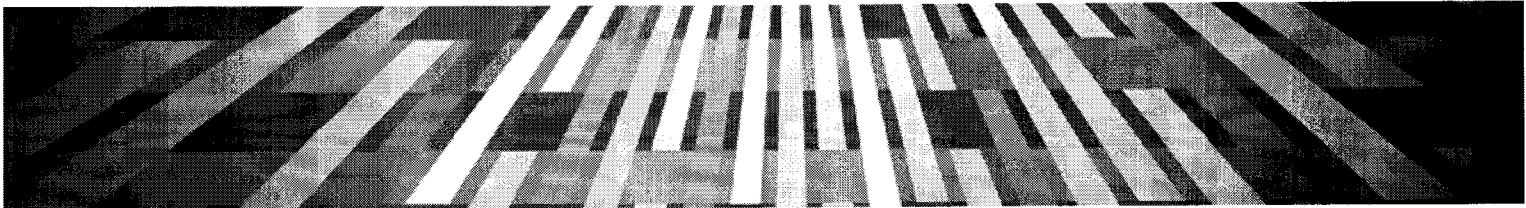

Приложения

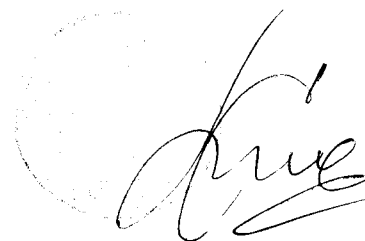

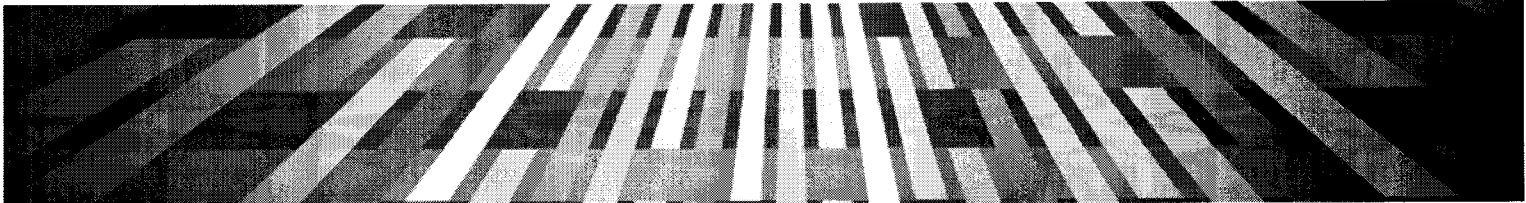
Приложение 1. Географски обхват на ФУА

гр. Асеновград, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Бачково, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Бор, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Боянци, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Врата, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Горнослав, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Добростан, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Долнослав, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Жълт камък, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Златовръх, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Избеглии, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Козаново, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Конуш, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Косово, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Леново, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Лясково, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Мостово, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Мулдава, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Нареченски бани, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Новаково, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Нови извор, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Орешец, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Патриарх Евтимово, общ. Асеновград, обл. Пловдив

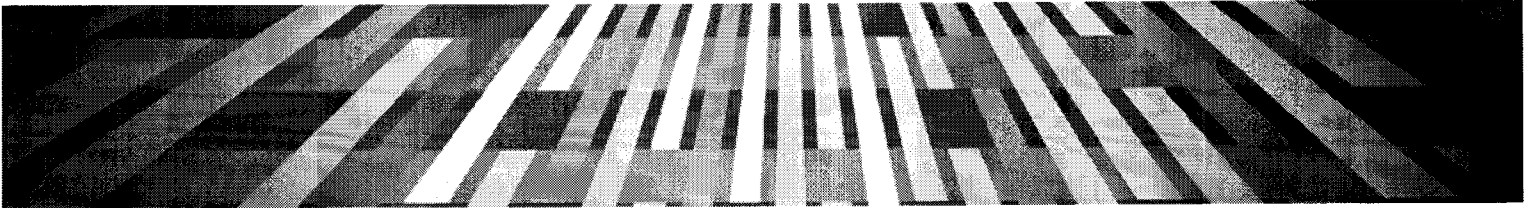

с. Сини връх, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Стоево, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Тополово, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Три могили, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Узуново, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Червен, общ. Асеновград, обл. Пловдив
с. Бегово, общ. Калояново, обл. Пловдив
с. Главатар, общ. Калояново, обл. Пловдив
с. Горна махала, общ. Калояново, обл. Пловдив
с. Долна махала, общ. Калояново, обл. Пловдив
с. Дуванлии, общ. Калояново, обл. Пловдив
с. Дълго поле, общ. Калояново, обл. Пловдив
с. Житница, общ. Калояново, обл. Пловдив
с. Иван Вазово, общ. Калояново, обл. Пловдив
с. Калояново, общ. Калояново, обл. Пловдив
с. Отец Паисиево, общ. Калояново, обл. Пловдив
с. Песнопой, общ. Калояново, обл. Пловдив
с. Ръжево Конаре, общ. Калояново, обл. Пловдив
с. Ръжево, общ. Калояново, обл. Пловдив
с. Сухозем, общ. Калояново, обл. Пловдив
с. Черноземен, общ. Калояново, обл. Пловдив
с. Бенковски, общ. Марица, обл. Пловдив
с. Войводиново, общ. Марица, обл. Пловдив

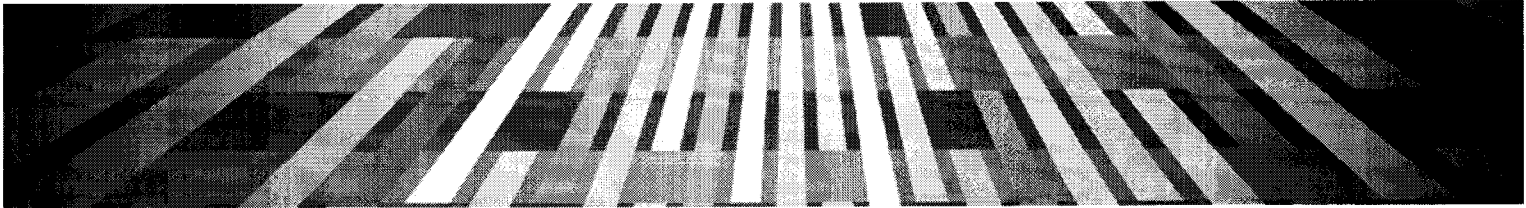

с. Войсил, общ. Марица, обл. Пловдив
с. Граф Игнатиево, общ. Марица, обл. Пловдив
с. Динк, общ. Марица, обл. Пловдив
с. Желязно, общ. Марица, обл. Пловдив
с. Калековец, общ. Марица, обл. Пловдив
с. Костиево, общ. Марица, обл. Пловдив
с. Крислово, общ. Марица, обл. Пловдив
с. Маноле, общ. Марица, обл. Пловдив
с. Манолско Конаре, общ. Марица, обл. Пловдив
с. Радиново, общ. Марица, обл. Пловдив
с. Рогош, общ. Марица, обл. Пловдив
с. Скуtare, общ. Марица, обл. Пловдив
с. Строево, общ. Марица, обл. Пловдив
с. Трилистник, общ. Марица, обл. Пловдив
с. Труд, общ. Марица, обл. Пловдив
с. Царацово, общ. Марица, обл. Пловдив
с. Ясно поле, общ. Марица, обл. Пловдив
гр. Пловдив, общ. Пловдив, обл. Пловдив
с. Белацица, общ. Родопи, обл. Пловдив
с. Бойково, общ. Родопи, обл. Пловдив
с. Браниполе, общ. Родопи, обл. Пловдив
с. Брестник, общ. Родопи, обл. Пловдив
с. Брестовица, общ. Родопи, обл. Пловдив

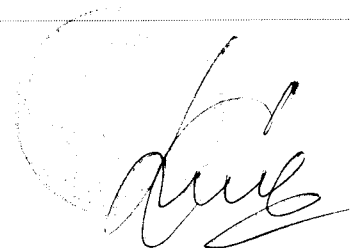

с. Дедово, общ. Родопи, обл. Пловдив
с. Златитрап, общ. Родопи, обл. Пловдив
с. Извор, общ. Родопи, обл. Пловдив
с. Кадиево, общ. Родопи, обл. Пловдив
с. Крумово, общ. Родопи, обл. Пловдив
с. Лилково, общ. Родопи, обл. Пловдив
с. Марково, общ. Родопи, обл. Пловдив
с. Оризари, общ. Родопи, обл. Пловдив
с. Първенец, общ. Родопи, обл. Пловдив
с. Ситово, общ. Родопи, обл. Пловдив
с. Скобелево, общ. Родопи, обл. Пловдив
с. Устина, общ. Родопи, обл. Пловдив
с. Храбрино, общ. Родопи, обл. Пловдив
с. Цалапица, общ. Родопи, обл. Пловдив
с. Чурен, общ. Родопи, обл. Пловдив
с. Ягодово, общ. Родопи, обл. Пловдив
гр. Садово, общ. Садово, обл. Пловдив
с. Ахматово, общ. Садово, обл. Пловдив
с. Богданица, общ. Садово, обл. Пловдив
с. Болярци, общ. Садово, обл. Пловдив
с. Караджово, общ. Садово, обл. Пловдив
с. Катунница, общ. Садово, обл. Пловдив
с. Кочево, общ. Садово, обл. Пловдив

с. Милево, общ. Садово, обл. Пловдив
с. Моминско, общ. Садово, обл. Пловдив
с. Поповица, общ. Садово, обл. Пловдив
с. Селци, общ. Садово, обл. Пловдив
с. Чешнегирово, общ. Садово, обл. Пловдив
гр. Съединение, общ. Съединение, обл. Пловдив
с. Голям чардак, общ. Съединение, обл. Пловдив
с. Драгомир, общ. Съединение, обл. Пловдив
с. Любен, общ. Съединение, обл. Пловдив
с. Малък чардак, общ. Съединение, обл. Пловдив
с. Найдено Геро, общ. Съединение, обл. Пловдив
с. Неделево, общ. Съединение, обл. Пловдив
с. Правище, общ. Съединение, обл. Пловдив
с. Царимир, общ. Съединение, обл. Пловдив
с. Церетелево, общ. Съединение, обл. Пловдив
гр. Кричим, общ. Кричим, обл. Пловдив
гр. Перушица, общ. Перушица, обл. Пловдив
гр. Стамболийски, общ. Стамболийски, обл. Пловдив
с. Йоаким Груево, общ. Стамболийски, обл. Пловдив
с. Куртово Конаре, общ. Стамболийски, обл. Пловдив
с. Ново село, общ. Стамболийски, обл. Пловдив
с. Триводици, общ. Стамболийски, обл. Пловдив
гр. Куклен, общ. Куклен, обл. Пловдив

с. Гълъбово, общ. Куклен, обл. Пловдив
с. Добралък, общ. Куклен, обл. Пловдив
с. Руен, общ. Куклен, обл. Пловдив
с. Цар Калоян, общ. Куклен, обл. Пловдив
с. Яврово, общ. Куклен, обл. Пловдив

Приложение 2. Стратегически подход и политики за подкрепа на иновациите

1. Стратегически подход за подкрепа на иновациите

Оценката на стратегическия подход за подкрепа на иновациите и НИРД анализира националните, регионалните и местните стратегически приоритети за развитие, които пряко или косвено въздействат на иновационната екосистема.

Стратегическа подкрепа за иновациите в Европейския съюз

В Европейския съюз стратегическите цели на Политиката за икономическо, социално и териториално сближаване, както и с общите приоритети, заложи в Стратегията „Европа 2020“⁴⁶, са насочени към справяне със структурните слабости чрез постигане на развитие по три взаимно допълващи се приоритета:

- Интелигентен растеж, основан на знания и иновации;
- Устойчив растеж, насърчаващ ресурсно-ефективна, зелена и конкурентоспособна икономика;
- Приобщаващ растеж, насърчаващ икономика с висока степен на заетост, осигуряваща икономическо, социално и териториално сближаване.

В тази връзка инвестициите в иновации и предприемачество са в сърцето на Стратегията „Европа 2020“.

„Съюзът за иновации“⁴⁷ е водеща инициатива на стратегията „Европа 2020“ и представлява цялостна стратегия, изградена около 34 конкретни ангажименти в областта на иновациите. Ангажиментите са групирани в следните приоритети:

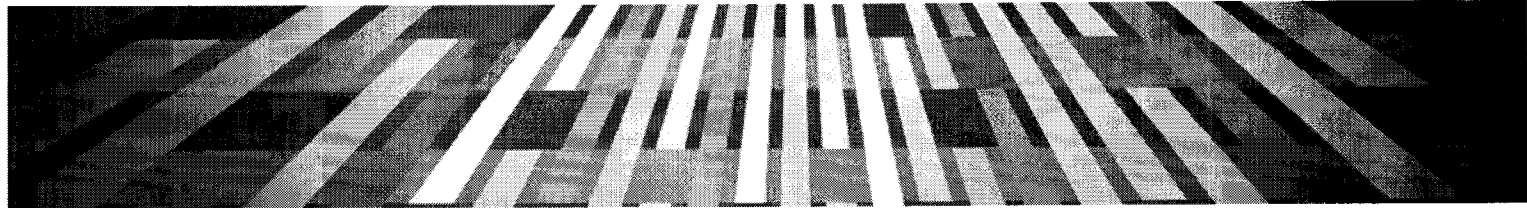
- Укрепване на основата ни от познания и намаляване на разпокъсаността
- Пътят на добрите идеи до пазара
- Оптимизиране на социалното и териториалното сближаване
- Обединение на силите за извършване на открития: европейски партньорства за иновации
- Да използваме международното сътрудничество в подкрепа на нашите политики

В обобщение, „Съюзът за иновации“ има за цел да гарантира, че новаторските идеи могат да бъдат превърнати в нови продукти и услуги, които създават растеж и работни места.

Европейската комисия способства за осъществяването на дебат и обмен на идеи и най-добри практики чрез онлайн „борси“ и социални мрежи, посветени на Съюза за иновации. Европейската комисия свиква ежегодно Събрание за иновациите, за да обсъди състоянието на Съюза за иновации. Участници в Събранието за иновации са министри от държавите членки, членове на Европейския парламент, бизнес лидери, декани на университети и научноизследователски центрове, банкери и инвеститори в областта на рисковия капитал,

⁴⁶ Съобщение на Европейската комисия COM (2010) 2020 от 3 март 2010 г.

⁴⁷ Съобщение на Европейската комисия COM (2010) 546 от 6 октомври 2010 г.

ведещи научни работници, новатори и — не и на последно място, гражданите на Европейския съюз.

За подпомагане на изпълнението на ангажиментите по „Съюза за иновации“ беше въведен подхода на Европейското партньорство за иновации (ЕПИ) за ускоряване на разработването и внедряването на иновациите за посрещането на предизвикателствата пред обществото. Към момента функционират пет ЕПИ, както следва:

- Селскостопанска производителност и устойчивост;
- Активен живот и остаряване в добро здраве;
- Суровини;
- Вода и водни ресурси;
- Интелигентни градове и общини.

Европейското научноизследователско пространство (ЕНП) е в центъра на стратегията „Европа 2020“ и на нейната водеща инициатива „Съюз за иновации“. Подходът на ЕНП предвижда осигуряване на ефективни национални научноизследователски системи, възможно най-добро транснационално сътрудничество и конкуренция, отворен пазар на труда за научните работници, равенството между мъжете и жените и интегрирането на принципа за равенство между половете в научноизследователската дейност, както и достъп и разпространение на научните познания. То поставя акцента върху подход за укрепване на партньорството между държавите членки, Комисията и заинтересованите научноизследователски организации⁴⁸. ЕНП се подкрепя от механизма за наблюдение на ЕНП (МНЕ), чиято цел е да се събере информация за наблюдението на напредъка на равнището на държавите членки и асоциираните държави. Комисията ще играе ключова роля за създаването и функционирането на МНЕ за националните органи и заинтересованите страни от научноизследователската област.

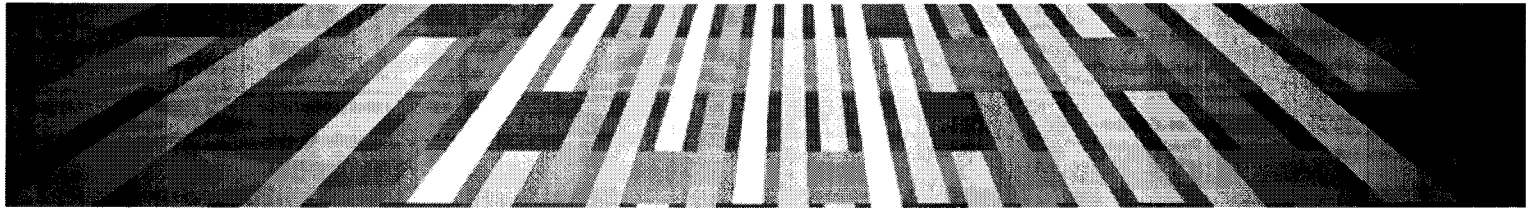
Стратегията „Европа 2020“ за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж отрежда водеща роля на Европейският институт за иновации и технологии (ЕИИТ). Мисията на ЕИИТ е да допринесе за устойчив европейски икономически растеж и конкурентоспособност чрез засилване на иновационния капацитет на държавите членки и на Европейския съюз с цел справяне с големи предизвикателства, пред които е изправено европейското общество. ЕИИТ постига това, като насърчава полезното взаимодействие и сътрудничеството между, и обединява академични, научноизследователски и иновационни дейности, които отговарят на най-високите стандарти, включително чрез поощряване на предприемачеството⁴⁹.

Европейската комисия определи т.нар. главни базови технологии (ГБТ), които укрепват промишления и иновационния капацитет на ЕС, за да се отговори на предизвикателствата, пред които ще бъде изправено обществото, и предлага набор от мерки за подобряване на свързаните рамкови условия⁵⁰. По-конкретно, бяха набелязани следните ГБТ:

⁴⁸ Съобщение на Европейската комисия COM (2012) 392 от 17 юли 2012 г.

⁴⁹ Регламент (ЕС) № 1292/2013 за изменение на Регламент (ЕО) № 294/2008 за създаване на Европейски институт за иновации и технологии.

⁵⁰ Съобщение на Европейската комисия COM (2009) 512 от 30 септември 2009 г.

-
- Нанотехнологията е обещаваща сфера за разработването на интелигентни нано- и микроизделия и системи и за революционни промени в жизненоважни области като здравните грижи, енергетиката, опазването на околната среда и производството;
  - Микро- и наноелектрониката, включително полупроводниците, са от основно значение за всички стоки и услуги, които изискват интелигентен контрол в различни сфери, например автомобилостроенето и транспорта, аеронавтиката и космонавтика;
  - Фотониката е мултидисциплинарна област, която обхваща производството, откриването и управлението на светлината;
  - Усъвършенстваните материали предоставят възможност за значително подобрене в широк набор от области, например аеронавтиката, транспорта, строителството и здравните грижи;
  - Биотехнологията предлага по-чисти и по-устойчиви алтернативи за дейностите в областта на промишлеността и, в частност, в сферата на хранително-вкусовата промишленост.

Главните базови технологии (ГБТ) са свързани с интензивна научноизследователска и развойна дейност (НИРД), бързи иновационни цикли, високи капиталови разходи и висококвалифицирана работна ръка. Благодарение на тях могат да бъдат реализирани иновациите в преработвателната промишленост, производството на стоки и предоставянето на услуги във всички икономически отрасли, като едновременно с това те са от значение за цялото общество. ГБТ са мултидисциплинарни, тъй като засягат едновременно многобройни технологични области с тенденция към сближаване и интеграция.

Стратегическа подкрепа за иновациите на национално ниво

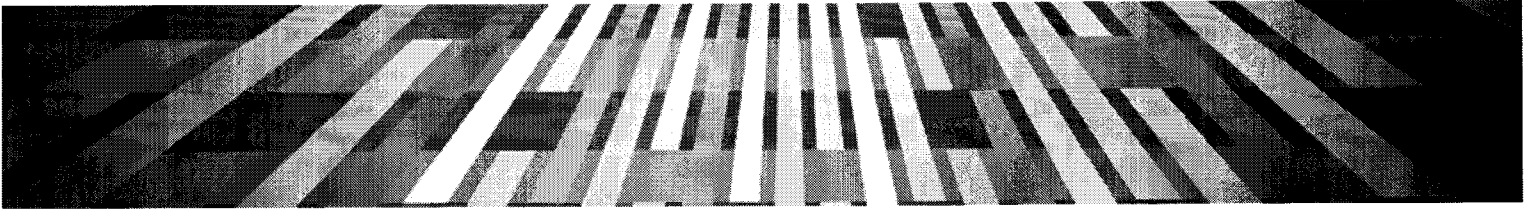
На национално ниво е изградена интегрирана стратегическа рамка за насърчаване на иновациите и НИРД на предприятията и изследователските организации.

Иновационна стратегия за интелигентна специализация 2014-2020 г.

Министерският съвет на Република България одобри през 2015 г. Иновационна стратегия за интелигентна специализация 2014-2020 г. (ИСИС 2014-2020). На първо място стратегията определя основните предизвикателства пред българската индустрия, както следва:

- Българският износ е основно от нискотехнологична продукция;
- Интернационализацията на българските предприятия е ниска;
- Приносът на преките чуждестранни инвестиции за трансфер на технологии е ограничен;
- Промишлената продукция е високо енергоемка, енергийно неефективна;
- Ниска производителност на труда – следствие от горните фактори.

Визията на ИСИС 2014-2020 е България да направи до 2020 година качествен скок в иновационното си представяне на ниво ЕС за справяне с обществените предизвикателства в сферата на демографията (намаляване на изтичането на мозъци, привличане на успешно

реализираните се българи, стимулиране на младежкото предприемачество), устойчивото развитие, интелектуалния капитал и здравето на нацията.

Стратегическата цел на ИСИС 2014-2020 е до 2020 г. България да премине от групата на „плахите иноватори“ в групата на „умерените иноватори“⁵¹.

Стратегическата цел на ИСИС 2014-2020 се реализира чрез постигането на две оперативни цели:

- Цел 1: Фокусиране на инвестициите за развитие на иновационния потенциал в идентифицираните тематични области (за създаване и развитие на нови технологии, водещи към конкурентни предимства и повишаване на добавената стойност на националните продукти и услуги)
- Цел 2: Подкрепа за ускорено усвояване на технологии, методи и др. подобряващи ресурсната ефективност и прилагането на ИКТ в предприятията от цялата промишленост.

На базата на оценка на международните тенденции и очакван пазарен потенциал в ИСИС 2014-2020 са определени четири тематични области, като са конкретизирани определени продуктови и технологични ниши, услуги и производства:

- Информационни и комуникационни технологии (ИКТ);
- Мехатроника и чисти технологии;
- Индустрии за здравословен живот и биотехнологии (включително храни);
- Нови технологии в креативни (творчески) и рекреативни индустрии.

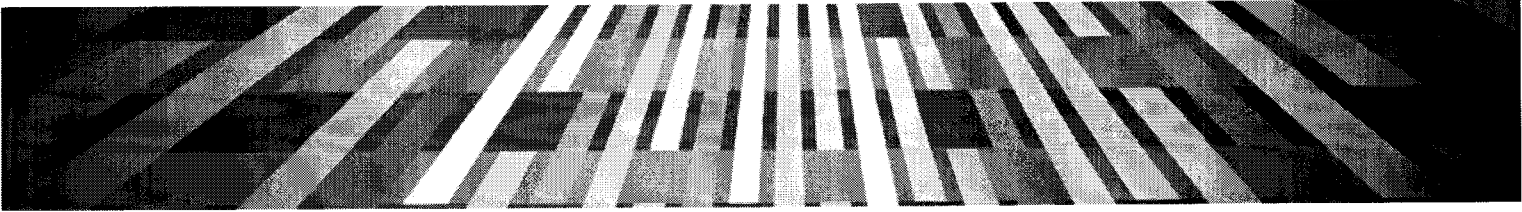
На регионално ниво (NUTS1), тематичните области са приоритизирани в ИСИС 2014-2020 по значимост от гледна точка на наличния регионален капацитет. Предвижда се проектите по първите три тематични области ще бъдат подкрепени с бонус точки при кандидатстването по Приоритетна ос 1 на Оперативната програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 (ОПИК) и по Приоритетна ос 1 на Оперативната програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 (ОПНОИР), Специфична цел 2: Подобряване на териториално и тематично разпределение на научни инфраструктури с цел развитие на регионална интелигентна специализация.

За Южен централен район са приоритизирани следните тематични области:

- Информатика и ИКТ;
- Мехатроника и чисти технологии;
- Здравословен начин на живот и биотехнологии.

ИСИС 2014-2020 посочва, че капацитетът за интелигентна специализация на област Пловдив (NUTS3) е съсредоточен в тематична област „Информатика и ИКТ“ и „Индустрия за здравословен живот и био-технологии“. Като водещи индустрии са посочени хранително – вкусовата промишленост, индустрията за здравословен живот и биотехнологии в областта на растителната наука, клъстер „Информационни и комуникационни технологии“. Посочва

⁵¹ Въз основа на критериите на IU Scoreboard – Иновационно табло.

се, че областта е богата на културно-историческото наследство (Пловдив е избран за европейска столица на културата за 2019 г.), което може да се развива ускорено на база ИКТ.

Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г.

Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г. е средносрочен стратегически документ, който дава насоките за устройство, управление и опазване на националната територия и акватория и създава предпоставки за пространствено ориентиране и координиране на секторните политики. Концепцията цели ефективно прилагане на политиката на ЕС за подпомагане на балансирано териториално развитие чрез поддържане на йерархизирана система от градове-центрове на национално и регионално равнище, като средство за намаляване на изразените териториални неравновесия в икономическото развитие. Националната концепция включва Пловдив (заедно с Варна, Бургас, Русе, Плевен, Стара Загора) в йерархичната система от градове-центрове от 2-ро ниво – големи градове, центрове с национално значение за територията на районите. Тези центрове са пространствения фокус на икономическата политика и очакванията за иновации, клъстери и зони на растеж. В Националната концепция за пространствено развитие е посочено, че „в Южна България ще доминира големият град Пловдив с партньор другият голям град Стара Загора. Тези градове от 2-ро ниво ще се развиват като основни полюси на растеж и развитие.“

Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г.

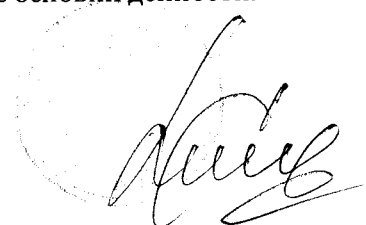
Стратегията на ОПИК 2014-2020 г. допринася за увеличаване на инвестициите (публични и частни) в НИРД и иновации, особено в производствения сектор и в сектора на услугите, както и за постигането на националната цел за дял от 1,5% на разходите за НИРД от БВП до 2020 г.

Фокусът на приоритетни оси 1 и 2 „Технологично развитие и иновации и „Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ на ОПИК 2014-2020 г. включва два взаимодопълващи се аспекта – ускоряване на темпа на растеж (осигуряване на „догонващ“ растеж) и благоприятстване развитието на иновации (като възможност за „интелигентен“ растеж).

По-конкретно, Инвестиционен приоритет 1.1: "Технологично развитие и иновации" на Приоритетна ос 1 предвижда подкрепа за следните дейности:

- стимулиране на сътрудничеството с научните среди;
- въвеждане на специфични мерки за подкрепа на иновационната дейност в предприятията;
- развитие на съществуващи и въвеждане на нови финансови инструменти за финансиране на иновационните дейности;
- подкрепа за изследователска и иновационна инфраструктура за нуждите на бизнеса;
- интернационализация на иновационния процес;
- популяризиране на добрите практики в иновационната дейност.

Инвестиционен приоритет 2.1. „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството“ на Приоритетна ос 2 на ОПИК 2014-2020 включва следните основни дейности:

- финансови инструменти в подкрепа на предприемачеството, включително финансови инструменти, комбинирани с безвъзмездна финансова помощ;
- насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства и секторите на НСНМСП.

Инвестиционен приоритет 2.2.: „Капацитет за растеж на МСП“ също предвижда дейности, насочени към подобряване на иновационния капацитет на МСП:

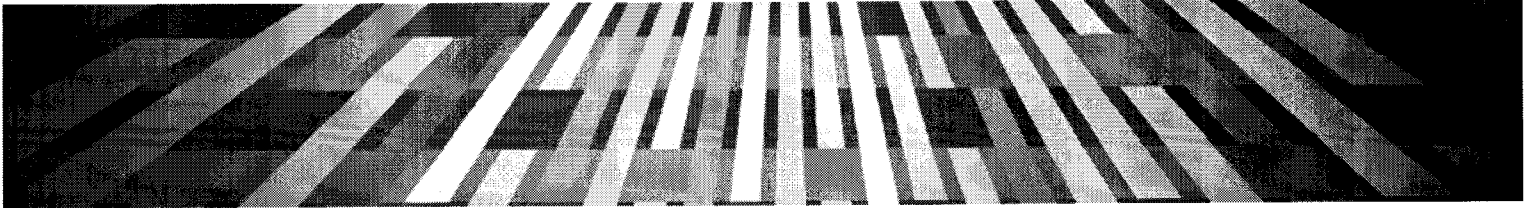
- общи производствени инвестиции за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии;
- подкрепа за специализирани услуги за МСП за развитие и укрепване на управленски капацитет;
- подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и чрез насърчаване на използването на информационни и комуникационни технологии и услуги;
- подкрепа за осъществяване на дейности и предоставяне на услуги в пряка полза за развитието на бизнеса и възможностите за експортна ориентация на МСП.

Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014—2020 г.

Една от основните задачи на ОПНОИР 2014-2020 е да бъде сред ключовите инструменти за постигане на целите, приети от Република България в рамките на Стратегията „Европа 2020“ (постигане на националната цел, заложената в Стратегия „Европа 2020“, за достигане на 1,5% от БВП, инвестирани в НИРД; дял 36 % от населението на възраст между 30 и 34 г. с висше образование; намаляване на дела на преждевременно напусналите училище до 11 %; намаляване на броя на живеещите в бедност с 260 000; и увеличаване на заетостта до 76 %).

Приоритетна ос 1 "Научни изследвания и технологично развитие" на ОПНОИР 2014-2020 включва следните основни дейности:

- Създаване и развитие на центрове за върхови постижения (ЦВП), включително обновяване на научноизследователската инфраструктура и въвеждане на стратегически научноизследователски програми;
- Създаване и развитие на центрове за приложни научни изследвания, наричани центрове за компетентност (ЦК), включително обновяване на научноизследователската инфраструктура и въвеждане на стратегически научноизследователски и иновационни програми;
- Изграждане на регионален капацитет за специализация съгласно ИСИС в рамките на научни институции и висшите училища извън област София-град;
- Създаване и модернизирание на уникални научни инфраструктури, в т.ч. и на уникални колекции и архиви и регионални партньорски съоръжения/разпределени възли на паневропейските научни комплекси, определени в Европейската пътна карта за научна инфраструктура;

-
- Осигуряване на подкрепа за достъп на български научни организации и висши училища до европейски технологични платформи, съвместни технологични инициативи и Европейския институт за технологии и иновации.

Актуализирана Национална пътна карта за научна инфраструктура

Обновената пътна карта дефинира националната визия по отношение на значимите инфраструктурни обекти за периода 2014-2020 г., които да бъдат развивани в съответствие с националните приоритети за развитието на научноизследователската дейност и интелигентната специализация.

Стратегическа подкрепа за иновациите на регионално и местно ниво

През периода 2001 – 2004 г. е разработена Регионална иновационна стратегия (РИС) за Южен централен район. Периодът на действие на РИС е 2004-2009 г. Предвижда се създаване на Регионален съвет за развитие, който следва да одобрява годишен регионален иновационен план. РИС предвижда създаването на Регионална и областни комисии по иновациите. Изведени са три стратегически приоритета за развитие на регионалната иновационна система, както следва:

- Повишаване на конкурентоспособността на МСП от ЮЦР чрез иновации;
- Повишаване на иновационната култура в ЮЦР;
- Доизграждане на регионалната иновационна система.

До момента не е изготвена последваща оценка за въздействието на РИС за ЮЦР. В ИСИС 2014-2020 г се посочва, че поради високата централизация на вземане на решения и управление са реализирани само ограничена част от мерките, предвидени в РИС. За периода 2014-2020 г. не е изготвена обща регионална иновационна стратегия на ЮЦР, което може да затрудни координацията на мерките за насърчаване на иновациите и НИРД в региона.

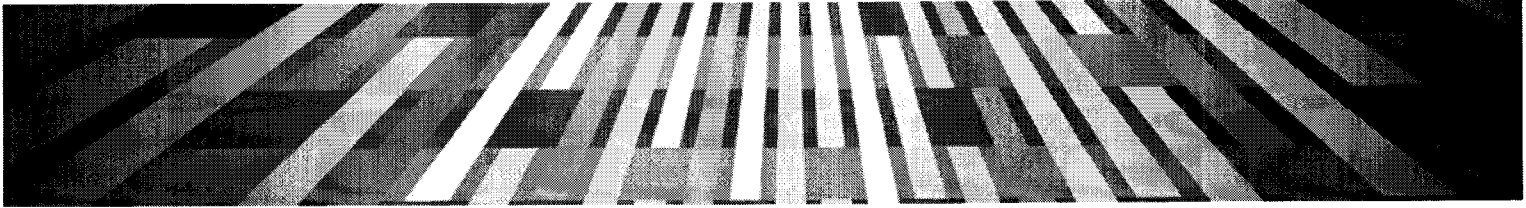
Регионален план за развитие на Южен централен район за периода 2014-2020 г.

На ниво NUTS2 към момента като основен стратегически документ се прилага Регионален план за развитие на Южен централен район за периода 2014-2020 г. (РПЮЦР 2014-2020). Визията за развитие на ЮЦР за периода 2014-2020 г. „ЮЦР – привлекателно място за живеене, бизнес и туризъм, с по-добри условия за комуникация и съхранено природно, и културно наследство“.

Основните изводи за развитието на иновационната екосистема на ЮЦР са както следва:

- По относителен дял на разходите за НИРД в БВП, ЮЦР и страната като цяло са в незадоволително състояние. Изоставането по този показател е много тревожно, предвид на целта за постигане на равнище от 1,5 % от БВП през 2020 г., поставена от Националната програма за реформи 2011-2015 г.
- В ЮЦР е налице положителна, от гледна точка на европейския модел, промяна в структурата на разходите за НИРД по институционални сектори. Водещо място заема сектор „Предприятия“. В институционалната структура на заетите с НИРД, обаче дялът на заетите в частния сектор е по-малък от държавния сектор, с което района се различава от общоевропейския модел.

-
- От около 20 000 д. заети в сектора на научните изследвания през 2010 г., над 13 000 д. се намират в ЮЗР, което прави над 63%.

Стратегическите цели за развитие на ЮЦР в периода 2014–2020 г. ориентират и посоката на развитие на иновационната екосистема на района:

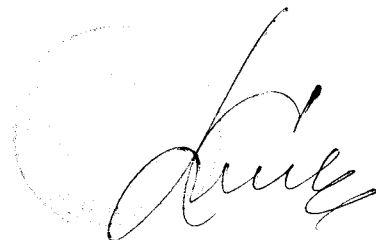
- Стратегическа цел 1: Икономическо сближаване в национален и вътрешнорегионален план базирано на щадящо/екологосъобразно ползване на собствени ресурси;
- Стратегическа цел 2: Социално сближаване и намаляване на междуобластните неравенства чрез инвестиции в човешкия капитал и социална инфраструктура
- Стратегическа цел 3: Развитие на трансгранично и транснационално сътрудничество в принос на икономическото и социалното развитие и сближаване
- Стратегическа цел 4: Балансирано териториално развитие чрез укрепване на градовете-центрове, подобряване свързаността в района и качеството на средата в населените места

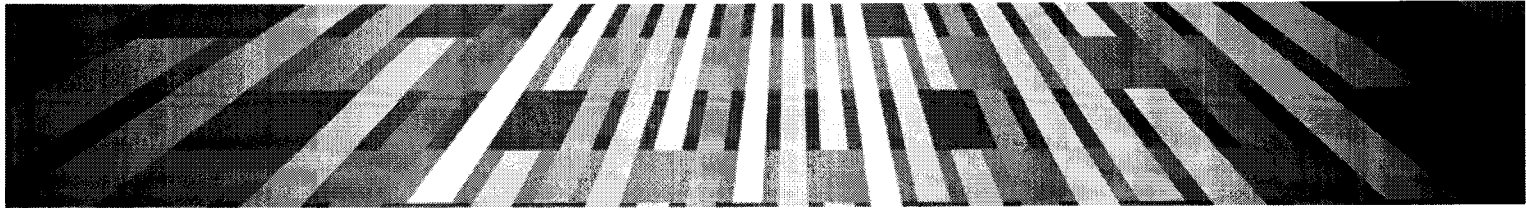
В рамките на Приоритет 1.1: „Повишаване конкурентоспособността на малкия и средния бизнес като движеща сила на регионалната икономика“ е формулирана Специфична цел 2: „Развитие на изследователската дейност, технологичното развитие и иновациите“. В рамките на специфичната цел са посочени следните основни мерки за въздействие:

- Увеличаване темпа на техническо обновление и иновации и стимулиране създаването на нови бизнес дейности;
- Оказване на подкрепа за механизмите, структурите и институциите, които генерират създаването и усвояването на иновациите в ЮЦР и широкото въвеждане на информационните и комуникационни технологии, както в производствения, така и в публичния сектор;
- Изграждане на среда, която да стимулира създаването на нови технологии и продукти, в която да функционират съвременни центрове за трансфер на нови знания и технологии, преимуществено в земеделието и ХВП, агроцентрове за производство, консултации, сервиз и обучение в областта на селското стопанство, центрове за изследване и развитие на храните, сертификация и контрол на безопасността, автентичността и качеството на произвежданите продукти;
- Стимулиране на научните изследвания, разработките и иновациите в ИКТ сектора като приоритетен по отношение на потенциала му за иновации за повишаване на икономическия растеж и повишаване на квалификацията на ИКТ специалистите и цифровата компетентност на работната сила в другите сектори и особено в МСП в съответствие с изискванията на пазара на труда.

РПЮЦР 2014-2020 изрично посочва, че за постигането на специфичната цел водеща роля ще играе гр. Пловдив, където са съсредоточени университетите, коледите, научно-изследователските институти и лаборатории, които имат най-голям потенциал за осъществяване на технологични изследвания и решения.

Областна стратегия за развитие на Област Пловдив 2014-2020 г.

Областната стратегия за развитие на Област Пловдив 2014-2020 г. (ОСРОП 2014-2020) определя целите и приоритетите за устойчиво интегрирано регионално развитие, като се отчитат специфичните характеристики и потенциала на областта на ниво NUTS 3.

Визията на ОСРОП 2014-2020 е дефинирана както следва: „Област Пловдив е регион с балансирана и устойчива икономика, с висок жизнен стандарт на населението и с възстановена, съхранена и здравословна жизнена и околна среда.“

Стратегическите цели на ОСРОП 2014-2020 са следните:

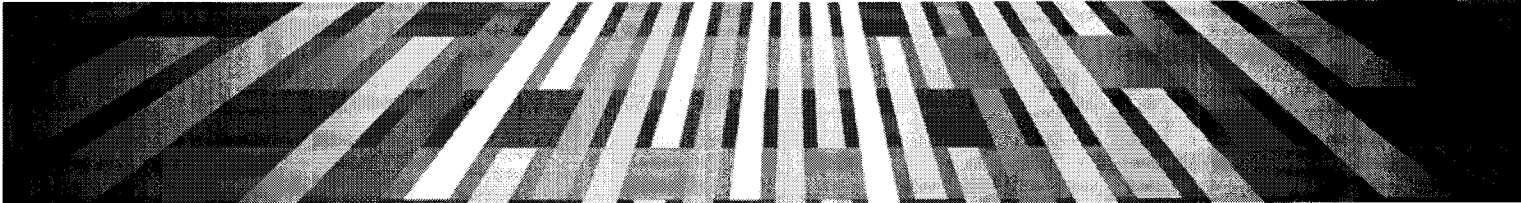
- Стратегическа цел 1: Ускоряване на социално-икономическото развитие на областта чрез подкрепа на иновациите и модернизацията на икономическата структура.
- Стратегическа цел 2: Повишаване на инвестиционната и туристическа атрактивност.
- Стратегическа цел 3: Подобряване на инфраструктурната осигуреност на територията.
- Стратегическа цел 4: Стимулиране на интегрираното градско развитие и подобряване на свързаността на градовете с околните територии.
- Стратегическа цел 5: Социално сближаване и намаляване на междуобщинските диспаритети чрез инвестиции в човешкия капитал и социалната инфраструктура.

В рамките на Приоритет 1: „Повишаване на конкурентоспособността на икономиката“ са дефинирани следните мерки, които пряко засягат развитието на иновационната екосистема на областта:

- Мярка 1.1.: Насърчаване на предприемачеството и стимулиране на малкия и среден бизнес за разкриване на повече и по-добри работни места;
- Мярка 1.2.: Подкрепа за развитие на изследователската дейност, технологичното развитие и иновациите;
- Мярка 1.3. Стимулиране и подкрепа за изграждане на бизнес мрежи и клъстери (включително на иновационни производства);
- Мярка 1.4. Повишаване на енергийната ефективност на местната икономика;
- Мярка 1.5. Стимулиране и подкрепа за ПЧП и инициативи за икономическо развитие;
- Мярка 1.6. Модернизация на земеделието и стимулиране на затварянето на цикъла на агробизнеса.

Общински план за развитие на Община Пловдив 2014-2020 г.

Общински план за развитие на Община Пловдив 2014-2020 г. (ОПРОП 2014-2020) спомага за съгласуваността в прилагането на отделните стратегии, концепции и планове за стратегическото и устройственото планиране на националното пространство на местно ниво. Специфична особеност на ОНР на Пловдив е отчитането на постановките и предвижданията на разработената и действаща Районна устройствена схема, която обогатява функционалната обвързаност между ОСРОП 2014-2020 и ОНР и допринася за постигане на съответствие между стратегическите компоненти на двата документа.

Визията на ОПРОП 2014-2020 е: „Пловдив, дърен и вечен“ – модерен и проспериращ, административен, университетски икономически и културен център на Южен централен район; град с реализиран научен потенциал; град с достойно представени културно наследство и съвременно изкуство - предпочитана европейска туристическа дестинация; град с динамична, конкурентоспособна икономика, базирана на знанието и новите технологии; град, осигуряващ сигурност, привлекателна жизнена среда и високо качество на живот, равнопоставеност и шанс за всички; място, където младите хора виждат своето бъдеще.“

Стратегическите цели на ОПРОП 2014-2020 са:

- Стратегическа цел 1: Пълноценна градска среда;
- Стратегическа цел 2: Икономика на знанието и равните възможности;
- Стратегическа цел 3: Изявени в единство наследство и изкуство
- Стратегическа цел 4: Активна роля в развитието на региона

В рамките на Приоритетна област 2: „Наука и образование“ са определени следните мерки, насочени към подобряване на иновационната екосистема на Община Пловдив:

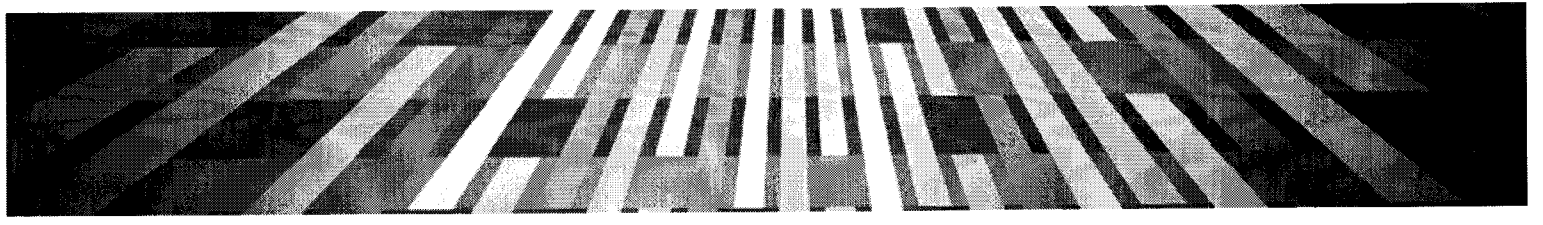
- Мярка 2.4. Стимулиране на преквалификацията и придобиването на нови знания и умения за лицата над 30 години;
- Мярка 2.5. Развитие на професионалното образование и научно-изследователска дейност, ориентирана към нуждите на местната икономика;
- Мярка 2.6. Развитие на „зелена“ икономика на основата на рационално използване на ресурсите и повишаване на екологичното образование за опазване на компонентите и факторите на околната среда.

Приоритетна област 3: „Продукти с пловдивска марка“ включва няколко мерки, насочени към подобряване на иновационната екосистема на общината:

- Мярка 3.3. Обновяване на пловдивските индустриални зони;
- Мярка 3.4. Насърчаване на малкия и среден бизнес и икономическите инициативи в сферите на преработващата промишленост и туризма;
- Мярка 3.5. Развитие на научна дейност и технологии в сферата на земеделието и хранителната промишленост;
- Мярка 3.7. Популяризиране на предимствата за инвестиране и икономическа инициатива в Пловдив;
- Мярка 3.10. Утвърждаване на община Пловдив като панаирен и конгресен център.

Приоритетна област 4: „Жизнена среда и свързаност“ също предвижда мерки, които подпомагат развитието на иновационната екосистема:

- Мярка 4.1. Повишаване на енергийната ефективност на публичните и жилищните сгради;
- Мярка 4.12. Осигуряване на подходящи условия за развитие на логистични дейности;

-
- Мярка 4.19. Активно взаимодействие и сътрудничество между Община Пловдив и граждански структури и неправителствени организации в дейности, водещи до подобряване качеството на живот и факторите на околната среда.

Приоритетна област 5: „Приобщаване“ включва няколко мерки към подобряване на достъпа до заетост, образование и професионално развитие, които са релевантни за изграждането на иновационната екоистема на Община Пловдив:

- Мярка 5.3. Осигуряване на възможности и стимулиране на „учене през целия живот“;
- Мярка 5.4. Стимулиране на удължения трудов стаж или т. нар. политика за „активно стареене“.

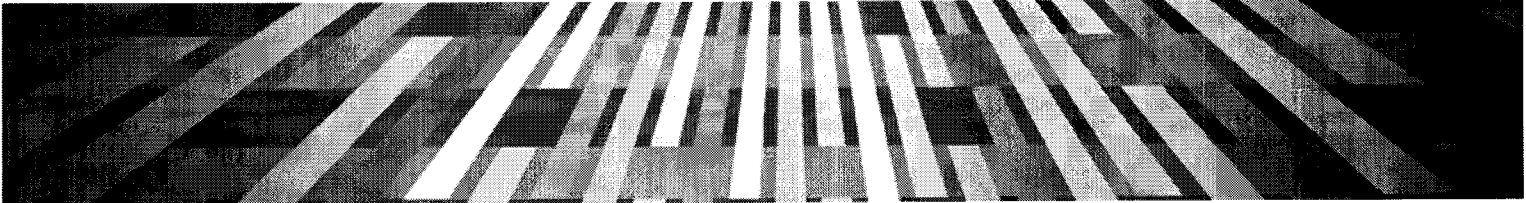
Мерките на Приоритетна област 6: „Сътрудничество в развитието“ са от важно значение за подобряване на икономическата среда и съответно – на иновационната екосистема на общината:

- Мярка 6.1. Повишаване на административния капацитет за разработване и управление на проекти;
- Мярка 6.2. Популяризиране на финансовите инструменти на ЕС и възможностите на публично-частните партньорства;
- Мярка 6.3. Координация и комуникация между общинската администрация, образователните институции и бизнеса за планиране на образователните програми и обучение в работна среда;
- Мярка 6.4. Формиране на партньорски мрежи за управление и изява на културното наследство и живот на Пловдив;
- Мярка 6.5. Създаване на мрежа за обмен на информация и диалог между Община Пловдив и различните заинтересовани страни;
- Мярка 6.6. Подкрепа за създаването на клъстери в подходящи производства и услуги, включително и при сътрудничество с други общини;
- Мярка 6.7. Създаване на организационна основа за междуобщинско сътрудничество в предоставянето на услуги;
- Мярка 6.8. Настъргчаване на електронното управление в община Пловдив.

Интегриран план за градско възстановяване и развитие на град Пловдив

Интегрираният план за градско възстановяване и развитие на град Пловдив (ИПГВР) проследява съществуващото състояние на градската среда във всички нейни аспекти, факторите, които влияят върху настъпилите промени и тенденциите в развитието на градските територии, природните и антропогенни компоненти, социалните общности, икономическите и технологичните системи в града.

ИПГВР предлага три зони на въздействие – “Първа градска част” като зона с преобладаващ социален характер, “Гладно поле” като зона с потенциал за икономическо развитие и “Централна гара” като зона на публични функции с висока обществена значимост. За зона „Главно поле“ е предвидено изграждане на зони с административни и бизнес сгради, незамърсяващи производства, бизнес жилища и обекти на обслужването; изграждане на

районен център и третични градски центрове; изграждане на зона с високотехнологични производства и енергонезависима инфраструктура като производствено ядро на високотехнологичния клъстер „АгроФуудТех“. Предвидено е и организиране на периодичен пловдивски форум, интернет портал и маркетингов продукт, представящи Пловдив като традиционен производствен център и бъдещ град на иновациите.

Инвестициите по Приоритетна област 2: „Иновативният Пловдив“ на ИПГВР са насочени към оползотворяване на съществуващия потенциал и пълноценно използване на капацитета на града за използване на технологичните иновации, основан на традицията на университетите.

Предвидените мерки и проекти в рамките на този инвестиционен приоритет са:

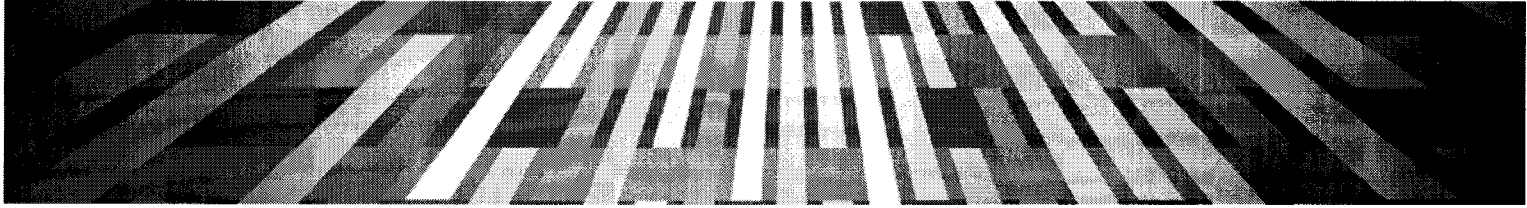
- Осигуряване на по-добра инфраструктура и оборудване за научна и развойна дейност (НРД), развитие на бизнес инкубатори и паркове на иновациите, изграждане на съвременни индустриални зони и сгради;
  - Стимулиране на развойна дейност ориентирана към индустриите;
  - Осигуряване на услуги и обучения, които подпомагат пазарната реализация на научните постижения;
  - Подпомагане сътрудничеството на местни компании, стимулиране развитието на клъстери от сътрудничащи си партньори (университети, компании).
2. Политики и рамкови условия за развитие на иновации

Анализът на политиките и рамковите условия за развитие на иновации е тясно свързан с анализа на стратегическия подход. От ключово значение тук са формите на сътрудничество между местното, регионалното, националното и европейското ниво в съответните политики, както и нивото на координация и съгласуваност на политиките за развитие на иновациите и НИРД.

Политики на национално ниво

Според ИСИС 2014-2020 към настоящия момент всички мерки, свързани с иновациите и програмите за подкрепа се координират предимно на централно ниво. В ИСИС 2014-2020 се предлага създаването на Съвет за интелигентен растеж към Министерския съвет, под председателството на министър председателя, и включващ на паритетен принцип представители на централната изпълнителна власт, на научните среди и на бизнеса. Този съвет има задачата и отговорностите да определя насоките за развитие на тематичните области от икономиката, за които има обществено съгласие, че са водещи и перспективни за страната. По-конкретно, ключовите функции на функциите на Съвета за интелигентен растеж са:

- определя приоритетите в сферата на образованието, науката, иновациите, информационните и комуникационните технологии;
- координира изпълнението на ИСИС 2014-2020;
- координира политиките по управление на функциите на Националния иновационен фонд и на Фонд "Научни изследвания".

Иновационната екосистема на България все още е фрагментирана, главно поради липсата на стратегически фокус. Трите основни елементи на системата (висши учебни заведения, научни институти и частния сектор) съществуват, без да има почти никакво взаимодействие между тях. Липсват холистични институционални рамки, които могат да улеснят тяхната интеграция с оглед на потребностите от иновации. Частния сектор е доминиран от малки и средни предприятия (най-голям дял от които в търговията), и те са в затруднение да отделят средства за НИРД, не разполагат със собствени технологии и възможности за разработване на иновации, които са от решаващо значение за отделни отрасли или група от индустрии⁵².

Политики на регионално ниво

Регионалният съвет за развитие (РСР) на ЮЦР осигурява участието на органите на централната и местната власт, организации, физически и юридически лица. Една от основните функции на Регионалния съвет за развитие е да разглежда важни за района политики и да търси решения на актуални за развитието на района проблеми. Регионалният координационен комитет (РКК) на ЮЦР отговаря за наблюдението и оценката на териториалните аспекти и въздействието на операциите по оперативните програми, съфинансирани от ЕСИФ и включва взаимодействие за съответствието и координация с приоритетите, заложи в РПЮЦР 2014-2020. Текущо работата на РСР и РКК на ЮЦР е фокусирана върху наблюдението на изпълнението на оперативните програми, съфинансирани от ЕСИФ, както и участието на ЮЦР в програми и инициативи за интер-регионално и трансгранично сътрудничество.

Прегледът на протоколите от заседания на РСР и РКК на ЮЦР откроява няколко теми от важно значение за развитието на регионалната иновационната екосистема:

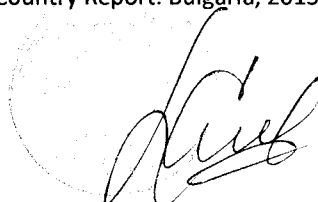
- Състояние и тенденции в демографското развитие на ЮЦР;
- Осигуряване на по-добри условия за професионално образование и обучение, съответстващо на потребностите на региона и изискванията на пазара на труда;
- Създаване на икономическо портфолио на ЮЦР.

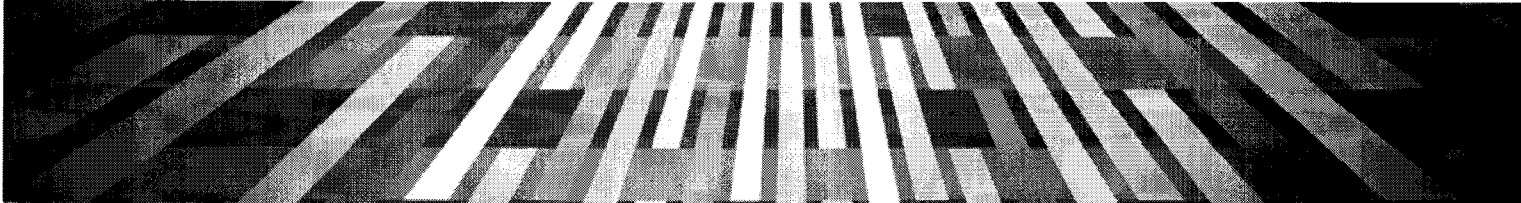
Областният съвет за развитие (ОСР) на област Пловдив обсъжда и съгласува инициативите на общините, свързани с ежегодното планиране на средствата и мерките за реализация на дейности в районите за целенасочена подкрепа, както и инициативи и схеми за ресурсно осигуряване изпълнението на Областната стратегия за развитие на Област Пловдив, включително за финансиране на общински проекти.

Областният съвет за тристранно сътрудничество – Пловдив (ОСТС) е орган за осъществяване на консултации и сътрудничество на областно равнище при уреждане на въпросите на трудовите и непосредствено свързаните с тях отношения, както и по въпросите на жизненото равнище. ОСТС координира работата на областно равнище по програми и проекти, отнасящи се до социалния диалог и публично-частното партньорство.

Областният съвет за устойчиво енергийно развитие отговаря за осъществяването на по-добра координация между действията на изпълнителната власт, териториалните ѝ звена, местното самоуправление, енергийните предприятия и сдружения и браншовите

⁵² European Commission, Joint Research Centre Stairway to Excellence Country Report: Bulgaria, 2015.

организации за осигуряване на съответствие между националните и местните интереси при провеждане на държавната политика по енергийна ефективност и реализация на възобновяеми и алтернативни енергийни източници на територията на област Пловдив.

Постоянната секторна комисия „Тракия икономическа зона“ (ТИЗ) в качеството си на ръководна структура с консултативни функции обсъжда и съгласува инициативите на общините, свързани с ежегодното планиране на средствата и мерките за реализация на дейности в районите за целенасочена подкрепа, както и инициативи и схеми за ресурсно осигуряване изпълнението на Областната стратегия за развитие на Област Пловдив, включително и финансиране на общински проекти в рамките на ТИЗ.

До момента не е изградена регионална структура за координация и обмен на добри практики в областта на насърчаване на иновациите и интелигентната специализация.

Политики на местно ниво

На местно ниво Програмата за управление 2014—2019 г. предвижда оказване на подкрепа за развитието на творческите и културни индустрии в града, включително чрез използване на иновации и създаване на „градски лаборатории“, клъстери с творчески характер и др.

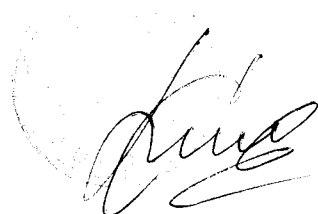
Общински съвет

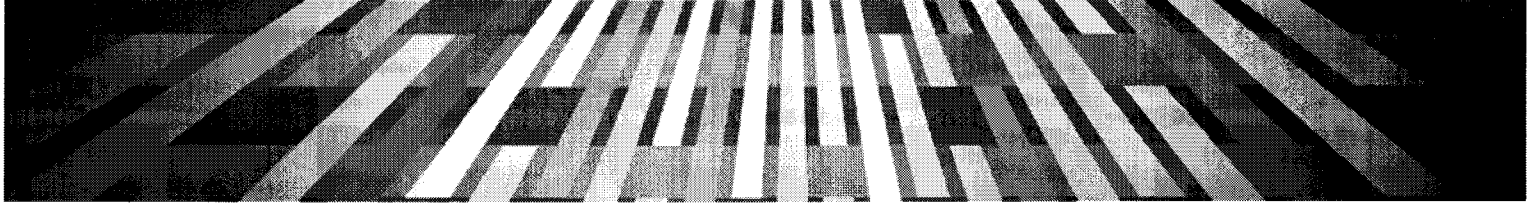
Съгласно чл. 4 от Правилник за организацията и дейността на Пловдивски Общински Съвет, Общинският съвет определя политиката на Община Пловдив за изграждане и развитие в следните направления, свързани с развитието на НИРД:

- Общинско имущество, общински предприятия, общински финанси, данъци и такси, общинска администрация;
- Устройство и развитие на територията;
- Образование;
- Култура;
- Опазване на околната среда и рационално използване на природните ресурси;
- Младежки дейности;
- Международни отношения, европейско сътрудничество и проекти.

Постоянните комисии на Общинския съвет на Община Пловдив изготвят проекти за наредби, правилници, инструкции, решения, декларации и обръщения, и разглеждат доклади, становища, информации и отчети в съответната област на политика. Следните постоянни комисии на Общинския съвет на Община Пловдив имат отношение към развитието на НИРД в общината:

- Комисия „Бюджет и финанси“;
- Комисия „Екология и комунални дейности“;
- Комисия „Образование, наука, вероизповедание, етнически въпроси“;
- Комисия „Общинска собственост и стопански дейности“;
- Комисия „Култура, туризъм, евроинтеграция и международни отношения“;

-
- Комисия „Устройство на територията и жилищна политика“;
  - Комисия „Младежки дейности и спорт“.

Кмет и заместник-кметове

Съгласно Устройствения правилник на общинската администрация на Община Пловдив кметът на общината се подпомага от заместник-кметове в съответствие с одобрената структура и численост на общинската администрация и определя техните функции.

На заместник-кмета с ресор „Общинска икономика, здравеопазване, екология и управление на отпадъците“ са възложени следните правомощия, релевантни за изпълнението на ИСИСОП:

- Координира и контролира работата на общинската администрация в областта на общинската икономика, стопанска дейност, изпълнението на програмите за стопанската дейност и финансовото състояние на търговските дружества с общинско участие и специализираните общински предприятия,
- Координира и контролира работата на общинската администрация в областта на рационалното използване на природните ресурси с общинско значение и формирането и провеждането на политиката на Община Пловдив по отношение на енергийната ефективност и приложението на възобновяеми енергийни източници.

Заместник-кметът с ресор “Общинска собственост, устройство на територията, строителство и инвестиции” координира и контролира работата на общинската администрация в областта на управление на общинската собственост, устройство на територията на общината, строителството и инвестиции.

Заместник-кметът с ресор “Образование, бизнес развитие, европейски политики и международно сътрудничество” координира и контролира работата на общинската администрация в областта на научната, образователната дейност и в сферата на европейските политики и международното сътрудничество.

Заместник-кметът с ресор “Спорт, младежки дейности и социална политика” координира и контролира работата на общинската администрация в областта на децата и младежта, и социалната политика.

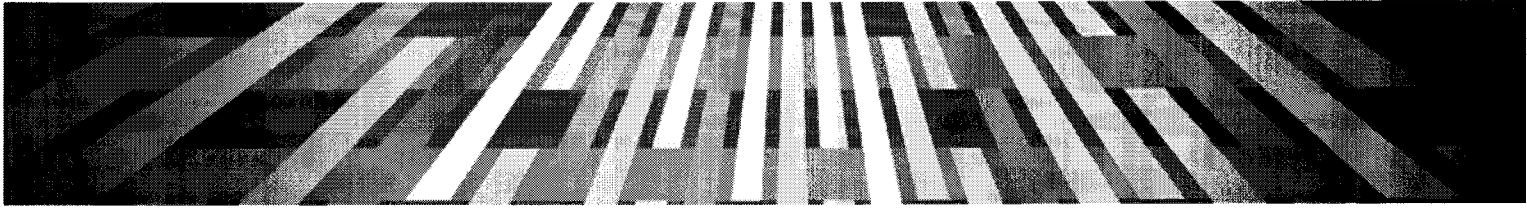
Фондация “Пловдив 2019”

Фондация “Пловдив 2019” е организацията, която подготви кандидатурата на Пловдив за титлата Европейска столица на културата и която носи отговорността за успешната реализация на проекта с всички съпътстващи го дейности по популяризация на града и на страната. Учредител на фондацията е Община Пловдив.

Заедно със своите партньори, фондацията подкрепя развитието на мрежи, устойчиви инициативи и структури, които допринасят за повишаване на икономическия, туристическия и културния интерес и позиционирането на Пловдив и неговите граждани, както и на съвременната българска култура в международен контекст.

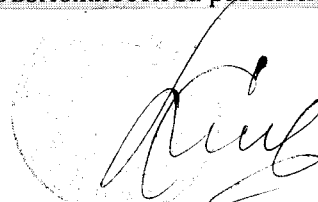
По-конкретно, фондация “Пловдив 2019” има следните цели, относими към развитието на НИРД:

-
- Разширяване на ролята на творчеството и иновациите в устойчивото градско развитие; Посредничество за развиване на градската среда и градските пространства;
  - Повишаване на гражданското участие в местното самоуправление и стимулиране на обществената ангажираност в диалога по стратегическите приоритети за развитие на гр. Пловдив и региона, както и в тяхната реализация;
  - Насърчаване на интеграцията между култура, туризъм, образование, наука и бизнес;
  - Създаване на нови възможности за развитие на културните и творческите индустрии, туризма и предприемачеството.

Приложение 3. Речник на използваните понятия

Понятие	Значение
Акселератор	Организация, която предоставя услуги и финансови инструменти, насочени към ускоряване на началната фаза на развитие на новото иновативно предприятие.
Бизнес ангели	Предприемачи, които осигуряват предстартов и стартов капитал (в повечето случаи и ноу-хау) за нови иновативни предприятия срещу дялово участие в предприятието.
Глобални вериги на добавената стойност	Пълната гама от дейности, които са необходими, за да доведат даден продукт от неговата концепция, дизайн, доставка на суровини и междинни продукти, маркетинг, дистрибуция и продажба, до крайния потребител. Включват всички предприятия, изпълняващи някоя от посочените дейности, независимо от географското им местоположение.
Дуално обучение	Професионално обучение, което се осъществява паралелно на две места - в професионално училище и предприятието.
Инкубатор	Организация, която предоставя офиси и обслужващи услуги (счетоводство, юридически услуги и др.) на субсидирани цени, намаляващи разходите по време на етапа на учредяване на нови иновативни предприятия.
Интелигентна специализация	Концентриране на ресурси от знания и свързването им с ограничен брой приоритетни икономически дейности, насочени към подобряване на конкурентоспособността в глобалната икономика. Интелигентната специализация позволява на регионите да се възползват от мащаба, обхвата и допълнителните ефекти при създаването и използването на знанията, които са важни двигатели на производителността.
Клъстер	Географски свързана мрежа от сходни, взаимнообвързани или допълващи се конкурентни предприятия, с активни канали за делови взаимоотношения, комуникация и диалог, които ползват обща специализирана инфраструктура, пазари на труда и услуги, и са изправени пред общи възможности за развитие и/или

Понятие	Значение
	заплахи.
Краудфъндинг (англ. crowdfunding)	Инструмент за набавяне на финансови средства онлайн, където се отправя отворена покана до неопределен кръг физически и юридически лица да осигурят малки суми за финансиране на предприемаческа идея или ново иновативно предприятие.
Социално предприятие	Социалното предприятие се създава за постигане на социални цели (преодоляване на социална несправедливост или социални неравенства по отношение на уязвими групи от хора, или постигане на обществено значими цели в сферата на екологията и устойчивото развитие). Социалното предприятие си поставя за пряка, водеща цел да създаде социални ползи в интерес на обществото или на неговите членове.
Living Labs	Потребителски ориентирана, отворена иновационна екосистема, функционираща в териториален контекст (например град, агломерация, област), интегрираща едновременно протичащите процеси на НИРД и ПЧП. Living Labs поставят гражданите в центъра на иновационния процес и адаптират съществуващите възможности към местния контекст, културните специфики и съществуващия творчески потенциал.